SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
TORSTEN JAKOBSSON, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-372 95 10
E-POST: ***torsten.jakobsson@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Bitr generalsekreterare SVS:
ELISABETH HERNBLAD TEVELL, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 31
MOBIL: 070-216 30 95
E-POST: ***lisa.hernblad.tevell@svf.se***

Förbundssekreterare
ANDERS GRANELD, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: ***anders.graneld@svf.se***

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, ***ekonom***
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***linda.wikstrom@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

En spännande resa in i framtiden

FÖR KNAPPT TIO ÅR SEDAN engagerade jag mig i fullmäktiges omorganisationsgrupp som skulle arbeta fram ett förslag till en ny organisation av veterinärförbundet. Gruppens förslag, de då nyförlösta tvillingkalvarna AVF och FVF, gavs till fullmäktige som utan tvekan adopterade de två nyfödda. Ordförande Karin Östensson och styrelsen tillsammans med kansliet vårdade kalvarna ömt och har genom envist och hårt arbete format förbundet till vad det är idag.

Jag har nu fått medlemmarnas förtroende att som ordförande leda Sveriges Veterinärförbund vidare in i framtiden. Ett förtroende som jag vill förvalta genom det intresse och engagemang som jag har för de veterinära frågorna. Här tar jag vid efter de tidigare ordförandena och påbörjar en verkligt spännande resa.

Jag har noggrant följt debatten i veterinärtidningen som till stor del handlar om den veterinära rollen. Många veterinärer har funderingar kring frågor som samhällets syn på ”djurdoktorn”, hur vi kan öka insikten om våra breda arbetsfält, hur vi kommer att arbeta i framtiden och liknande. Jag menar att debatten speglar något väsentligt och visar att förbundsstyrelsen måste arbeta med dessa profilfrågor.

En av veterinärförbundets främsta uppgifter är att visa på veterinärernas samhällsuppdrag genom att synas i massmedia. Informationsarbetet ska därför breddas genom att fler av våra förtroendevalda ska delta i den offentliga debatten och budskapen ska vara väl genomtänkta och förankrade i styrelse och fullmäktige. Vidare kan vi på ett mycket mera påtagligt sätt genom olika informationskanaler visa på veterinärens roll i olika arbetssituationer. Exempel där allmänhetens och politikers kännedom om den veterinära uppgiften avsevärt kan förbättras är vår roll inom smittskyddet, gränskontrollen, livsmedelskontrollen, forskning och utbildning.

Ett annat sätt att få större genomslag för våra synpunkter i den informationsflod som sköljer över oss idag är att öka samarbetet inom SACO-familjen. Evamari Lewin har haft ett förtjänstfullt samarbete med Läkarförbundet, ett samarbete som jag vill fortsätta utveckla. Jag menar att vi med fördel även kan vända oss till andra förbund eller intresseorganisationer för att i utvalda frågor kunna agera tillsammans och få ett större politiskt och medialt genomslag. Här kan jag se samarbete med Naturvetarna i frågor rörande miljö- och naturvård, LRF när det gäller vikten av en svensk animalieproduktion, Universitetslärarförbundet i utbildningsfrågor, för att nämna några exempel.

För att kunna föra debatten vidare är synpunkter från er medlemmar mycket viktiga. Kontakta mig, styrelsen eller kansliet för att föra fram era åsikter. Ta tag i någon förtroendevald på din arbetsplats och diskutera vad som är viktigt för dig att förbundet arbetar med. Utnyttja din rösträtt när det är val. Med ett ökat deltagande idag har vi ett starkare veterinärförbund i morgon.

Väl mött i framtiden!

TORSTEN JAKOBSSON
ordförande, SVF

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

ARTIKLAR TILL SVT

Svensk Veterinärtidning är ett forum för alla veterinärer och veterinärstudenter. Artiklar bör därför vara koncentrerade och utformade så att de är intressanta och förståeliga för flertalet veterinärer, oavsett specialitet.

En artikel i SVT bör inte vara längre än fem trycksidor, vilket motsvarar ca 22 000 tecken inklusive blankslag. Skriv gärna kortare. Insändare och debattinlägg får normalt inte överstiga ca 6 000 tecken, inklusive blankslag.

SLUTGILTIGT MANUS OCH GRANSKNING

Insänt manus ska vara slutgiltigt. Manuskriptet tillsänds redaktionen digitalt via e-mail (johan.beck-friis@svf.se) eller på CD. Redaktionen föredrar formatet Word för PC. Manuskript som inte skickas i elektroniskt format behandlas inte av redaktionen.

Insända veterinärmedicinska artiklar granskas av SVTs veterinära redaktörer samt av en eller flera referenter som utses av redaktionen. Bedömningen består av en granskning av arbetets allmänna kvalitet, nyhetsvärde, utbildningsvärde och presentation.

FIGURER

Figurer kan bestå av digitala bilder, diagram, teckningar, röntgenbilder, EKG-remsor etc. Digitala bilder ska vara i jpg- eller tif-format, med maximal upplösning. OBS att digitala bilder måste bifogas som separata filer i ett bildformat. Bilder inklippta i word-, powerpoint- eller andra dokumentformat går inte att använda som original för publicering. Författarna ansvarar för att illustrationsmaterial är fritt för publicering utan kostnad för tidningen.

Figurtexter

Varje figur förses med en särskild text som kan läsas oberoende av framställningen i artikeln. Figurtexterna numreras på samma sätt som figurerna i den ordning de nämns i texten.

TABELLER

Tabeller ska verka självständigt om de är motiverade, och bör inte redovisas i detalj i artikeltexten.

Varje tabell skrivs på en separat sida och förses med en kort förklarande text. Tabellerna numreras i den ordning de kommer i texten.

LITTERATURREFERENSER

Referenser i löpande text utmärks med siffror inom parentes. Referenserna numreras efter bokstavsordningen i referenslistan, inte i den följd de nämns i artikeln. Personliga meddelanden numreras inte utan nämns endast inom parentes i texten (Sven Svensson, Uppsala, pers medd 2011).

SVT publicerar normalt maximalt 25 referenser i en referenslista. Författare som av vetenskapliga skäl måste överskrida denna gräns bör sända in dels en komplett referenslista (avsedd för granskaren), dels en förkortad version för publicering. OBS att referensnumreringen ska vara identisk i båda dessa listor, den kortare har då en ofullständig uppräkning (t ex: 1, 2, 5, 7, 10 osv). Uppställningen av referenser i referenslistan ska följa det så kallade Vancouver-systemet (Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals).

Fullständiga författaranvisningar finns på hemsidan www.svf.se/sv/Tidningen/Forfattaranvisningar/.

Lycka till!

JOHAN BECK-FRIIS
chefredaktör

innehåll

ledare av T Jakobsson

En spännande resa in i framtiden 3

reportage av S Fredriksson

Inger och Annika
Stjärnor som lyser i Karlstad 6

vetenskap – granskad artikel

Ny design av stallbyggnader för växande grisar – sommarförhållanden av M Zoric m fl 11

vilken är din diagnos?

– Epizootologi 22
– Svar 56

månadens epiztel 23

allmänt

Djurskyddskonferens med lagförslag i centrum av J Beck-Friis 25

Resursbaserad eller djurbaserad djurskydds-kontroll? av K Hammarberg 29

Det goda livet av J Beck-Friis 35

Vilken djurforskning behöver vi i framtiden? av E Hernblad Tevell 37

EHEC – något vi får leva med av C Arosenius 41

FVEs höstmöte i Bryssel
"Veterinarians care for animals and people"
av C Arosenius, P Sahlander och M Widell 45

fackliga frågan

Uppsägning måste ske på sakliga grunder av F Ritter 53

disputationer

Utebliven kvällsmjölkning fördubblar celltalen 54

debatt

Diagnosen fundament för medicinska professioner av E Lewin och M Wedin 55

bokanmälan 58

in memoriam 60

noterat

- Skampåle ska minska antibiotikaanvändning 22
- Ny djurskyddsstrategi i januari 24
- "Hästtandläkare" dömd för djurplågeri 34
- Småskaliga slakterier ökar 34
- Veterinärstudenternas djursyn förändras 52
- Mjältbrandsgravar offentliggjorda i förtid 68

krönika

Veterinärer viktiga för svenska mervärden av L Cederlund 63

läkemedel 64

kongresser & kurser 64

kåseri

Fika med bönder av L Toresson 69

VETGROSS
HELHETSLEVERANTÖR FÖR DIN VETERINÄRVERKSAMHET

REGISTRERA DIN ORDER
VIA VÅR WEBSHOP!

Erbjudande!

Klippmaskin AGR Vetpack 1699 kr
(ord pris 2162:-)

Erbjudandet gäller endast order via vår webshop och tom. 2012-01-31, alla priser exklusive moms.

www.vetgross.se Tel 0771-21 24 00 • info@vetgross.se

Det här är Årets kvinnliga stjärnskott i Svealand. Annika Larsson kommer ursprungligen från Stockholm men har arbetat i Karlstad sedan examen 1987. Kurskamraten Inger Linderoth kommer från Uppsala och jobbade ett antal år på Ulvsby Smådjursklinik innan hon började arbeta på Djursjukhuset Karlstad där hon numera är chefveterinär. Nu laddar stjärnskotten för riksfinalen som hålls i Stockholm i februari 2012.

Inger och Annika
Stjärnor som lyser i Karlstad

Solen lyser inte alltid i Karlstad – men det gör stadens företagarstjärnor. Veterinärerna Inger Linderoth och Annika Larsson har blivit utsedda till Svealands kvinnliga stjärnskott i den riksomfattande tävlingen Entrepreneur Of The Year. Deras företag heter AB Djursjukhuset Karlstad.

TEXT OCH FOTO:
SUZANNE FREDRIKSSON

REGNET ÖSER NER och det blåser styv kuling när veterinärtidningen besöker solskensstaden i mitten av december för att träffa de båda stjärnskotten. Djursjukhuset är beläget granne med travbanan och ishockeyarenan i Färjestad. Vi ses i den stora idrottsarenan – med namn som ett känt kaffemärke – och pratar över en lunch.

Den första frågan är given, vad är det ni har gjort som renderat utmärkelsen?

Inger och Annika svarar om vartannat och den korta versionen lyder att de med stenhårt arbete under femton års tid vänt trenden för djursjukhuset och lyckats hålla en hög servicenivå med beredskap dygnet runt. Framför allt de senaste tre årens utveckling har uppmärksammats.

Den långa versionen kommer här. I september 1995 begärdes djursjukhuset i konkurs för andra gången. Bland de tio personer som då arbetade där fanns Annika och två veterinärkolleger. Alla var rotade i Karlstad och ville fortsätta arbeta på djursjukhuset. De kontaktade Inger som jobbade på en närliggande klinik och ställde frågan om hon ville vara med och driva djursjukhuset vidare. Inger nappade på förfrågan.

– Vi var då fyra veterinärer som slog oss ihop och beslöt att försöka fortsätta driva verksamheten på egen hand, berättar Inger.

– Eftersom det var ett konkursbo var det ingen jättestor affär att ta över, fyller Annika i.

Personalkonstellationen fick hyra lokalen av närmaste grannen, ATG Hästklinikerna AB, som köpte huset. Den övriga affären bestod i att ta över utrustning, kundregister och journaler.

Även om den ekonomiska biten inte avskräckte var det en stor omställning att gå från att vara anställd till att bli företagare. Under

Inger har satt sin prägel på inredningen när djursjukhuset byggdes om och till. Det här är favoritplatsen, ögonrummet.

Att delta i verksamheten på samma villkor som övriga anställda skapar en bra grund för kommunikation och förståelse, menar Annika. Här tillsammans med djursjukskötaren Erica Eriksson och en trött patient.

hand utkristalliserades vilka uppgifter som passade var och en. Så småningom blev Inger och Annika utöver sina ordinarie veterinärjobb ensamma om att aktivt axla ägaransvaret.

– Det är stor skillnad mellan att vara arbetsgivare och att vara arbetstagare. Vi har fått lära oss att sköta pappersarbete och sätta oss in i alla regler efter hand, säger Inger.

– Den största anledningen till att vi lyckats i bytet av roll är att vi båda dagligen arbetar ”på golvet” i verksamheten tillsammans med alla de andra. Vi vet precis hur det fungerar i alla led, säger Annika.

Utvecklingen från övertagandet 1995 till dagens datum har varit extremt positiv. Från att ha börjat med tio personers styrka, varav fyra veterinärer, är man idag 50 anställda, varav 14 veterinärer. Det har också gjorts stora investeringar på vägen.

– Vi har hela tiden känt ”att nu ska vi nog inte växa mer, det är lagom som det är”, berättar Inger. Men utvecklingen har inte gått att bromsa. Man kan ju inte avvisa folk som kommer hit med sina djur, säger Inger.

– Upptagningsområdet är stort, närmaste djursjukhus med dygnet runtberedskap ligger i Strömsholm eller Göteborg. Vi har inte haft som mål att få hit så många patienter som möjligt, utan att ge varje patient kvalificerad vård. I den målsättningen har hela tiden dygnet-runt-öppet varit en viktig hörnsten, säger Annika.

Ständig beredskap är alla klinikers ekonomiska knäckfråga. Hur har ni råd?

– Numera har vi ungefär 16 000 patientbesök årligen vilket inte är någon speciellt hög siffra med tanke på hur stora vi är. Men eftersom vi erbjuder kvalificerad vård 24 timmar per dygn har vi bra intäkter på varje patient, svarar Inger.

Såväl Inger som Annika erkänner att de inte skulle vilja vrida klockan tillbaka till den tid när de praktiskt taget bodde på kliniken under nätter och helger. Det blev lite för mycket ibland.

Men även om man är många som delar på ansvaret tär det på personalen att ha ständig beredskap. Det är helt enkelt lite för jobbigt ibland.

– För en tid sedan hade vi en riktigt allvarlig diskussion tillsammans med samtliga inblandade om vi verkligen hade ork och lust att fortsätta ha 24-timmarsservice. Det visade sig att de flesta ville fortsätta med det. Med bättre organisation, nu har vi avdelningschefer och en ny vd-tjänst på den administrativa sidan, fungerar det bra, säger Inger.

”Hemligheten” ligger bland annat i bra framförhållning i schemaläggningen. Det är klart flera år framåt vem som jobbar julafton till exempel. Alla veterinärer, utan undantag, jobbar alla tider. Punkt och slut. Som parentes kan nämnas att det inte är något krav att man ska arbeta heltid, men man ska jobba alla tider på dygnet.

– Vill man inte ha det så, kan man inte arbeta här. Det är en förutsättning att samtliga anställda arbetar på samma villkor och att alla kan göra allt för att det ska fungera. Det är vi mycket klara med och det har inte varit några problem

att behålla personalen med de kraven. Tvärtom, de flesta har arbetat här länge, säger Inger och fortsätter:

– Vi har specialister och olika intresseområden som vi utvecklar, själv utför jag ögonlysningar och opererar katarakter till exempel, men grundförutsättningen för att det ska fungera är att alla är beredda att jobba inom alla fält.

– Vi har ända från starten varit måna om att lyssna på vad personalen har för synpunkter. En förutsättning för ömsesidig förståelse är att Inger och jag jobbar på samma villkor som övriga veterinärer här, säger Annika.

Tillgänglighet, service och kvalitet är de tre ledord som gjort Djursjukhuset Karlstad AB till ett framgångsrikt och i regionen betydelsefullt företag. Omsättningen ligger på 36 miljoner och trenden ser inte ut att vika.

– Det är lite skillnad mot 1995 när vi fick deponera pengar hos Telia för att få öppna ett telefonabonnemang, ler Inger.

Något sådant arrangemang var det inte tal om när djursjukhusets första riktigt stora investering gjordes 2003.

– Då beslöt vi oss för att köpa fastigheten av ATG och bygga om. Banken var välvilligt inställd och vi kunde forma om huset efter våra

ENTREPRENEUR OF THE YEAR

Framgångsrika entreprenörer stimulerar ekonomisk tillväxt över hela världen. Ernst & Young arrangerar Entrepreneur Of The Year i 50 länder. Syftet är att synliggöra entreprenörer och öka intresset för entreprenörskap. Ernst & Young startade Entrepreneur Of The Year i USA 1986.
I Sverige började utmärkelsen delas ut 1995 under namnet Årets Entreprenör. Sedan 2001 heter utmärkelsen Entrepreneur Of The Year även här. Den nationella juryn utser Entrepreneur Of The Year samt vinnarna av kategoripriserna Årets manliga stjärnskott, Årets kvinnliga stjärnskott och Bästa internationella tillväxt.

Kriterier

För att juryn ska kunna bedöma entreprenörerna enligt kriterierna nedan ska deras företag ha varit aktiva i minst tre år. **Entreprenörsanda:** Entreprenören har starka tillväxtambitioner, högt ställda mål och ser möjligheter där andra ser hinder. **Ekonomisk utveckling:** Entreprenören skapar bestående ekonomiska resultat med eget finansiellt engagemang och risktagande. **Strategisk inriktning:** Entreprenören omsätter visioner och mål till verklighet tack vare en stark drivkraft, särskiljer sig från sina konkurrenter och utvecklar nya produkter och tjänster. **Inverkan på omvärlden:** Entreprenörens inverkan på sin omvärld kan mätas i form av intäkter, nya arbetstillfällen, inflytande på närmiljö eller närvaro på marknader utanför Sverige. **Innovation:** Entreprenören kännetecknas av nyskapande kreativitet och strävar ständigt efter att förbättra och förnya sin verksamhet. **Personlig integritet och inflytande:** Entreprenören lever efter sina värderingar och har utvecklat en verksamhet där socialt ansvarstagande spelar en viktig roll.

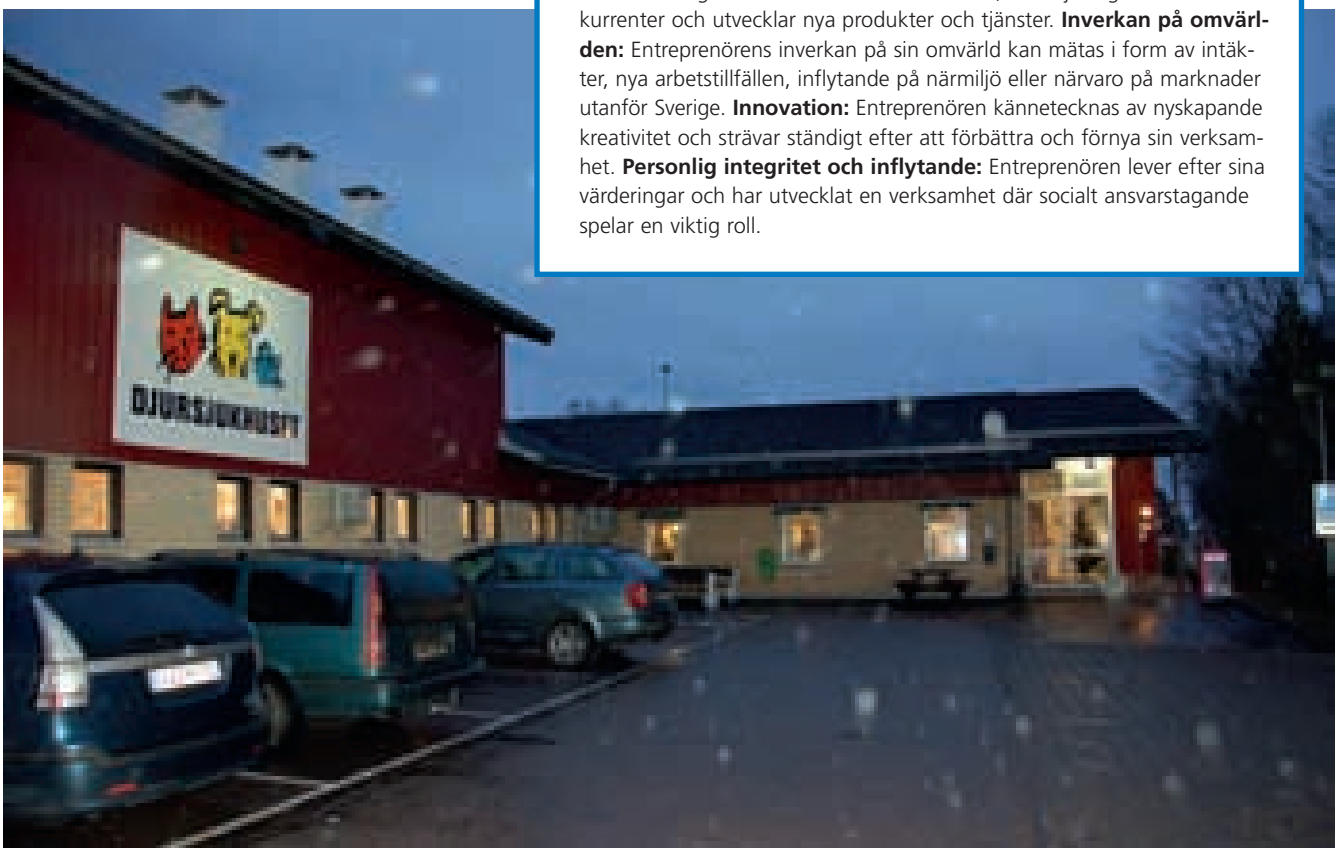

Tillgänglighet, service och kvalitet är de ledord som styr verksamheten vid Djursjukhuset Karlstad. Här är det öppet dygnet om, året runt.

”Titta, vilka siffror …”. Med 50 anställda och en omsättning på 36 miljoner behövs ett administrativt proffs. Eva Evers, mitten, anställdes som vd för ett år sedan.

behov. Till exempel behövde vi inte ha sju meter i takhöjd som var ett ”arv” efter den gamla hästoperationssalen, berättar Annika.

– Inger har visat sig vara en utmärkt ”arkitekt” och hon har ritat det mesta som gjorts här. Hon föreslog en ny våning över gamla hästoperation där vi nu har rum för sammanträden och övernattning, berättar Annika.

Ytterligare en storsatsning, ca 10 miljoner, på fastigheten gjordes 2007 då man började bygga ut med 400 kvadratmeter. Den nya delen var klar 2008 och den totala ytan är idag 1 500 kvadratmeter.

Det som framför allt behövdes efter en period av idel nyanställningar var utrymmen för ombyte – fast dessa rum börjar redan bli trånga – och större väntrum. Här finns också en avkopplingshörna för personalen med balkong och trevlig utsikt. En rundvandring i lokalerna vittnar om Ingers arkitekttalanger. Rummen är personligt färgsatta och ingenting känns sterilt och tråkigt.

Väntrummet innehåller som på de flesta djursjukhus en butik. Här finns också ett avskilt väntrum för katter och ett alldeles nyöppnat apotek.

– Apoteket är en helt självständig verksamhet. Företaget hyr utrymmet här, det är allt. För djurägarna är det självklart väldigt skönt att kunna få med sig sina läkemedel hem med en gång, säger Inger.

Det verkar som om allting är ”guld och gröna skogar”. Finns det inga problem i er verksamhet …?

– Jo, en stor fråga som inte bara berör oss utan alla djursjukhus, är svårigheten att rekrytera legitimerade djursjukskötare. Med nuvarande utformning av övergångsregler och prov för legitimation är risken stor att det kommer att bli stor brist på sköterskor inom ett par år.

Fram till dess ser det enbart ljust ut och nu laddar Inger och Annika för den stora riksfinalen i Entrepeneur Of The Year som hålls i Stockholm i början av februari. ■

MATE ZORIC, leg veterinär, VMD, biträdande statsveterinär, svensk specialistkompetens i grisens sjukdomar, **PER SAHLANDER,** leg veterinär, länsveterinär, **PERARNE MATTSSON,** agronom, specialist på byggnader för djur, **SVEN ERIK JOHANSSON,** lantbrukare, **MAGNUS JOHANSSON,** lantbrukare och **PER WALLGREN,** leg veterinär, VMD, statsveterinär och professor, svensk och europeisk specialistkompetens i grisens sjukdomar*

Ny design av stallbyggnader för växande grisar – sommarförhållanden

Författarna har tidigare utvärderat en stallmodell för växande grisar där djuren kan vistas både inomhus och utomhus vintertid. Klimatet i stallet var gott även sommartid, så länge utomhustemperaturen låg under 25°C. Studien konfirmerar att den undersökta stallösningen ger ökade möjligheter för grisarna att utföra ett naturligt beteende. Den ökade totalytan bidrog sannolikt till att antalet aggressioner var betydligt lägre än vad som tidigare uppmätts i konventionella slaktsvinsboxar, såväl generellt som vid ätplatsen.

granskad artikel

BAKGRUND

Vi har tidigare utvärderat en box i en för Sverige ny stallmodell för växande grisar där djuren kan vistas både inomhus och utomhus under vintertid (23). Av smittskydds- och arbetsmiljöskäl försågs stallarna med personalsluss och urlastningsramp vid anpassningen till svenska förhållanden. Genom ett naturligt ventilationssystem kunde antalet djur per enhet minskas till 40 grisar fördelade på två boxar om 20 djur, samtidigt som även energiförbrukningen sjönk (23). Den större totalyta som erhölls genom att ha fler djur per box ökade tillsammans med balkongen utomhus möjligheten för djur att visa aggressionsdämpande beteenden genom att t ex vika undan och antalet aggressioner som registrerades mellan djuren var mycket få. Samtidigt bibehölls den effektivitet och rationalitet som krävs för en lönsam produktion (23).

Djurens naturliga fodersök (14, 18) stimulerades genom att låta dem själva mata fram torrfoder med trynet ur automater. Grisar som vistas utomhus tillbringar cirka 50 procent av sin tid med att böka och leta efter mat (15, 16, 20) jämfört med cirka 5 procent för de grisar som uppföds i konventionell slaktsvinsproduktion (6, 15). Den traditionella slaktgrisboxen är rationell från skötarsynpunkt, men har i princip sett likadan ut i flera hundra år. Den bidrar inte till att stimulera naturligt fodersökande eller undersökande beteende i någon större omfattning (9, 19).

Även under sträng vinter konstaterades det att boxen utgjorde en bra närmiljö för grisen (23). Då värme kan vara väl så hämmande för växande grisar som kyla (5, 10, 11) var avsikten med denna uppföljande studie att utvärdera systemet under sommartid (Figur 1). Berikning med halm, torv och extra utrymme har en gynnsam effekt på beteende. Grisarna blir mindre rädda, mer aktiva och uppvisar en större repertoar av beteenden, bland annat leker de mer (14).

Med avsikt att öka djurens komfort ytterligare erbjöds grisarna i detta försök även kompletterande sysselsättningsmöjligheter till fodersök och balkongbesök.

MATERIAL OCH METODER

Besättning, byggnader och utfodring

Studierna har utförts i en integrerad besättning i Mellansverige med 270 suggor certifierad enligt Svenskt Sigill (Nibble, Tillberga, Västerås). V-stallarna (www.nyborghuse.dk) inklusive de modifieringar av de modulbyggda stallarna som gjorts har tidigare beskrivits i detalj (23). Boxarna har liggyta, utfodringsyta och aktivitetsyta inomhus. Den totala boxytan inomhus är 13,9 m^2, varav 3,3 m^2 utgörs av gödseldränerande golv. Liggytan som är 10,6 m^2 är till cirka hälften (5,6 m^2) urindränerande. Till boxen hör även en utomhusyta på 5,7 m^2 med gödseldränerade golv, som förutom att ge djuren möjlighet till frisk luft är tänkt som huvudsaklig gödselyta. Djuren kan således välja om de vill vistas ute eller inne. Byggnadernas utformning möjliggör användningen av en naturlig ventilation med en mekanisk reglering med hjälp av gasfyllda cylinderkolvar. Denna enkla lösning möjliggör att skapa små epidemiologiska enheter, dvs att ha mindre rum.

Anledningen till att vi valde att studera en initial beläggning om 20 djur per box var att vi ville se om denna beläggning fungerade, eftersom det finns en möjlighet att göra om hela inomhusytan till ➤

FIGUR 1. *Stallarna som av smittskydds- och försäkringstekniska skäl ligger med 15 meters avstånd sedda ur ett helikopterperspektiv. Till höger visas att balkongerna utomhus var välbesökta.*

➤ liggyta. Enligt svensk djurskyddslag idag kan då 20 grisar hållas fram till slakt i boxen. I Danmark är det idag tillåtet att ha 30 stycken 110-kilosgrisar i boxen (23).

Boxarna ströddes med halm eller halmpellets två gånger per dag. Fodersöksbeteendet hos frilevande grisar stimulerades genom att använda foderautomater (www.agrisys.dk, www.egebjerg.com) där djuren hade ständig tillgång till torrfoder genom att böka fram det med trynet. Varje box hade tillgång till två automater där cirka fyra grisar kunde äta samtidigt. Automaterna fylldes på kontinuerligt under dagen med hjälp av ett automatiskt avkänningssystem (www.daltec.com). Klockan 21.00 varje kväll fylldes automaterna upp helt och innehöll då totalt 50 kg per rum med två boxar om vardera 20 grisar. Nästa avkänningstidpunkt då påfyllning skedde var klockan 07.00 efterföljande morgon.

Djur, boxberikning och beteende-registreringar

Den 24 april 2010 flyttades 381 grisar vid sju till åtta veckors ålder (52±3 dagar) till stallarna för växande grisar. De 80 djur som genom lottning bestämts flyttas till de fyra boxar som deltog i försöket vägdes individuellt en vecka före flytten samt sex, nio och tolv veckor efter denna (Tabell 1).

Genom lottning utsågs Box 11 till en

Tabell 1. VIKTUTVECKLING SAMT DAGLIG TILLVÄXT FÖR SAMTLIGA GRISAR I DE UNDERSÖKTA BOXARNA.

	Box nr 9 Plastsvansar	Box nr 11 Kontroll	Box nr 13 Halmautomat	Box nr 15 Däck	Alla grisar i de 4 boxarna
Medelvikt (kg±SD)					
En vecka före insättning	16,7±2,3	20,9±3,8	17,4±2,8	12,1±1,9	17,0±4,2
Insättningsvecka, 6	49,5±5,4	59,9±7,5	52,9±5,2	49,5±5,4	53,3±7,4
Insättningsvecka, 9	63,5±6,5	78,6±9,4	69,9±5,7	56,8±8,6	67,8±11,3
Insättningsvecka, 12	79,1±7,5	99,6±10,4	89,1±6,7	73,5±11,2	86,0±13,7
Medelvikt, relativ (%)					
En vecka före insättning	80	100	83	58	
Insättningsvecka, 12	79	100	89	74	
Daglig tillväxt (g)					
Insättningsvecka 1 till 6	698	830	755	796	772
Insättningsvecka 6 till 9	778	1039	944	406	806
Insättningsvecka 9 till 12	780	1050	960	835	910

kontrollbox utan ytterligare berikning av miljön (Figur 2a). I de övriga tre boxarna förfogade djuren över olika möjligheter till särskild sysselsättning, vilket fördelades på samma sätt. Box 9 försågs med plastsvansar (www.sparhale.dk) nedsänkta i en kätting från taket. Grisarna i Box 13 hade möjlighet att mata fram extra halm från en speciell halmautomat (W Domino A/S, Tørring, Danmark). Box 15 hade ett däck nedsänkt i en kätting från taket (Figur 2b–d).

Då grisar uppvisar samma typ av beteende dagtid och nattetid men är mer aktiva under dygnets ljusa del (7, 20) filmades djuren i de fyra experimentboxarna med en bild per sekund från 07.00 till 19.00 en dag i veckan (onsdagar). Vid analyserna matades bilderna fram enskilt i dator (www.iguard.de). Aktivitetsnivån för samtliga djur indelades i tre kategorier: sova, vila eller aktiva på något sätt, varav den sysselsättning som 75 procent av djuren uppvisade definierades som huvudaktivitet eller generell aktivitet. Därutöver registrerades det antal djur som valt att vistas vid foderautomaterna kontinuerligt. Den tid som aktivt spenderades med leksakerna eller med halmen registrerades som procent av den del av dygnet som djuren filmades. Den del av dagen som djuren sågs utöva ett mindre önskvärt beteende (diliknande beteende eller sysselsättning med svans/öron) registrerades på samma sätt. Även antalet besök till balkongen utomhus dokumenterades från filminspelningarna. Samtliga aggressioner mellan djuren och platsen i boxen där dessa skedde registrerades, liksom om aggressionen riktades mot huvud, sida eller om den utfördes bakifrån.

Fysikaliska parametrar

Under hela insättningsperioden registrerades lufttemperatur och luftfuktighet (Microlog EC650, LoggerShop Technology, England) automatiskt varje timme utomhus och i de rum som filmades. Var fjärde timme mättes och registrerades automatiskt koldioxidnivå (SenseAir® CO_2, SenseAir AB, Delsbo, Sverige) inomhus (Figur 3). Ammoniakhalten registrerades med hjälp av en Dräger- ➤

FIGUR 2. *De olika boxarna som filmades och deras extra stimuli. 2a: Box 11 utan extra stimuli (kontroll), 2b: Box 9 med plastsvansar, 2c: Box 13 med automat där halm matas fram, 2d: Box 15 med däck.*

FIGUR 3. *Lufttemperatur och luftfuktighet registrerades utomhus och i de rum som filmades varje timme av dosan till höger (Microlog EC650). Koldioxidnivåerna inomhus registrerade var fjärde timme med hjälp av apparaten till vänster (SenseAir® CO_2). Plåttaket ovanför apparaterna skyddade mot damm.*

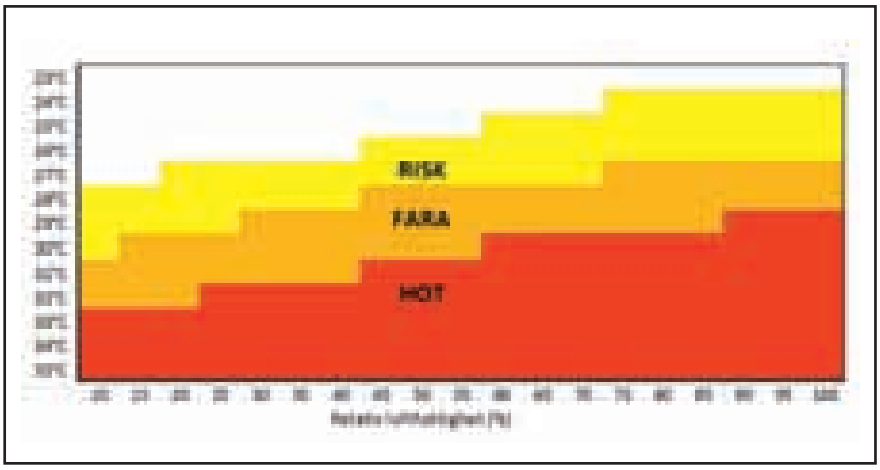

FIGUR 4. *Lathund för THI för grisar baserat på temperatur och relativ luftfuktighet. Bilden är omräknad till grader C från "Heat Stress Index Chart for Swine Producers", Iowa State University. Vid "risk" rekommenderas beredskap för att kyla ner djuren. Vid "fara" bör djuren kylas. Vid "hot" bör djuren kylas och längre transporter undvikas.*

➤ pump modell 21/31 (Dräger Svenska AB) cirka en halvmeter över golvets spaltbelagda del inomhus, dvs på den nivå där grisarna befann sig.

Index för temperatur och luftfuktighet (THI = Temperature-Humidity Index) i stallarna beräknades enligt formeln THI = T – [0,55 – (0,0055 x RH)] x [T(°C) – 14,5], där T = temperaturen i grader C och RH = relativ luftfuktighet (24). Ett THI–värde på 23 eller därutöver anses utgöra en risk för grisar (se även Figur 4).

Därutöver registrerades golvets temperatur vid liggytan (Minitemp, MT2, Raytek Corporation, USA) och bullernivån i form av dBA (Dawe D-1405E, TECOO Technology CO, LTD, Kina) i rummet som punktmätvärden. Bullernivån mättes även utomhus och i tomma avdelningar för att fastställa bakgrundsnivån.

Sjuklighet

Antalet behandlingar med antibiotika och behandlingsorsak registrerades för samtliga 381 grisar i omgången. Även sjukdomsfynd vid slakt registrerades för hela omgången.

RESULTAT

Fysikaliska parametrar

Under den första veckan efter insättningen redovisas de fysikaliska parametrarna med tre timmars intervall i Figur 5. Utomhus varierade temperaturen mellan +4 och +16°C och den relativa luftfuktigheten mellan 45 och 82 procent under dygnet. Inomhus var förhållandet betydligt stabilare (20,3±0,8°C respektive 49,2±5,0 %). Under dagen varierade koldioxidnivån inomhus mellan 1 800 och 2 500 ppm.

Från och med den andra veckan redovisas dessa parametrar klockan 07.00 och 19.00 (Figur 6). Utomhus sågs konsekvent lägre temperatur och högre luftfuktighet vid morgonregistreringen. Temperaturen inomhus varierade mindre, men steg kontinuerligt då utomhustemperaturen steg. Dygnsmedeltemperaturen utomhus steg från 11,0±3,7°C till 23,2±4,1°C under försöket och inomhustemperaturen från 20,8±0,8°C till 27,6±1,5°C. Den relativa luftfuktigheten inomhus var jämnare än utomhus, men den påverkades av utomhustemperaturen. Fram till slutet av juni (vecka 8 under uppfödningen) var luftfuktigheten inomhus fasförskjuten gentemot den utomhus (Figur 6).

Som framgår av Tabell 2 var THI-vär-

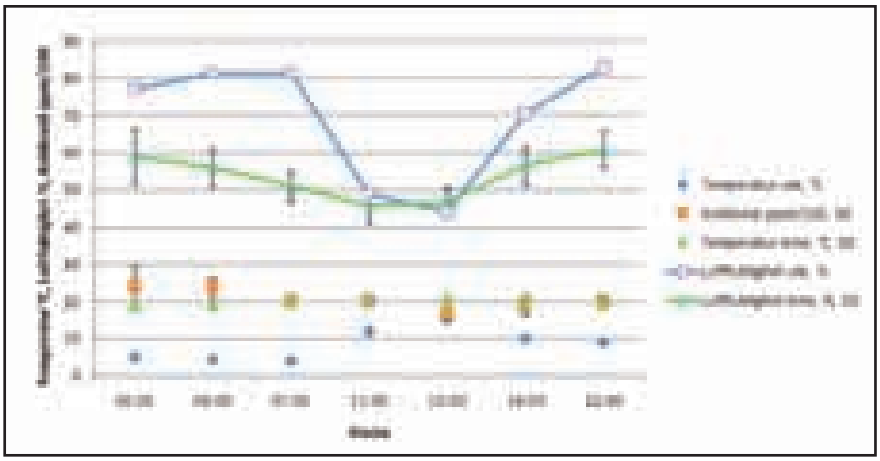

FIGUR 5. *Temperatur, luftfuktighet och koldioxidhalt i de fyra boxarna under dygnet inomhus och utomhus den första veckan efter insättning i stallet.*

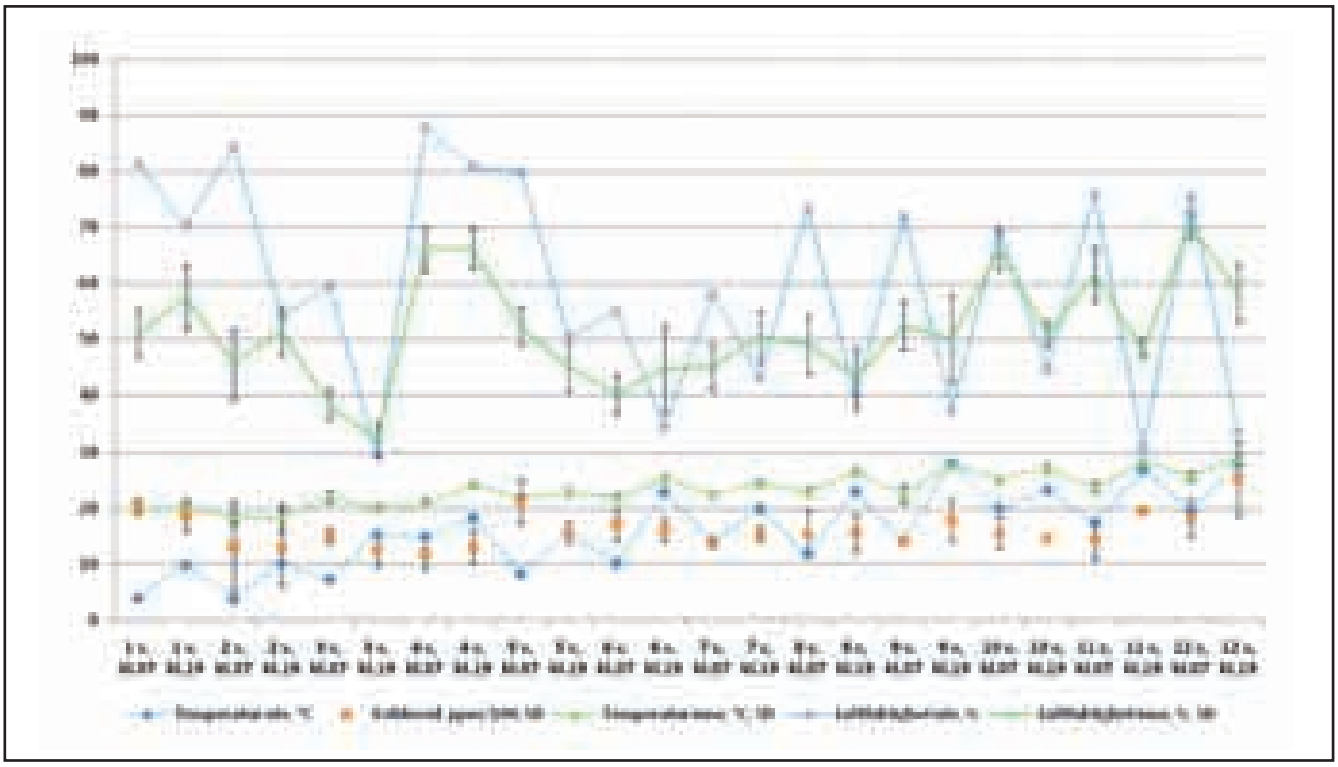

FIGUR 6. *Medelvärde med standardavvikelse för temperatur, luftfuktighet och koldioxidhalt inomhus under de första tolv veckorna efter insättning i slaktsvinsstallet. Figuren visar även temperatur och luftfuktighet utomhus.*

det inomhus konstant högre än utomhus. Utomhus var THI-värdet under 22 de första nio veckorna av uppfödningsperioden. Inomhus tangerade THI-värdet 22 under den åttonde veckan och var därefter högre under resten av uppfödningen, med nivåer överstigande 24 under de sista tre veckorna. Under dessa veckor låg THI-värdet kring 22 utomhus. Även golvtemperaturen som var 22°C vid insättningen steg successivt under uppfödningsperioden (Figur 7). Den höll sig kring 25°C till slutet av juni (vecka 8), men steg därefter ytterligare och var mellan 28 och 29°C under de två sista veckorna (vecka 11 och 12).

Ljudnivån utomhus varierade mellan 32 och 36 dBA och i ett aktiverat men tomt stall uppmättes ljudnivån när foderslingan gick till 58 dBA vid den angränsande gaveln i rummet intill och till 39 dBA vid den motsatta gaveln i detta rum (23). Då bullernivån mättes manuellt inuti boxarna representerar de uppmätta värdena inte bakgrundsljudet i boxarna utan det ljud som uppstår då boxen besöks av människor. Trots detta ➤

Tabell 2. MEDELVÄRDE OCH STANDARDAVVIKELSE FÖR TEMPERATUR OCH LUFTFUKTIGHET SOM REGISTRERADES VARJE TIMME FRÅN KLOCKAN 07 TILL 19. TABELLEN VISAR ÄVEN THI (TEMPERATUR OCH LUTFUKTIGHETSINDEX).

Vecka före insättning, Datum, kl 07.00–19.00	Temperatur °C, Ute	Luftfuktighet %, Ute	*THI*	Temperatur °C Inne i box 9, 11, 13, 15	Luftfuktighet %, Inne i box 9, 11, 13, 15	*THI*
1, 2010-04-28	11,0±3,7	56,4±12,2	*11,8*	20,3±0,8	49,2±5,0	*18,7*
2, 2010-05-05	10,8±3,5	48,7±16,8	*11,8*	18,4±1,8	45,2±5,7	*17,2*
3, 2010-05-12	15,8±3,8	33,3±9,6	*15,3*	22,2±1,1	32,0±3,7	*19,3*
4, 2010-05-19	18.9±2,4	76,2±9,2	*18,3*	23,0±1,6	65,0±5,1	*21,4*
5, 2010-05-26	14,8±3,2	51,3±14,5	*14,7*	22,7±0,9	44,2±5,6	*20,2*
6, 2010-06-02	21,9±5,5	33,8±9,3	*19,2*	25,4±1,7	38,8±4,1	*21,7*
7, 2010-06-09	21,7±3,6	40,2±8,1	*19,3*	23,8±1,0	45,0±4,2	*21,0*
8, 2010-06-16	19,5±4,2	49,2±13,0	*18,1*	25,1±1,7	46,8±5,4	*22,0*
9, 2010-06-23	24,5±5,7	43,8±12,4	*21,4*	25,7±2,3	50,0±5,6	*22,6*
10, 2010-06-30	24,6±2,4	54,1±10,2	*22,1*	27,1±1,2	59,8±8,4	*24,3*
11, 2010-07-07	25,1±4,3	44,7±17,5	*21,9*	27,1±2,0	55,1±6,3	*24,0*
12, 2010-07-14	26,2±4,1	47,5±16,7	*22,8*	27,6±1,5	61,5±8,4	*24,8*

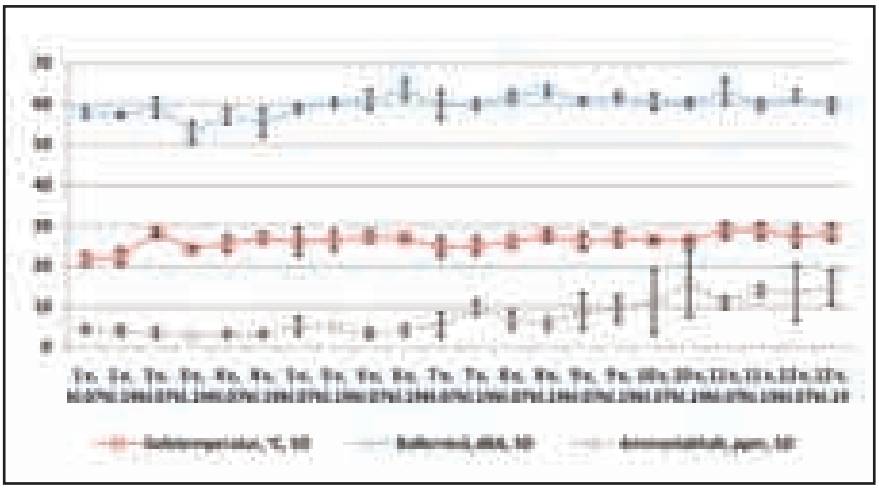

FIGUR 7. *Medelvärde med standardavvikelse av ammoniakhalt, bullernivå och golvtemperatur i boxarna under de första tolv veckorna efter insättning i stallet (data saknas för andra veckan efter insättningen).*

➤ låg bullernivån under 65 dBA under hela uppfödningsperioden (range 53–62 dBA, Figur 7). Ammoniaknivåerna som uppmättes på samma sätt låg under gränsvärdet om 10 ppm under de första nio veckorna av uppfödningen (Figur 7). Vid mätningarna under de sista tre veckorna då THI-värdet inomhus låg kring 24 varierade ammoniaknivån mellan 10,8 och 15,8 ppm.

Beteende

Djurens generella aktivitetsnivå i de boxar som filmades under insättningsveckan visas i Tabell 3 som illustrerar aktivitetsgraden hos majoriteten av djuren. Djurens aktivitetsmönster var likartat i alla boxarna, även om grisarna i kontrollboxen var inaktiva under störst del av dagen (57 %), jämfört med 40–45 procent för boxarna med extra stimuli.

Morgontimmarna ägnade sig grisarna huvudsakligen åt att sova/vila. Under förmiddagen var de aktiva under cirka två timmar för att därefter åter sova/vila en stund. Eftermiddagen fylldes huvudsakligen av aktivitet, men efter kl 18.00 ökade sovandet. Under hela den aktiva delen av dagen förekom det dock att djuren vilade sig, även om detta beteende var underordnat beteendet aktivitet. Likaså var det grisar vid foderautomaterna under hela dagen, oavsett huvudsaklig sysselsättning. Klockan 21.00 fylldes foderautomaterna inför natten och nästa avkänning/påfyllning skedde klockan 07.00 efterföljande morgon. På morgonen var automaterna alltid tomma. Detta indikerade en aktivitet även nattetid, trots att många grisar föreföll att lägga sig att sova mellan klockan 18.00 och 19.00.

Sysselsättningen med halm i anslutning till strögiva var också likartad för de fyra grupperna (range 6,9–8,1 %, mot-

Tabell 3. AKTIVITETER UNDER DYGNETS LJUSA DEL UNDER DEN FÖRSTA VECKAN EFTER INSÄTTNING.

	Box nr 9 Plastsvansar	Box nr 11 Kontroll	Box nr 13 Halmautomat	Box nr 15 Däck
Huvudaktivitet %				
Sover >15 grisar	20,4	28,4	23,2	23,6
Vilar >15 grisar	24,4	28,6	18,2	16,2
Rörelse >15 grisar	23,1	24,5	32,1	36,4
Sysselsättning m halm %				
Förmiddag	4,7	4,6	4,3	4,9
Eftermiddag	2,9	2,6	2,6	3,2
Sysselsättning m stimuli %	21,3	-	16,0	10,8
Mindre önskvärd sysselsättning %				
Diliknande beteende (bellynosing)	1,7	7,4	1,9	3,2
Sysselsättning med svans eller öron	1,5	3,9	1,7	1,7
Utfodring %				
1–4 grisar vid foderautomaterna	98,3	100	98,6	93,7
Ingen gris vid foderautomaterna	1,7	-	1,4	6,3
Antal kraftiga aggressioner				
Mot gris på golvet	1	4	2	2
Vid foderautomaterna	-	-	1	2
Antal besök till balkongen	265	277	258	241

svarande cirka 30 minuter efter varje giva). Djuren sysselsatte sig med halmen under cirka 20–30 minuter efter halmgivorna, dvs så länge den betraktades som ny. Sysselsättningen med stimuli var signifikant, men den varierade beroende på typ av stimuli (Tabell 3). Grisarna sysselsatte sig med däcket under 11 procent av dagen (1,3 timmar), med halmautomaten under 16 procent av dagen (1,9 timmar) och det rådde aktivitet kring plastsvansarna under 21 procent av dagen (2,5 timmar).

Sex veckor efter insättningen var beteendet i princip detsamma (Tabell 4). Aktivitetsgraden var dock lägre i samtliga boxar. Grisarna var nu inaktiva under 60–70 procent av tiden och grisarna i kontrollboxen var återigen minst aktiva. Även om balkongerna fortsatt var intressanta med 139–188 besök under dagen var besöksfrekvensen lägre än under insättningsveckan med 241–277 besök. Sysselsättningen med halm efter strögivan var i samtliga boxar i paritet med den som observerades den första veckan efter insättningen (range 6,2–7,2 % av tiden, cirka 30 minuter per giva). Däremot hade aktiviteten med däcket minskat till 0,8 procent av tiden (0,1 timme), liksom till 5,4 procent (0,6 timme) för plastsvansarna och 8,1 procent (1,0 timme) för halmautomaten.

Antalet aggressioner var vid båda tillfällena lågt, men under den sjätte veckan förekom fler aggressioner i kontrollboxen och boxen med däck än i de övriga boxarna (Tabell 3 och 4). Av de totalt 25 aggressioner som noterades under dessa två dagar utfördes endast fyra vid foderautomaterna. Den tid som ägnades åt mindre önskvärda sysselsättningar var vid båda dessa tillfällen högst i kontrollboxen (11 % av dagen vecka 1 = 1,3 timmar och 9 % vecka 6 = 1,1 timmar), följt av boxen med däck (5 % vecka 1 = 0,6 timme och 6 % vecka 6 = 0,7 timmar). I grupperna med plastsvansar respektive halmautomat ägnades tre till fem procent av dagen (0,4–0,6 timmar) åt mindre önskvärda beteenden vid båda tillfällena.

Tolv veckor efter insättningen studerades av bildtekniska skäl beteendet endast mellan 11.00 och 19.00. Aktivitetsgraden hade nu sjunkit ytterligare (Tabell 5). Grisarna sysselsatte sig med däcket under två minuter av de åtta timmar som studerades. Plastsvansarna som nu började bli utslitna sysselsatte grisarna i 22 minuter och halmautomaten i en halvtimme. Besöksfrekvensen till balkongerna var fortsatt hög med cirka 100 besök per box under den tid som studerades. Under delar av dagen var en stor andel av grisarna på balkongen, dvs balkongbesöken var långa. Samtidigt visades klara tendenser att djuren valde att ligga på den gödsel- eller urindränerande delen av golvet inomhus och undvek att ligga på det helgjutna golvet som nu höll 29°C. Detta golv kunde de istället använda som gödselyta (Figur 8). Endast en aggression noterades under dagen.

Produktionsresultat och sjukdomsregistreringar

Insättningsvikter och daglig tillväxt för de fyra försöksboxarna visas i Tabell 1. Försöket utfördes när besättningen ställde om sig till den nya produktionsformen och av produktionstekniska skäl blev de djur som kom att ingå i försöket något yngre än önskat. Grupperna fördelades genom lottning och då åldern inom en grisningsgrupp skiljer cirka en vecka kom ➤

Tabell 4. Aktiviteter under dygnets ljusa del under den sjätte veckan efter insättning.

	Box nr 9 Plastsvansar	Box nr 11 Kontroll	Box nr 13 Halmautomat	Box nr 15 Däck
Huvudaktivitet %				
Sover >15 grisar	42,9	35,5	40,0	39,4
Vilar >15 grisar	27,2	29,9	25,4	21,5
Rörelse >15 grisar	13,9	18,6	17,7	25,3
Sysselsättning m halm %				
Förmiddag	3,8	4,3	3,6	4,7
Eftermiddag	2,4	2,5	2,6	2,5
Sysselsättning m stimuli %	5,4	-	8,1	0,8
Mindre önskvärd sysselsättning %				
Diliknande beteende (bellynosing)	1,3	2,5	0,1	0,7
Sysselsättning med svans eller öron	3,1	6,7	2,5	5,1
Utfodring %				
1–4 grisar vid foderautomaterna	92,1	97,4	89,4	97,9
Ingen gris vid foderautomaterna	7,9	2,6	10,6	2,1
Antal kraftiga aggressioner				
Mot gris på golvet	2	5	1	4
Vid foderautomaterna	-	-	-	1
Antal besök till balkongen	170	178	139	188

Tabell 5. Aktiviteter under dygnets ljusa del under den tolfte veckan efter insättning.

	Box nr 9 Plastsvansar	Box nr 11 Kontroll	Box nr 13 Halmautomat	Box nr 15 Däck
Huvudaktivitet %				
Sover >15 grisar	48,6	49,1	47,1	44,0
Vilar >15 grisar	18,1	24,8	25,7	32,9
Rörelse >15 grisar	27,7	22,9	20,6	20,8
Sysselsättning m stimuli %	4,6	-	6,1	0,4
Mindre önskvärd sysselsättning %				
Diliknande beteende (bellynosing)	-	1,7	-	-
Sysselsättning med svans eller öron	1,0	1,5	0,6	1,9
Utfodring %				
1-4 grisar vid foderautomaterna	80,2	77,9	73,3	76,5
Ingen gris vid foderautomaterna	19,8	22,1	26,7	23,5
Antal kraftiga aggressioner				
Mot gris på golvet	-	-	1	-
Vid foderautomaterna	-	-	-	-
Antal besök till balkongen	138	111	93	118

insättningsåldern att variera från cirka 49 till 55 dagar. Insättningsvikten kom därmed att variera mellan grupperna. Därför anges även den relativa vikten gentemot kontrollgruppen för vikterna en vecka före insättning och vid slutvägningen. Den relationen bibehölls ungefär under uppfödningen, men de grisar som var tyngst vid insättningen hade högst tillväxttakt räknat i gram per dag under uppfödningen (Tabell 1).

Av de 381 grisar som sattes in i denna omgång behandlades totalt fem grisar (1,3 %) med antibiotika under uppfödningsperioden. Samtliga dessa djur behandlades på grund av svansbitning. Ingen gris dog eller avlivades under uppfödningen.

Figur 8. *Foton från vecka 12 som visar hur djuren vilar i värmen. De föredrar att ligga utomhus eller på spalten inomhus och riskerar därmed att vända på boxfunktionen, dvs att vila på den dränerande delen som är tänkt för gödsling och urinering och istället använda den tänkta liggytan för dessa behov.*

Slaktskadestatistiken för de 381 grisarna redovisas i Tabell 6. Registreringarna för luftvägsinfektioner låg långt under slakteriets medeltal. Registreringarna för bölder, ledinflammationer, svansbitningar och övriga ledförändringar låg strax under eller i paritet med detta medeltal.

DISKUSSION

Boxarna fungerade väl för djuren och därmed bekräftade denna studie som genomfördes under sommaren i grunden de resultat som tidigare redovisats under vintertid (23). Balkongbesöken var många och antalet aggressioner mellan djuren var få. En hög tillväxt och det låga antalet behandlingar och sjukdomsregistreringar vid slakt pekar vidare på en positiv hälsomässig effekt av att varje enhet innehöll maximalt 40 djur.

Liksom vid den förra studien (23) var det lugnt vid foderautomaterna trots att endast cirka fyra djur kunde äta åt gången. Lugnet vid automaterna tyder på att djuren snabbt lärde sig att den fria

Tabell 6. Slaktskaderegistreringar för de 381 grisar som föddes upp i den aktuella undersökningsomgången.

Diagnos	Kod	Procentandel	Slakteriets medeltal %
Lunginflammation typ SEP	61/62	1,2	7,4
Elakartad lungsjuka	71/72	0,1	0,7
Lungsäcksinflammation	75/76	2,9	13,4
Parasitär leverskada	83/84	0,8	1,8
Bölder	29/30	1,2	1,4
Ledinflammationer	31/32	0,3	0,3
Övrig ledförändring	55/56	0,2	0,2
Svansbitning	57/58	1,2	1,5

utfodringen gjorde att de inte riskerade att bli utan mat. Grisarnas naturliga fodersöksbeteende (14, 18) stimulerades troligen i en större utsträckning av torrfoderautomaterna där djuren tvingades mata fram fodret än vad som sker vid konventionell kollektiv utfodring. En betydligt högre grad av oro och medföljande aggressioner mellan djur har noterats vid samtidig utfodring av hela boxar (1, 21), särskilt vid blötutfodring där djuren dricker fodret och därmed belönas om de lyckas försvara en plats nära foderventilen (22). I det här systemet väntade djuren på sin tur och utnyttjade foderautomaterna under hela den ljusa delen av dagen. Eftersom automaterna var tomma vid morgonfyllningarna åt djuren även nattetid, vilket även noterats vintertid (23). Då denna konsumtion motsvarade 25 procent av dagsgivan bidrog den sannolikt till en jämnare fördelning av foderkonsumtionen mellan djuren och därmed även till en jämnare tillväxt.

Grisen är en utforskare och en allätare som använder sitt tryne för att utforska miljön och identifiera objekt i denna miljö. Om det inte finns något att utforska omdirigerar grisen sin nyfikenhet mot inredningen eller boxkamraterna (18). Berikning av miljön med halm, torv, extra utrymme med mera gör att grisarna blir mindre rädda, mer aktiva och uppvisar en större repertoar av beteenden, bland annat leker de mer (14). Därför är tillgång till leksaker som grisarna kan bita, tugga eller knapra på tilltalande och tillgång till sådana leksaker har visat sig minska aggressiva beteenden hos grisar (4), liksom retbarhet och rädsla för människor (12). Det verkar dock svårt att hitta leksaker som ”underhåller” grisar för samma tid som halm gör (17, 19). Anledningen är att en leksak måste ha ett nyhetsvärde om den ska stimulera grisens undersökande beteende, vilket även bekräftades i denna studie. Material som är komplext och föränderligt/förstörbart kommer att behålla sitt nyhetsvärde. Om det dessutom innehåller ätliga delar kommer såväl fodersöksbeteende som nyfikenhet att stimuleras (18).

Nyhetsvärde på sysselsättningen

Med avsikt att förbättra djurens komfort prövade vi denna gång att erbjuda kompletterande sysselsättning till fodersök och balkongbesök. Under den tidigaste delen av uppfödningsperioden mötte dessa möjligheter stort intresse från grisarna. Däremot minskade sysselsättningen med leksakerna med tiden och det var uppenbart att en sysselsättning måste betraktas som ny för att kontinuerligt attrahera grisarna. Intresset för däcket hade t ex i princip försvunnit sex veckor efter insättningen.

Automaten där grisarna själva fick mata fram halm var det stimuli som lyckade attrahera grisarna effektivast sett ur ett långsiktigt perspektiv, men det var viktigt att de inte kunde mata fram alltför mycket halm i taget. Likheten till effekten av att strö med halm var därmed uppenbar, djuren sysselsatte sig med halmen så länge de betraktade den som ny och därefter ignorerade de den.

Problem med varma golv

Som nämnts fungerade boxarna bra även under sommartid, men vi noterade även vissa problem under slutet av uppfödningstiden denna varma sommar. När grisarna var stora och utomhustemperaturen pendlade mellan 25 och 30°C närmade sig THI-värdet det kritiska gränsvärdet utomhus och översteg det inomhus. THI-värdet låg under de sista fyra veckorna av uppfödningen kring 22 utomhus och 24 inomhus, samtidigt som golvtemperaturen låg kring 29°C på den helgjutna delen av golvet. Under dessa förhållanden kom grisarna att till viss del vända på boxarna. De kunde ligga på de gödsel- och urindränerande delarna av golvet såväl inomhus som utomhus och istället använda det helgjutna golvet som gödselyta. Detta sätt att reagera vid hög värme har även noterats hos grisar i andra typer av stallar (2, 3, 13) och ska därför inte ses som något unikt för denna stalldesign. Orsaken är att djuren på detta sätt försöker att öka sin termiska komfort genom att söka svalka (3, 8). Dessvärre ökar arbetet med att hålla boxarna rena avsevärt då grisarna vänder på boxfunktionen därför att träcken blir kvar i boxen.

Då ett beteende av detta slag ytterst handlar om den termiska komforten för djuren ämnar vi söka lösningar för att öka denna. Fram till dags dato har fokus i Sverige ofta legat på att värma golven vintertid, men i beaktande av att THI-värdet under varma sommardagar kan bli kritiskt även i Sverige kanske golven även bör kunna kylas sommartid för att kunna erbjuda djuren en optimal miljö. Under de kommande somrarna kommer vi därför att fokusera på metoder för att erbjuda djuren optimal komfort även sommartid. Tänkbara lösningar är strategiskt placerade duschar och/eller temperering av golven.

Minst 20 kg vid insättning

I den förra studien konkluderade vi att vi främst rekommenderade dessa stallar för grisar från 25 kg vikt (23). Av produktionstekniska skäl var insättningsvikterna denna gång lägre, framför allt i box 15. De resultat som erhölls visar att en hög tillväxt visserligen går att åstadkomma även hos grisar som är lättare vid insättningen, men som framgår av Tabell 1 antyds en positiv korrelation mellan insättningsvikt och daglig tillväxt. ➤

➤ Vi kvarstår därför vid uppfattningen att grisarna ska väga mer än 20 kg vid insättning, liksom att de helst ska vara grupperade innan inflyttning.

SLUTSATSER

Studien konfirmerar att den undersökta stallösningen ger ökade möjligheter för grisarna att utföra ett naturligt beteende. Den ökade totalytan bidrog sannolikt till att antalet aggressioner var betydligt lägre än vad som tidigare uppmätts i konventionella slaktsvinsboxar, såväl generellt som vid ätplatsen. Att endast 40 djur vistades i samma rum bidrog till att såväl andelen behandlade djur som sjukdomsregistreringen vid slakt var låg.

Klimatet i stallet som tidigare visats vara gott vintertid under extrem kyla var gott så länge utomhustemperaturen låg under 25°C. Trots att den yttersta tredjedelen av golvet inomhus utgjordes av gödseldränerande spaltgolv uträttade djuren till 95 procent sina behov utomhus och skötseln kunde hållas på en hög nivå trots en låg arbetsinsats. Därmed öppnas en möjlighet att ersätta det gödseldränerande golvet inomhus med endast urindränerande golv för att på så sätt få plats med flera djur inom ramen för svenska bestämmelser. Vid högre temperatur och medföljande högt index för temperatur och luftfuktighet (THI-värde) sågs en tendens att grisarna vände på boxarna för att söka svalka och öka sin termiska komfort. Vi kommer därför framgent att arbeta med lösningar för att öka grisarnas termiska komfort vid värmeböljor.

SUMMARY

A novel module stable for fattening pigs – summer conditions

A novel module stable with an innovative design of the pen for fattening pigs (www.nyborghuse.dk) was adapted for an arctic climate (snow and coldness), and also provided with increased bio security measures for staff and for loading of pigs. The system has previously been validated during wintertime with a positive result. This study aimed to validate the system during summertime with high outdoor temperatures.

The pens that housed 20 pigs were 13.9 m^2 indoors with a balcony of 5.7 m^2 outside with slatted floor, which allowed dunging outside. The design of the stable allowed a natural ventilation system, which in turn allowed small epidemical units of only 40 pigs per room. In their natural habitat pigs explore the environment for feed for around 50 % of their wake time. This behaviour was encouraged by feeding automats where pigs had to pull the automat to get access to the dry feed. Despite that only four pigs could eat simultaneously, there were very few aggressions between pigs. Instead they learned that the ad lib feeding supplied food to all pigs and 25 % of the feed consumption took place during night-time.

The system worked well also during summertime. The incidences of medical treatments and recording of pathological lesions at slaughter were low, indicating a positive influence of the small units, and the weight gain of the pigs was high.

The stables maintained a good indoor climate for the first 8 weeks of the rearing, when the outdoor temperature was below 25°C. Under these conditions around 95 % of the dunging took place outside. During the last 4 weeks, the outdoor temperature ranged between 25 and 30°C leading to critical Temperature-Humidity-Index-values both outside (THI = 22) and inside (THI = 24). During these conditions pigs could change behaviour with the aim of increasing their thermal comfort. At high THI-values several pigs rested at the slatted areas inside and outside and defecated at the solid floor inside. This phenomenon has also has been noticed in other types of pens at high temperatures. Improvements of the thermal comfort of the pigs at high THI-values will probably prevent this behaviour, and we aim to focus on such measures in the future.

Overall, we believe that the pen used could contribute to an increased animal welfare of fattening pigs with a maintained high productivity of the animals. Our conclusion is that dry feed contributes to this since it demands longer time to consume than wet feed, and also allows feed exploring behaviour of the pigs. Moreover, the energy consumption will decrease due to the natural ventilation system.

INFORMATION OCH TACK

V-stallet är utvecklat av Nyborg Huse a/s, Vildebjerg, Danmark. Stallen är uppförda i Sverige av Nibble Lantbruk AB och anpassade till svenska förhållanden i samråd med Mattsson & Stockzelius Agritektkontor AB. Designen av personalslussar och urlastningsrum är baserade på praktiska erfarenheter av djurhantering och beslutade av Nibble Lantbruk AB efter samråd och diskussioner med Mattsson & Stockzelius Agritektkontor AB, SVA och Malmström Edström Arkitektkontor AB. De undersökningar som är gjorda i stallarna är planerade och utförda av Nibble Lantbruk AB och SVA. Studierna är finansierade med medel ur Agria djurförsäkrings forskningsfond och stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Referenser

1. Baxter MR. Feeding and aggression in pigs. Appl Anim Ethol, 1983, 11, 74–75.
2. Baxter SH. Intensive pig production: Environmental management and design. London, Granada, 1984, 210–254.
3. Baxter SH. Designing the pig pen. In: Manipulating pig production II. Australasian Pig Science Association, Werribee, Australia, 1989, 191–206.
4. Blackshaw JK, Thomas FJ & Lee J. The effect of a fixed or free toy on the growth rate and aggressive behaviour of weaned pigs and the influence of hierarchy on initial investigation of the toys. Appl Anim Behav Sci, 1997, 53, 203–212.
5. Collin A, van Milgen J, Dubois S & Noblet J. Effect of high temperature on feeding behaviour and heat production in group-housed young pigs. Br J Nutr, 2001, 86, 63–70.
6. Dantzer R. Behavioral, physiological and functional aspects of stereotyped behavior. J Anim Sci, 1986, 62, 1776–1786.
7. Fraser AF & Broom DM. Farm animal behaviour and welfare (3d ed). London, UK, Bailliere Tindall, 1990, 96, 274, 327–328.
8. Hemsworth PH & Cronin GM. Behavioral problems. In: Straw BE, Zimmerman JJ, Allaire SD and Taylor DJ, eds. Diseases of swine, 9th ed. Ames, Iowa, Iowa State University Press, 2006, 847–859.
9. Ludvigsen JB. Production hazards in technically advanced confinement systems for pigs. Anim Reg Stud, 1980, 3, 99–103.
10. Quiniou N, Noblet J, van Milgen J & Dubois S. Modelling heat production and

energy balance in group-housed growing pigs exposed to cold or hot ambient temperatures. Brit J Nutr, 2001a, 85, 97–106.
11. Quiniou N, Noblet J, van Milgen J & Dubois S. Influence of low ambient temperatures on heat production and energy balance of single-housed growing pigs fed ad libitum: a comparison with group-housed pigs. Anim Res, 2001b, 50, 325–333.
12. Pearce GP, Peterson AM & Pearce AN. The influence of pleasant and unpleasant handling and the provision of toys on the growth and behavior of male pigs. Appl Anim Behav Sci, 1989, 23, 27–37.
13. Petherick JC. A biological basis for the design of space in livestock housing. In: Baxter ESH, Baxter MR, MacCormak JAC, eds. Farm Animal Housing and Welfare. The Hague: Martinus Niijhoff, 1983, 103–120.
14. Puppe B, Ernst K, Schön PC & Manteuffel G. Cognitive enrichment affects behavioural reactivity in domestic pigs. Appl Anim Beh Sci, 2007, 105, 75–86.
15. van Putten G. Objective observations on the behaviour of fattening pigs. Anim Reg Stud, 1980, 3, 105–118.
16. van Putten G. An ethological definition of animal welfare with special emphasis on pig behaviour. Part D: Organic livestock production and animal welfare. Proceedings of the Second NAHWOA Workshop, Cordoba, 2000.
17. Scott K, Taylor L, Gill BP & Edwards SA. Influence of different types of environmental enrichment on the behavior of finishing pigs in two different housing systems. 2. Ratio of pigs to enrichment. Appl Anim Behav Sci, 2007, 105, 51–58.
18. Studnitz M, Bak Jensen M & Juul Pedersen L. Why do pigs root and what will they root? A review on exploratory behaviour of pigs in relation to environmental enrichment. Appl Anim Beh Sci, 2007, 107, 183–197.
19. Tuyttens FAM. The importance of straw for pig and cattle welfare. Appl Anim Beh Sci, 2005, 92, 261–282.
20. Wülbers-Mindermann M, Algers B & Berg C. Beteendeanpassad svinhållning – för minskad stress och sjuklighet. Fakta Jordbruk, SLU, 2000, nr 17.
21. Zoric M, Johansson SE & Wallgren P. Studies of the behaviour of fattening pigs in different foddering systems. I. The activity during the daylight hours. In: Proceedings of the 19th International Pig Veterinary Society, Copenhagen, Denmark, 2006, 2, 601.
22. Zoric M, Johansson SE & Wallgren P. Studies of the behaviour of fattening pigs in different foddering systems. II. Time, stress, regroupings and aggressions during foddering. In: Proceedings of the 19th International Pig Veterinary Society, Copenhagen, Denmark, 2006, 2, 602.
23. Zoric M, Sahlander P, Mattsson PA, Johansson SE, Johansson M & Wallgren P. Ny design av stallbyggnader för växande grisar – vinterförhållanden. Svensk VetTidn, 2011, 3, 19–28.
24. Zumbach B, Misztal I, Tsuruta S, Sanches JP, Azain M, Herring W, Holl J, Long T & Culbertson M. Genetic components of heat stress in finishing pigs: Development of heat load function. J Anim Sci, 2008, 86, 2082–2088.

***MATE ZORIC,** leg veterinär, VMD, biträdande statsveterinär, svensk specialistkompetens i grisens sjukdomar, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala och Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7018, 750 07 Uppsala.
PER SAHLANDER, leg veterinär, länsveterinär, Länsstyrelsen i Västmanlands län, V Ringvägen 1, 721 86 Västerås.
PERARNE MATTSSON, agronom, specialist på byggnader för djur, Mattsson & Stockzelius Agritektkontor AB, Hållnäsgatan 5, 752 28 Uppsala.
SVEN ERIK JOHANSSON, lantbrukare, Nibble Gård, Tillberga, 725 95 Västerås.
MAGNUS JOHANSSON, lantbrukare, Nibble Gård, Tillberga, 725 95 Västerås
PER WALLGREN, leg veterinär, VMD, statsveterinär och professor, svensk och europeisk specialistkompetens i grisens sjukdomar, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala och Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7018, 750 07 Uppsala.

IAVC

VETERINARY CHIROPRACTIC

International Academy of Veterinary Chiropractic
The Original Basic Veterinary Chiropractic Course

Course Dates:
Module I Sacropelvic: April 18th – 22nd, 2012
Module II Thoracolumbar: May 23rd – 27th, 2012
Module III Cervical: June 27th – July 1rst, 2012
Module IV Extremities: July 25th – 29th, 2012
Module V Integrated: September 5th – 9th, 2012

Instructors:
Dr. Dennis Eschbach (USA), Dr. Donald Moffatt (CAN), Dr. Heidi Bockhold (USA), Dr. Sybil Moffatt (GER) and others.

Location: Sittensen, Northern Germany
Course language: your Choice of English or German
Course fee: €5250, Individual modules: €1100

Please check our course dates for the IAVC Basic Course also taught at the AECC College in Bournemouth/England!
Further information: www.i-a-v-c.com

International Academy of Veterinary Chiropractic
Dr. Donald Moffatt
Dorfstr. 17, 27419 Freetz, Germany.
Tel: +49 4282 590099, Fax: +49 4282 591852
E-mail: info@i-a-v-c.com

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om du skall tillträda din första tjänst *kontakta förbundskansliet* för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring Amelie Lothigius eller Anders Lefrell, 08-545 558 20.

Vilken är din diagnos? – Epizootologi

En valp utreddes för misstanke om epizootisjukdom efter att den uppvisat beteendeförändringar. Fallet är presenterat av Erika Chenais vid Enhet för sjukdomskontroll och smittskydd, SVA.

Terriervalp, tre månader

Anamnes: Ägaren till en tre månader gammal terriervalp kontaktade veterinär den 1 augusti då valpen led av tilltagande trötthet, se Figur 1. Fem dagar senare kontaktade ägaren veterinär igen då valpen nu börjat uppvisa aggressivitet. Valpen skrevs in för stationärvård och avled dagen efter, den 7 augusti.

Valpen var inte ID-märkt eller vaccinerad och vid en djupintervju med ägarna visade det sig att familjen hade hittat och ”adopterat” valpen i närheten av Rabbat i Marocko ungefär en månad tidigare och tagit med den till Sverige. Familjen hade kört bil med valpen från Marocko till Sverige via Spanien, Frankrike, Tyskland och Danmark.

Fråga: Vilken/vilka diagnoser misstänker du och vilka åtgärder bör vidtas?

SVAR SE SIDAN 56

Figur 1.

noterat

Skampåle ska minska antibiotikaanvändning

Holland inför en offentlig skampåle för bönder som efter flera varningar vägrar skära ner på antibiotikan, rapporterade tidningen ATL den 16 december. Alltför generösa veterinärer får receptblocket indraget.

– Bra, under förutsättning att man klargör att det inte är hela branschen, utan några få syndare, säger Henk Jan Ormel, veterinär och riksdagsledamot för kristdemokraterna i Holland.

Åren 1999–2007 ökade försäljningen av antibiotika till holländska lantbrukare med 83 procent. Situationen blev till sist ohållbar. För att slippa lagstiftning kom marknadens parter överens om ett paket som lett till att försäljningen minskat med 32 procent de senaste två åren. 2013 ska förbrukningen ligga på 50 procent av den mängd som användes 2009.

Veterinärernas roll har varit kontroversiell. De skriver inte bara ut antibiotikan, de säljer den också från eget apotek. I den nya modellen förstärks deras roll ytterligare. Man kräver ett monogamt förhållande mellan veterinären och bonden. Enligt en lag som infördes den 1 september 2011 måste alla djurbönder registrera när och hur mycket antibiotika som använts samt namnet på veterinären. Veterinären måste dessutom ha tillstånd för att skriva ut mediciner. ■

Röntgenutrustning samt diverse
säljes till förmånligt pris

RÖNTGEN: Nyskick, installerad 2010, begränsat använd
AGFA CR30-X komplett med 3 st kassetter
Sedecal 20Kw system med pelare och bord, flytande skiva
BLODANALYS: VetTest 8008
CENTRIFUG: Stat spin
MIKROSKOP: LEICA, nyskick
INKUBATOR: Almedica AG, nyskick
BURAR: B 90 cm, H 70 cm, D 70 cm, rostfritt stål, nyskick

KONTAKTA 0708 – 11 71 70

månadens epiztel

Årets första Epiztel rapporterar att en tidigare misstanke om *Brucella canis* har avskrivits, hästinfluensa och kvarka sprider sig i landet och nya regler för införsel av hund och katt har börjat gälla. Epizteln är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

BRUCELLA CANIS

Den kliniska misstanken om *Brucella canis* som rapporterades i den förra epizteln har efter provtagning kunnat avskrivas. Det gällde en importerad blandrastik vars nästan fullgångna valpar dött i livmodern. Serologisk provtagning liksom bakterieodling från vagina och blododling utföll alla med negativa resultat.

För den svenskfödda unga hanhund där misstanke om *B canis* uppstått vid serologisk provtagning inför export pågår fortfarande analys av utökad provtagning.

HÄSTINFLUENSA OCH KVARKA SPRIDER SIG I LANDET

Hästinfluensa har påträffats på flera anläggningar i norra Sverige i skrivande stund (9 december) och utbrott i resten av Sverige kan förväntas. Det första konstaterade A2-fallet var en häst som rest från Spanien med olika kommersiella hästtransportfirmor. Den övernattade och lastades om i Nederländerna, Trelleborg och Stockholm innan den nådde Hudiksvall, där sjukdomen upptäcktes. Även andra samtransporter har haft hästar med influensa ombord och dessa kan ha smittat hästar som levererats på olika ställen i landet. Samtidigt förekommer kvarka i landet på ett flertal ställen. Många ovaccinerade hästar reser med transportfirmor, och hästar från samtransporterna ställs direkt in bland andra hästar, vilket är exempel på dåligt smittskyddstänkande.

SVA vill uppmana till att se över smittskydd och diagnostik i stallarna. Hästar som lever i stall som har kontakt med andra besättningar bör hållas vaccinerade mot hästinfluensa. Mottagningsstall för nya hästar bör användas i alla större besättningar för att minimera utbrott av smittsamma hästsjukdomar. Aktiviteter där hästar samlas och samtransporter medför förhöjd smittrisk. Anordnare samt hästägare bör kräva att deltagande hästar är vaccinerade och har intyg om smittfrihet i sitt hemmastall. Unga och ovaccinerade hästar drabbas i regel hårdast av hästinfluensa och vaccination är ett viktigt skydd. Korrekt vaccinerade hästar klarar sig oftast utan symtom eller komplikationer men får ibland en övergående febertopp av A2-viruset.

Hästar med feber, hosta eller snuva bör provtas för luftvägsinfektioner (virus och bakterier) så att rätt rekommendationer kan ges. Hästen ska isoleras omedelbart för att förhindra smittspridning. Både influensa och kvarka är anmälningspliktiga. Varken influensa eller kvarka ska normalt behandlas med antibiotika. En häst som varit sjuk i influensa eller kvarka ska vila helt från träning i flera veckor för att undvika komplikationer i hjärta och lungor. Därefter kan lugn träning påbörjas men särskilt

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Många ovaccinerade hästar reser med transportfirmor, och hästar från samtransporterna ställs direkt in bland andra hästar, vilket är exempel på dåligt smittskyddstänkande.

influensa kan ge försämrad prestation i månader. Kvarka kan i många fall ge upphov till tysta smittbärare. Undersökning efter genomgången sjukdom (endoskopi och bakteriologisk provtagning av luftsäckarna i första hand) är det enda säkra sättet att smittfriförklara en häst från kvarka.

NYA INFÖRSELREGLER FRÅN 1 JANUARI 2012

Vid årsskiftet började de nya reglerna för införsel av hund och katt gälla. En av de stora förändringarna är att kravet på avmaskning mot *Echinococcus* spp tagits bort. Jordbruksverket fortsätter dock att rekommendera djurägare vars hundar kan ha kommit i kontakt med vilda smågnagare utomlands att avmaska sina hundar i samband med inresa till Sverige.

Även kravet på blodprov för kontroll av rabiesantikroppar är borttaget vid införsel från EU och listade länder utanför EU. Det som krävs är id-märkning, pass, giltig rabiesvaccination och därefter 21 dagars väntetid före inresan till Sverige. Vaccinet måste vara godkänt enligt WHOs normer och ska ges enligt tillverkarens rekommendationer. Rekommenderar tillverkaren en grundvaccination bestående av två vaccinationer får inte djuret resa förrän det gått 21 dagar efter den andra vaccinationen. Ingen väntetid krävs efter en revaccination som är gjord i tid, men om man missar att revaccinera i tid krävs en ny grundvaccination och ny väntan i 21 dagar före resa.

Vid inresa från icke-listade länder utanför EU är karantänskravet ersatt med id-märkning, pass eller veterinärintyg utfärdat av officiell eller behörig veterinär, giltig rabiesvaccination, samt godkänt blodprov för kontroll av rabiesantikroppar som är taget tidigast 30 dagar efter vaccinationen. Inresan till EUs territorium får göras tidigast 90 dagar efter godkänt blodprov.

Direkt införsel av hundar och katter från Storbritannien, Irland och Malta är inte längre möjlig utan rabiesvaccination. Dessa djur måste uppfylla samtliga krav för resande hund och katt inom EU, dvs id-märkning, pass, godkänd rabiesvaccination och resa först 21 dagar efter vaccinationen.

Utöver de generella kraven har dessutom Norge krav på att svenska djur avmaskas mot *Echinococcus* spp före inresa. Finland, Storbritannien, Irland och Malta kan också komma att ha det efter nyår, men det nya regelverket för avmaskning är i skrivande stund inte beslutat.

Man kan läsa mer om införselreglerna på Jordbruksverkets hemsida: www.jordbruksverket.se/resameddjur.

Veterinärer kan även anmäla sig till Jordbruksverkets nyhetsbrev för hund- och kattfrågor genom att skicka ett mail med sin mailadress till hundkatt@jordbruksverket.se. ■

noterat

Ny djurskyddsstrategi i januari

I januari ska EU presentera en ny strategi för djurskyddet. Folkpartiets EU-parlamentariker Marit Paulsen anser att en av de viktigaste frågorna då är den omfattande användningen av antibiotika bland djur.

– Det får inte vara som i dag att mer än hälften av all antibiotika som produceras används inom djuruppfödningen, sade hon till Sveriges Radio Ekot den 21 december.

Den 17 januari läggs den nya djurskyddsstrategin fram och Marit Paulsen ska vara föredragande för EUs kommande djurskyddsstrategi för 2011–2015. Under våren ska hon skriva ett betänkande med sin bedömning av hur väl strategin möter kraven som tidigare har ställts – och även komma med förändringar och förbättringar. Hon tycker att det har hänt för lite i Europa vad gäller djurskyddet, till exempel långa transporter av ungdjur. Även kycklingar och grisar som har dåliga villkor lyfter hon fram.

– Jag skulle vilja påstå att de mest misshandlade djuren är grisar och kycklingar. Det är de som är mest storskaligt och intensivt uppfödda i dag, sade hon till Ekot. ■

Djurskyddskonferens med lagförslag i centrum

TEXT OCH FOTO: JOHAN BECK-FRIIS

Den 1 december arrangerade Jordbruksverket sin årliga djurskyddskonferens i Stockholm. Intresset var rekordstort för konferensen, med den just offentliggjorda djurskyddslagutredningen som främsta dragplåster. Utredaren Eva Eriksson gick igenom förslaget till ny lag i detalj och såväl kontrollmyndigheter som djurhållare fick ge sin syn på idéerna.

– Mitt uppdrag har varit att göra en bred översyn av den samlade djurskyddslagstiftningen, inledde Eva Eriksson.

Runt 400 personer samlades i stora aulan till Stockholms universitet när förslaget till ny djurskyddslag skulle presenteras på Jordbruksverkets djurskyddskonferens. Det var utredaren själv, Eva Eriksson, landshövding i Värmlands län, som gick igenom den utredning hon och en expertgrupp jobbat med i drygt två år.

– Mitt uppdrag har varit att göra en bred översyn av den samlade djurskyddslagstiftningen, inledde utredaren. Syftet har dels varit att undersöka hur lagstiftningen kan moderniseras och förenklas, dels att finna lösningar på ett antal särskilda djurskyddsproblem. Villkor för den nya djurskyddslagen har varit att den ska uppnå minst samma djurskyddsnivå som gällande lagstiftning, utgå från de enskilda djurens behov samt verka förebyggande. Bestämmelserna i djurskyddslagstiftningen ska även vara baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

DJUR HAR ETT EGENVÄRDE

Förslaget innebär att detaljeringsgraden i lag och förordning sänks och mer detaljerade bestämmelser flyttas till Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter där de kan uppdateras och justeras i takt med forskning och utveckling, förklarade Eva Eriksson. Hon föreslog dock inte någon generell sänkning av föreskrifternas detaljeringsgrad utan ansåg att denna måste bedömas utifrån de djurskyddsrisker, behov och förutsättningar som ligger till grund för varje bestämmelse.

Syftet med den nya djurskyddslagen är att säkerställa ett gott djurskydd, en god djurhälsa och att främja respekten för djur och deras välfärd, poängterade hon. I lagen ska det också anges att djur har ett egenvärde oavsett vilken nytta de har för människan, framhöll Eva Eriksson.

Utredaren ansåg att det är mycket viktigt att det tydliggörs i lagen att den som är ansvarig för djurens välfärd är djurägaren eller den som på annat sätt förfogar över djuret. Det ska även anges i lagen att en person ska vara minst 16 år för att ha huvudansvaret för ett djur. Eva Eriksson sade att den åtgärd som har störst potential att förbättra djurens välfärd är att höja kompetensen hos djurägarna. Därför införs kompetenskrav för alla djurägare och utbildningskrav för djurägare med yrkesmässig eller större djurhållning. ➤

I lagen införs krav på att alla djur ska hållas lösgående, vilket bland annat innebär ett förbud mot uppbundna mjölkkor.

DAGLIG TILLSYN OCH NATURLIGT BETEENDE

I lagen införs vidare krav på att djur ska ha daglig tillsyn. Om djur blir sjuka eller skadar sig och behöver vård ansåg utredaren att det ska kunna ske inom en dag. I lagen införs också krav på att alla djur ska hållas lösgående, vilket bland annat innebär ett förbud mot uppbundna mjölkkor. Utredaren underströk dock att Jordbruksverket får utforma övergångsbestämmelser som gör att befintliga besättningar får tid att ställa om.

Begreppet naturligt beteende klargörs genom att det anges att djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ”ges möjlighet att utföra sådana naturliga beteenden som djuren är starkt motiverade för och som ger djuren en funktionell återkoppling”. Dessa beteenden begränsas till beteende som relaterar till djurens behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök och socialt umgänge. I lagen införs också en bestämmelse som anger att djur ska hållas på ett sådant sätt att uppkomsten av beteendestörningar förebyggs.

Det bör införas ett förbud mot att använda spö på hästar i frammaningssyfte, ansåg utredaren.

SEXUELLA ÖVERGREPP OCH EXTREMAVEL

En punkt som regeringen redan i direktivet till utredningen angett skulle granskas var sexuella övergrepp mot djur. Det införs nu ett förbud mot sexuellt umgänge med djur eller utförande av andra sexuella handlingar mot djur. Risken för att djur far illa i sådana situationer är, enligt utredarens bedömning, alltför stor. Handlingar som görs på grund av veterinärmedicinska skäl eller i samband med avel undantas från förbudet.

Det införs vidare ett tydligt förbud mot avel med sådan inriktning som kan medföra lidande för avkomman eller moderdjuret. Aveln ska leda till att djur kan föda fram sin avkomma på ett naturligt sätt. Djur ska också ha normala kroppsfunktioner såsom att kunna andas normalt, röra sig obehindrat och kunna använda sina sinnen utan att det medför lidande, sade Eva Eriksson. Hon föreslog att det införs en rapporteringsplikt för veterinärer när det gäller ärftliga defekter hos sällskapsdjur. Veterinärer bör t ex rapportera förlossningssvårigheter, andningsproblem eller andra liknande defekter till Jordbruksverket, som i sin tur ska tillhandahålla dessa uppgifter till länsstyrelserna.

TRÄNING OCH TÄVLING MED DJUR

Beträffande träning av och tävling med djur föreslog utredaren att Jordbruksverket ska reglera sådana träningsmetoder eller sådan utrustning som bedöms medföra risk för skada eller lidande hos djuren. Det bör t ex införas ett förbud mot att använda spö på hästar i frammaningssyfte. Spö bör däremot få bäras i syfte att avvärja olyckor, ansåg Eva

Eriksson. Vid tävlingar bör spöet ha en lätt synlig färg så att otillåten användning lätt upptäcks.

Utredaren ansåg även att Jordbruksverket i sina djurskyddsbestämmelser bör förbjuda användning av grävling för träning av grythundar. Studier visar att grävlingarna utsätts för stress som inte kan anses vara förenlig med djurskyddslagen. Användning av andra djur för jaktträning av hundar i hägn såsom vildsvin, hare eller viltfågel bör också ses över och regleras vid behov, menade hon.

OPERATIVA INGREPP FÅR BARA UTFÖRAS AV VETERINÄR

Sjölejon och elefanter förbjuds i cirkusverksamhet eftersom dessa djurs behov av naturligt beteende inte kan tillgodoses vid cirkushållning. Utredaren ansåg heller inte att det finns kompetensmässiga eller praktiska förutsättningar för privatpersoner att hålla djur av alla arter som sällskapsdjur. Många arter bland de exotiska sällskapsdjuren har fysiologiska och beteendemässiga behov som är svåra att tillgodose för en privatperson eller i ett svenskt klimat. Vilka djur som inte ska anses vara tillåtna att hållas för sällskap och hobby bör anges i Jordbruksverkets föreskrifter, klargjorde Eva Eriksson.

I den nya lagen anges att djur som är skadade eller sjuka snarast ska ges nödvändig vård eller avlivas. Denna vård ska ges av veterinär när så behövs och operativa ingrepp får bara göras om de är befogade av veterinärmedicinska skäl. Utredaren föreslår att detta även ska gälla all penetration av hud eller slemhinnor på djur så att detta även inkluderar injektioner, blodavtappning och akupunktur. Hon ansåg vidare att det är självklart att alla operativa ingrepp ska göras under bedövning. Obedövad kastrering av smågrisar ska fasas ut tre år efter lagens ikraftträdande.

OBLIGATORISK MÄRKNING AV KATTER

Utredaren bedömde att kravet på förprövning av ny-, om- och tillbyggnad av djurstallar behövs för att förebygga djurskyddsproblem, och som en investeringstrygghet för företagaren. Hon ansåg att det i förprövningsarbetet ska ingå byggnadsteknisk, veterinärmedicinsk och etologisk kompetens. Länsstyrelserna bör samverka i förprövningsarbetet och organisera sig, exempelvis regionvis, för att nödvändig specialisering ska kunna ske.

Eva Eriksson vill införa krav på att alla katter ska vara märkta och registrerade.

Beträffande övergivna och förvildade djur och hantering av katter föreslog Eva Eriksson flera åtgärder. Den första är att tydliggöra att övergivna och förvildade djur av tamdjursarter omfattas av djurskyddslagen och den andra att det införs ett tydligt förbud i djurskyddslagen mot att överge djur. För det tredje införs krav på att katter ska vara märkta och registrerade, så att länsstyrelse och polis ska kunna skilja herrelösa katter från ägda djur. Slutligen föreslår utredaren att katters förmåga att fortplanta sig ska begränsas om katterna tillåts röra sig fritt utomhus. Detta kan bland annat handla om kirurgisk kastrering eller genom medicinsk behandling och bör regleras i Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter.

DJURFÖRSÖK OCH SEKRETESS

Definitionen av djurförsök ändras i lagen så att den blir mer lik den som finns i övriga EU. Förslaget innebär att som djurförsök ska endast räknas de försök som kan vålla djuret smärta, lidande, ångest eller bestående men. Om djuren inte utsätts för något lidande bör den vanliga djurskyddslagstiftningen ge djuren ett tillräckligt skydd, ansåg Eva Eriksson. Hon föreslog också att en central överprövningsnämnd ska införas. Till denna centrala nämnd ska de regionala nämndernas beslut kunna överklagas.

Utredaren föreslog vidare att en sekretessbrytande regel införs så att hälsovårdspersonal, sjukvårdspersonal och socialtjänsten får lämna uppgifter om djurskyddsproblem till kontrollmyndigheten. I dag begår denna personal brott mot sekretessbestämmelserna om de anmäler missförhållanden som t ex vanvård av djur, vilket inte utredaren tyckte är rimligt.

HÖJT MAXSTRAFF

I fråga om straff och sanktioner föreslog Eva Eriksson att begreppet grovt brott mot djurskyddslagen införs, där den allvarligaste påföljden är fängelse i fyra år. I dagens lag är det maximala straffet två års fängelse. Grovt brott mot djurskyddslagen ska vara sådana handlingar som begås med uppsåt och som innebär risk för omfattande djurlidande, betydande ekonomisk vinning för djurhållaren, utförs organiserat eller systematiskt eller med förslagenhet.

Beträffande djurhälsopersonalens skyl- ➤

➤ dighet att anmäla misstänkta brott mot djurskyddslagen ville utredaren mildra dagens bestämmelser något. Hon föreslog att anmälningsskyldigheten inte ska gälla om en brist är lindrig och rättas till omgående.

Slutligen berättade utredaren att hon föreslår att Jordbruksverket får möjlighet att meddela undantag från djurskyddsbestämmelserna vid krissituationer.

SLUTKOMMENTARER

I de slutkommentarer som gavs från olika avnämare till lagen framfördes både ros och ris.

Åsa Regnander Dahl, länsveterinär i Jämtlands län, var positiv till en ny lagstiftning med ökad flexibilitet för mindre avvikelser i djurhållningen. Hon framhöll dock att ökad flexibilitet också kräver bättre samsyn mellan olika länsstyrelser, för likartade bedömningar av djurskyddsärenden. Åsa Regnander Dahl välkomnade tydligare regler för naturligt beteende, avel som medför lidande och hantering av herrelösa djur. Det kommer att underlätta kontrollmyndigheternas arbete, framhöll hon.

Jan Åke Robertsson, företrädare för LRF i utredningens expertgrupp och representant för djurhållarna under djurskyddskonferensen, var besviken över att lagförslaget fortfarande innehöll så många detaljbestämmelser. Han var också oroad över den föreslagna straffskärpningen, men positiv till att anmälningsplikten för djurhälsopersonal begränsas något.

Åsa Regnander Dahl välkomnade tydligare regler för naturligt beteende, kring avel som medför lidande och för hantering av herrelösa djur.

Det omfattande lagförslaget skickas nu ut på bred remiss och remissvaren kommer att sammanställas senare under året. Målsättningen är att lagen träder i kraft i början av 2014, men hur mycket den då kommer att överensstämma med dagens förslag återstår att se. ■

KOLLEGIALT NÄTVERK

veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbing, hot eller anmälan till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Sveriges Veterinärförbund har initierat verksamheten och stödjer nätverket med återkommande utbildning. Nätverket är tillgängligt för alla veterinärer i Sverige oavsett medlemskap eller inte i förbundet. Du väljer själv bland de kolleger som valt att vara samtalspartner och som är listade nedan. Naturligtvis garanteras du sekretess och du kan också välja att vara anonym.

Nätverkets medlemmar:

Namn	Ort	Telefon	Fax	E-post
Eva von Celsing	Eskilstuna	016–292 93, 291 03	016–292 93	hvarsta.vet@telia.com
Ilmars Dreimanis	Laholm	0430–600 11, 0730–60 10 08	–	imsestina@hotmail.com
Florin Gurban-Marcu	Höör	0413–290 49, 073–349 79 98	–	florin.gurban@telia.com
Erik Kjellgren	Arboga	0589–169 78, 192 80	0589–192 86	kjellgren.erik@telia.com

Resursbaserad eller djurbaserad djurskyddskontroll?

KALLE HAMMARBERG, leg veterinär, VMDhc*

Enligt gällande författningar är djurskyddskontrollen i Sverige idag till stora delar baserad på miljö- och resurskontroll. Vi mäter utrymmen, vattenflöden, ljusstyrkor, temperaturer, gaskoncentrationer, skydd, fodertilldelning m m. Genom många undersökningar och erfarenheter vet vi att djur som ges dessa resurser också ges en god möjlighet att ha det bra. Kanske kan dock kontrollen bli ännu bättre.

Foto: Rolf Reutlert

Mats Sjöquist, föreståndare för SCAW, presenterade projektet som bland annat granskar fördelar och nackdelar med djurbaserade mått jämfört med dagens mera resursbaserade djurskyddskontrollsystem.

Den svenska djurskyddslagstiftningen är till stora delar förebyggande. Med det som bakgrund säger vi ofta att Sverige idag har världens hårdaste djurskyddslag.

Men det betyder inte att systemet är statiskt. Det kan finnas kompletterande vägar att gå för att bereda djuren en ännu bättre grund för en god välfärd. Inom ett stort projekt, ENCAW (European Network of Centers of Excellence for Animal Welfare), har svenska SCAW (Swedish Center for Animal Welfare) vid SLU fått i uppdrag från Landsbygdsdepartementet att granska djurbaserade mått.

Inom ett av delprojekten i ENCAW undersöks bland annat om man genom att titta mer direkt på djuren kan bedöma om välfärden är acceptabel. Man bedömer t ex faktorer som skador, hull, tecken på rädsla och oro, hälta, dödlighet, mjölkkvalitet, produktion och hälsokontroller.

DJURSKYDDS-/DJURVÄLFÄRDS-SYMPOSIUM

Den 4 oktober samlades en grupp forskare inom ENCAW på SLU-gården Lövsta utanför Uppsala för att i SCAWs regi presentera projektet och de resultat som hittills uppnåtts. Projektledaren Helena Elmquist och moderatorn Peter Sylwan kunde välkomna en stor samling djurskyddsintressenter till symposiet.

SCAWs föreståndare Mats Sjöqvist presenterade projektet som i sin del om djurbaserade kontroller hittills fokuserat på fyra områden:

1) Fördelar och nackdelar med djurbaserade mått jämfört med dagens mera resursbaserade djurskyddskontrollsystem.

2) Ekonomiska konsekvenser för stat, producent och konsument.

3) Attityder och acceptans för djurbaserade mått hos konsumenter, producenter och kontrollmyndigheter.

4) Passar djurbaserade bedömningar vår offentliga djurskyddskontroll?

Som en bakgrund beskrev Harry Blokhuis, institutionen för husdjurens miljö och hälsa vid SLU, projektet Welfare Quality. I projektet har omkring 250 forskare i 17 länder under många år undersökt och mätt effekten av olika välfärdsfaktorer och deras påverkan på djuren och deras välfärd. Projektet, som presenterades vid SLU i fjol, utmynnade i en syn på djurskydd som kan beskrivas genom fyra principer och tolv kriterier. ➤

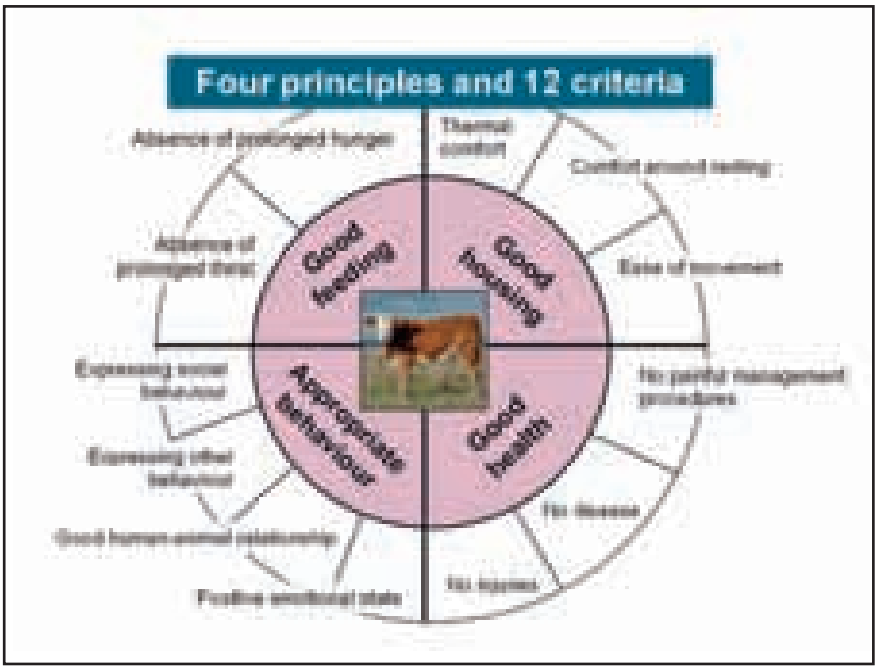

Welfare Quality utmynnar i en syn på djurskydd som kan beskrivas genom fyra principer och tolv kriterier, enligt figuren.

Med detta som bakgrund gick forskarna vidare och tog fram protokoll för att avläsa de olika kriterierna direkt på djuren (nötkreatur, gris och fjäderfä). Vad man nu gjort är att testa dessa protokoll för att avläsa välfärden hos djuret i en fyragradig skala från ”mycket god” till ”dålig”, för att sedan göra jämförelser med dagens mer resursbaserade kontrollbedömningar. Om avläsningar enligt Welfare Quality-programmet skulle ge ett bättre mått på djurskydd och djurvälfärd än dagens resursbaserade djurskyddskontroll bör åtminstone en delvis övergång till sådana kontroller övervägas.

RESURSBASERAT ELLER DJURBASERAT?

Första föredragande var Isabelle Veissier, veterinär från jordbruksforskningsinstitutet INRA i Frankrike. Hon har tillsammans med andra forskare tittat på om faktorer vi idag mäter genom de resurser djuren erbjuds istället kan bedömas utifrån djuret självt, genom t ex bedömning av renhet, hull och beteende. Veissier jämförde de två systemen för att se om något av dem har fördelar över det andra. För bedömning av djurvälfärden utgick man från dels de välkända ”five freedoms” och dels från Welfare Quality's fyra principer och tolv kriterier. Arbetet värderade också precisionen i de olika bedömningarna.

Veissiers slutsats blev att djurvälfärd visserligen är mycket multifaktoriellt, men att de mer djurbaserade välfärdsbedömningarna i de flesta fall gav ett bättre resultat än resursbaserade även om det inte gällde till 100 procent. Djurvälfärdskontroll bör vara både resurs- och djurbaserad, beroende på vad det är man bedömer, men djurbaserade bedömningar bör uppvärderas.

VAD KOSTAR DET?

Nästa steg i programmet var en bedömning om en övergång från en främst resursbaserad djurskyddskontroll till en mer djurbaserad skulle få några ekonomiska konsekvenser för djurhållare och myndigheter. Så som jordbruket ser ut idag, där varje krona räknas, måste eventuella fördyringar värderas gentemot de fördelar som kan nås.

Utgående ifrån de protokoll för djurskyddsbedömning på gårdarna som Welfare Quality tidigare arbetat fram fann Ruben Hoffmann och medarbetare vid SLUs institution för ekonomi att om dessa protokoll skulle implementeras helt i djurskyddskontrollen skulle tidsåtgången på gården i jämförelse med dagens system bli betydligt större. Det beror bland annat på att den djurbaserade kontrollen tar upp en del nya kontrollmoment som inte finns med i dagens kontrollsystem, t ex socialt och undersö-

Foto: Rolf Reutlert

Isabelle Veissier har jämfört djurbaserade djurskyddsbedömningar med resursbaserade. Djurbaserade kontroller bör uppvärderas, var hennes slutsats.

kande beteende hos djuren. Eftersom tid är pengar, och djurhållaren oftast är med vid kontrollerna, belastar den längre besökstiden till stor del djurhållaren.

Samtidigt bedömde Hoffmann att den mer djurbaserade kontrollen har en potential att minska den administrativa tiden för länsstyrelsen (dock inte specifikt för Welfare Quality-systemet). Om den mer djurbaserade kontrollen också ger säkrare mått på det man vill mäta kan den även leda till att besök inte behöver göras lika ofta som tidigare. Likaså hävdade Hoffmann att man på lång sikt kan tänka sig att fokus på preciserade krav när det gäller t ex utformning av stallar skulle betonas mindre i ett mer djurbaserat kontrollsystem. Detta skulle kunna ge djurhållare en större flexibilitet att lösa problem på annat sätt än enligt dagens regelverk, bara djuren har det bra.

Hoffmann avslutade med att framhålla att en eventuell övergång från dagens mer resursbaserade djurskyddskontroll till en mer djurbaserad måste ske gradvis, eftersom nya erfarenheter som ska värderas kan dyka upp.

Foto: Rolf Reutlert

Ruben Hoffmann, SLU, visade att djurbaserad kontroll vid besöket på gården tog längre tid än dagens resursbaserade.

ACCEPTANS OCH ATTITYDER

När det gäller djurskydd och dess kontroll är det intressant att se på hur olika grupper i samhället bedömer detta. Karl Bruckmeier från Göteborgs universitet presenterade flera forskningsresultat där man genom intervjuer och frågeformulär hade kartlagt synpunkter från konsumenter, producenter (nötkreatur, gris och fjäderfä), handeln och experter (veterinärer, agronomer, forskare). Det visade sig att de olika grupperna inte helt oväntat gjorde skilda bedömningar när det gällde begreppen djurskydd, djurvälfärd och djurskyddskontroll.

Konsumenter

Hos konsumenter skiljde sig svenska åsikter från genomsnittet av de deltagande EU-länderna. Majoriteten av svenskarna ansåg att djurskydd är väsentligt. Även om priset på produkten är viktigt är de svenska köparna mindre känsliga än övriga länders konsumenter när det gällde att betala lite extra för djurskydd och djurvälfärd.

Men generellt kan sägas att konsumenternas kunskap om djurskydd och välfärd är svag, och att de heller inte är speciellt oroade för ett dåligt djurskydd. När de ombads att definiera sin syn på djurskydd blev svaren ofta mycket svävande. Det är, ansåg svenskarna, myndigheternas sak att hålla rätt på djurskyddet. Att svenska animalieprodukter på något vis skulle vara bättre än importerade ansåg man inte, men man sade sig ändå föredra att köpa svenskt. Att på något sätt djurskyddsmärka produkter var heller inte något konsumenterna favoriserade. Det var krångligt nog att hålla rätt på de informationsmärkningar som redan finns.

Producenter

De svenska producenterna är duktigare på att definiera och precisera vad djurskydd och djurvälfärd innebär, men synen är inte enhetlig. En del definierade välfärd enligt lagstiftningen avseende att djuren kan uppfylla sina biologiska behov, ha tillgång till foder och vatten, ett lämpligt omgivningsklimat osv. Andra fokuserade på att ge djuren möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och ytterligare andra, huvudsakligen mjölkproducenter, baserade sin syn på djurskyddsomsorg på en god skötsel av djuren.

Handeln

Inom handeln ser man i många fall djurskydd och djurvälfärd huvudsakligen som en uppgift för myndigheter. Inköp av varor sker från stora centrallager som sköter den märkning av produkter man anser väsentlig för konsumenten. Butikerna är i de flesta fall mer reaktiva än proaktiva, även om det finns affärer ➤

Intresserad av föreläsningar i Jönköping?

Jönköpings läns veterinärsällskap läggs ner. Om intresse finns kommer fortsättningsvis föreläsningar anordnas då veterinärer (och djursjukvårdare) från hela Sverige önskas välkomna.

Anmäl intresse via mail: vetsallskapet@gmail.com.

FOTO: ROLF REUTLERT

Djurskydd och välfärd har hittills i stort inte prioriterats av handlare, priset är väsentligare, berättade Karl Bruckmeier.

➤ redan idag som söker ta hänsyn till djurskydd.

Djurskydd och välfärd har hittills i stort inte prioriterats av handlare. Priset är väsentligare. Sin inställning baserar handeln på vad man anser vara konsumentens behov.

Experter och sakkunniga

Ett antal experter intervjuades: veterinärer, agronomer, handläggare och forskare från både myndigheter och den privata sektorn. De stödde generellt en mer djurbaserad bedömning av djurvälfärden. Man kunde därmed mer än tidigare fokusera på det som är bra, men man påtalade också systemets begränsningar. En mer djurbaserad bedömning och kontroll bör införas, ansåg experterna, men gradvis, och moment från den resursbaserade kontrollen måste ändå bli kvar. Experterna ansåg också att det kommer att bli lättare att kommunicera en djurbaserad djurskyddskontroll med både djurhållare och konsumenter.

FRAMTIDEN

Vad kan vi då förvänta oss för attityder gentemot djurskydd och djurvälfärd i framtiden? Bland svaren på den frågan tog Karl Bruckmeier upp att allmänhetens intresse för djurskydd och djurvälfärd kommer att finnas kvar, och kanske öka. Inom handeln förväntas att en del aktörer, både butiker och restauranger, får ett ökat intresse för produkter med god djurvälfärdsbakgrund och marknadsför det, och att konsumenter blir villiga att betala lite extra om produkternas bakgrund tydligt framgår.

Men det finns också risker. Lagstiftningsprocessen inom EU är långsam och det är inte säkert att konsumenternas intresse för djurskydd alltid kommer att vara tillfredsställande. Den svenska animalieproduktionen, med dess inom olika områden hårdare regelverk, är i minskande, och kontrollen över den ökande livsmedelsimporten kan vara besvärlig. Mer än ett tiotal år in i framtiden kan vi inte se.

FUNGERAR EN MER DJURBASERAD KONTROLL I PRAKTIKEN?

Intressanta frågor är nu förstås: Är det här möjligt att genomföra? Fungerar det

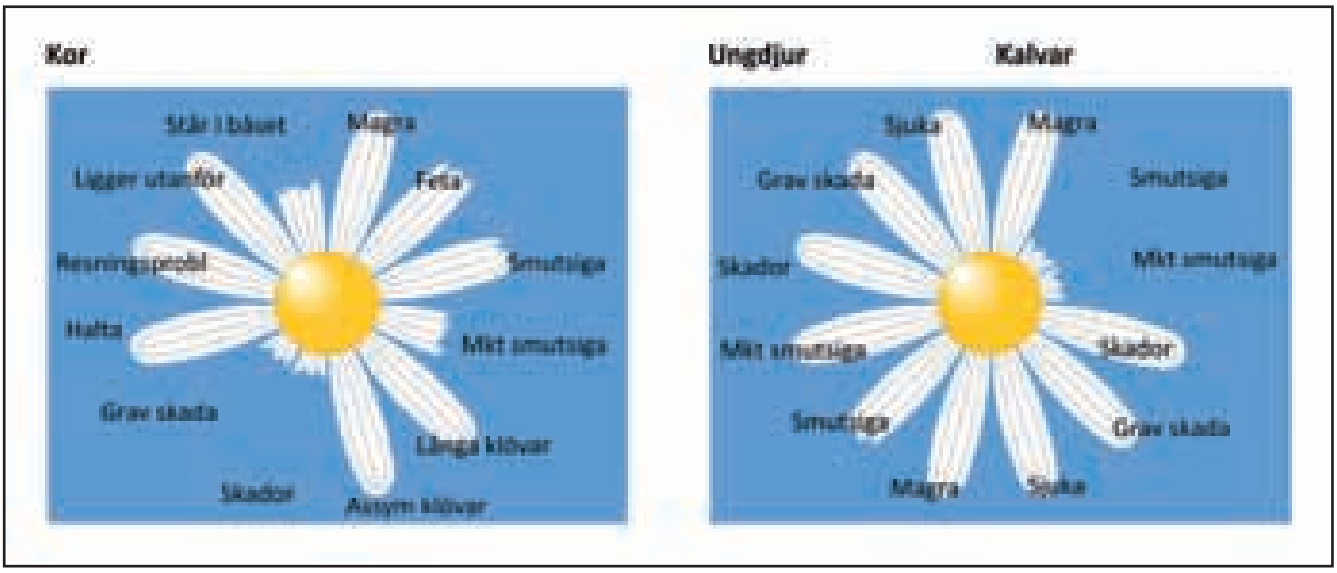

I Svensk mjölks djurvälfärdsprogram "Fråga kon" får djurhållaren resultatet i form av en blomma med mer eller mindre stympade blad.

Foto: Rolf Reutlert

Majoriteten av de djurskyddskunniga åhörarna kunde tänka sig en förskjutning i basen för den offentliga djurskyddskontrollen mot en mer djurbaserad sådan.

i praktiken? Skiljer sig resultaten från den idag mer resursbaserade djurskyddskontrollen?

Ja, i Sverige har det bondeägda Svensk Mjölk redan i projektet ”Fråga kon” börjat använda sig av djurbaserade mått i välfärdsarbetet med svenska mjölkkor. Här utgår man från olika kvantifierade parametrar som kan avläsas direkt hos kon. Resultatet av kontrollen presenteras för djurägaren i form av en blomma som med mer eller mindre sargade blad ger information om var problemen sitter, och hur stora de är i jämförelse med andra besättningar. De lantbrukare som fått sina djur kontrollerade efter Fråga kon-programmet har ställt sig mycket positiva. Det mest negativa man funnit har varit en ökad tidsåtgång för kontrollen.

JÄMFÖRELSER

Kristina Dahlborn, professor vid SLUs institution för anatomi, fysiologi och biokemi, har tillsammans med forskare på SLU och Svensk Mjölk vid gårdsbesök jämfört tre olika djurskyddskontrollsystem, den offentliga kontrollen, Welfare Quality och ”Fråga kon”, på 40 mjölkgårdar fördelade i fyra län. Welfare Quality-kontrollerna gjordes av en på systemet utbildad djurskyddshandläggare, de offentliga kontrollerna av en djurskyddshandläggare som inte genomgått Welfare Quality-utbildning och Fråga kon-kontrollen av en kalibrerad Fråga kon-bedömare.

Resultatet blev att i väl skötta besättningar med god djuromsorg stämde bedömningarna mellan de olika kontrollsystemen väl överens. Däremot kunde en diskrepans ses i besättningar med sämre eller otillräcklig djurvälfärd. Speciellt gällde det smutsiga djur och magra djur, där Welfare Quality och ”Fråga kon” hade en tydligare bedömning som bättre detekterade sådana djur. Andra skillnader i resultatet orsakades av att man mätte olika parametrar.

Slutsatsen blev densamma som andra föredragshållare kommit fram till. Den bästa kontrollen av djurskydd och djurvälfärd i mjölkbesättningar är att mäta vissa saker resursbaserat och andra djurbaserat, vilket för svensk del skulle innebära en förskjutning åt den djurbaserade kontrollen.

SLUTOMDÖME

Den avslutande diskussionen visade tydligt att majoriteten bland de djurskyddskunniga åhörarna mycket väl kunde tänka sig en förskjutning i basen för den offentliga djurskyddskontrollen i riktning mot en mer djurbaserad sådan. Svaret på rubrikens fråga är därför att det inte är ett val mellan resursbaserad och djurbaserad djurskyddskontroll som ska gälla, utan det bästa ur de båda systemen bör kunna tillvaratas.

Fortsättning lär följa.

***KALLE HAMMARBERG,** leg veterinär, VMDhc, Arnöviken 80, 824 93 Hudiksvall.

”Hästtandläkare” dömd för djurplågeri

En ”hästtandläkare” dömdes den 20 december av Uppsala tingsrätt till dagsböter och skadestånd för djurplågeri. Mannen, som gått flera utbildningar bland annat i USA, var åtalad för att 2009 av grov oaktsamhet utsatt tre hästar för lidande genom att på ett felaktigt sätt ha utfört tandraspning på hästarna. Han förnekade att han gjort något brottsligt och hade i rättegången stöd av en veterinärprofessor från Wien, specialist på hästtänder, samt skriftliga utlåtanden från två amerikanska specialister.

Tingsrätten såg dock mer på åklagarens vittne, en veterinär på Sveriges Lantbruksuniversitet som behandlat hästarna efter tandraspningen, medan den åtalades vittnen endast sett bilder av hästarnas munnar. Med veterinärens vittnesmål om hästarnas smärta och svårigheter att tugga fann tingsrätten att åtalet för djurplågeri när det gäller tandraspningen var styrkt. Tingsrätten dömde därmed ”hästtandläkaren” till 50 dagsböter à 550 kronor. Han ska också betala skadestånd till hästarnas ägare med 40 000 kronor samt till staten återbetala 45 000 kronor för sina advokatkostnader.

Källa: Tidningen Ridsport den 20 december 2011. ■

Småskaliga slakterier ökar

Intresset för småskaliga slakterier ökar i Sverige. De senaste tjugo åren har antalet småskaliga slakterier ökat medan storskaliga har minskat. Mycket tyder på att utvecklingen kommer att fortsätta.

I dag finns 36 småskaliga slakterier och lika många storskaliga i Sverige. 1990 fanns 26 småskaliga och 40 storskaliga. I det här sammanhanget definieras ett småskaligt slakteri som ett som slaktar antingen mindre än 1 000 nötdjur, eller mindre än 2 500 grisar eller mindre än 2 500 får per år.

Utifrån denna definition och sett till utvecklingen sedan 1990 tyder mycket på att antalet stora slakterier kommer att minska till strax under 30 inom ett par år. Samtidigt som de småskaliga närmar sig 50.

– Fler konsumenter efterfrågar närproducerad mat och vill ha koll på hela förädlingskedjan, även slakten, säger Maria Jansson på Jordbruksverkets landsbygdsutvecklingsenhet. Landsbygdsdepartementet har också satsat på att förenkla för småskaliga slakterier. Det är två faktorer som kan ha bidragit till att de småskaliga slakterierna ökar, tror hon.

Källa: pressmeddelande från Jordbruksverket den 13 december. ■

FLORSELECT vet
Florfenicol

HIPRA
Laboratorios Hipra, S.A.
Avda. la Selva, 135
17170 Amer (Girona)
Spain
Tel (34) 972 43 06 60
Fax (34) 972 43 06 61
hipra@hipra.com
www.hipra.com

NORDVACC
MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
BOX 112,
129 22 Hägersten
Tel:08-44946 50
Fax:08-449 46 56
E-mail:vet@nordvacc.se
Hemsida:www.nordvacc.se

Det goda livet

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Örebro universitet höll under förra året sin traditionella promotions- och installationshögtid, som 2011 hade en veterinär som högtidstalare. Marie-Louise Danielsson-Tham filosoferade kring temat "Det goda livet", i ett försök att göra vetenskap av känslor.

Trots att Örebro universitet är ett ungt universitet med bara tolv år på nacken värnar det om de akademiska traditionerna. Den årliga promotions- och installationshögtiden inleds alltid med en oration, som hålls från parnassen av en för året utsedd orator. Orationen är ett högtidligt tal över universitetet som idé, vetenskapen eller motsvarande. En fanfar avslutar alltid orationen. 2011 fick en veterinär, Marie-Louise Danielsson-Tham, professor i livsmedelshygien, äran att vara orator.

Varje år har högtiden inklusive efterföljande middag ett tema. 2011 var det "Det goda livet" och samma tema ska återkomma i orationen. Marie-Louise Danielsson-Tham valde att lägga upp sin oration som en forskningsansökan.

MÄTINSTRUMENT FÖR DET GODA LIVET

Hon inledde med att konstatera att projekt som handlar om det goda livet är på modet just nu. Många landsting, kommuner och studieförbund har dragit igång "det goda livet"-projekt. En del har också hunnit avsluta dem. När ett projekt är avslutat ska det utvärderas. Ett landsting skrev så här:

"Det har dock rått oklarhet om vad de övergripande marknadsföringsinsatserna har givit. Mätinstrument har saknats." Mätinstrument för Det goda livet saknas alltså, konstaterade oratorn, då ➤

Kanske handlar det goda livet om att våga vila i tillvarons osäkerhet, spekulerade Marie-Louise Danielsson-Tham vid Örebro universitets promotions- och installationshögtid.

borde det vara enkelt att skriva en forskningsansökan. Sektors- och samhällsrelevansen för projektet kan inte vara annat än mycket hög, för vem vill inte veta vad ett gott liv är? Den sökandes delvis bristande kompetens som professor i livsmedelshygien kan ordnas med kompetenta medsökande. En teolog, en sociolog, en psykolog, en beteendevetare, en filosof och en medicinare kan vara bra att ha med, ansåg Danielsson-Tham.

En forskningsansökan ska alltid börja med en bakgrund som talar om etablerade teorier inom området, fortsatte hon. Den grekiske filosofen Epikuros (341–270 f Kr) menar att ”det goda livet är ett liv som i längden skapar mer lust än smärta”. Nu blev det för abstrakt för oratorns veterinärmedicinska hjärna, hon lade ner projektet att forska fram mätmetoder för det goda livet.

Ändå kunde hon inte sluta att fundera över vad det goda livet egentligen är. Kanske det handlar om att hitta balansen, filosoferade Marie-Louise Danielsson-Tham. Mellan ensamhet och gemenskap, mellan glädje och sorg, mellan aktivitet och vila. Men också om att våga vila i tillvarons osäkerhet. William Shakespeare konstaterade på sin tid: ”There is nothing, either good or bad, but thinking makes it so”. Det finns inget bra eller dåligt, allt beror på hur vi tänker om det.

Trots fullbokade kalendrar missar vi det väsentligaste – en träff med oss själva, menade oratorn. En god tankeställare inför det nya året. ■

Institutionen för kliniska vetenskaper, Avdelning för diagnostik och stordjur

inbjuder till DELKURS 1 och 2 i

Hästtandvård

Kurserna vänder sig till veterinärer med hästpraktik
Plats: Hästkliniken, Klinikcentrum, SLU, Uppsala om inget annat anges

DELKURS 1: Uppsala, lördag–söndag, 28–29 januari 2012
Teori: Tuggsystemets anatomi och fysiologi, metodik för registrering av förändringar i munhålan, vanliga normalvariationer och sjukliga förändringar, diagnos och behandling.
Praktiska övningar: Munhåleundersökning inklusive bedömning av olika fynd, vanliga åtgärder som korrigering av orsaker som bidrar till förekomst av sår, inflammationer/infektioner i munhålan och onormal tuggrörelse.
Lärare/instruktörer: Leg. tandläkare Torbjörn Lundström samt leg. veterinärerna Ylva Rubin, Anna Tell och Ove Wattle m. fl.
Kostnad: 5 400:– + moms.

DELKURS 2: Holar Island, fredag–söndag, 27–29 april 2012
För tillträde till denna kurs krävs genomgången delkurs 1 före 2012. Kursen är öppen för alla men den hålls på engelska och isländska veterinärer har företräde. Boende kan ordnas till rimlig kostnad i studentrum.
Teori: Tumörer, missbildningar, stomatiter, gingiviter, parodontiter, medicinska behandlingar, provtagning, tuggmekanik, grundprinciper tandreglering, intra- och extraoral röntgen, scintigrafi och ultraljud av mandibula-/maxillaområdet, instrumenthantering.
Praktiska övningar: Bilddiagnostik, tandreglering, instrumenthantering.
Lärare/instruktörer: Leg. veterinärerna Maggie Uhlhorn, Ylva Rubin och Ove Wattle m. fl. samt leg. tandläkare Torbjörn Lundström.
Kostnad: 7 200:– + moms.

DELKURS 2: Uppsala, fredag–söndag, 17–19 augusti 2012
För tillträde till denna kurs krävs genomgången delkurs 1 före 2012.
Teori: Tumörer, missbildningar, stomatiter, gingiviter, parodontiter, medicinska behandlingar, provtagning, tuggmekanik, grundprinciper tandreglering, intra- och extraoral röntgen, scintigrafi och ultraljud av mandibula-/maxillaområdet, instrumenthantering.
Praktiska övningar: Bilddiagnostik, tandreglering, instrumenthantering.
Lärare/instruktörer: Leg. veterinärerna Maggie Uhlhorn, Ylva Rubin och Ove Wattle m. fl. samt leg. tandläkare Torbjörn Lundström.
Kostnad: 7 200:– + moms.

DELKURS 1: Uppsala, lördag–söndag, 24–25 november 2012
Teori: Tuggsystemets anatomi och fysiologi, metodik för registrering av förändringar i munhålan, vanliga normalvariationer och sjukliga förändringar, diagnos och behandling.
Praktiska övningar: Munhåleundersökning inklusive bedömning av olika fynd, vanliga åtgärder som korrigering av orsaker som bidrar till förekomst av sår, inflammationer/infektioner i munhålan och onormal tuggrörelse.
Lärare/instruktörer: Leg. tandläkare Torbjörn Lundström samt leg. veterinärerna Ylva Rubin, Anna Tell och Ove Wattle m. fl.
Kostnad: 5 400:– + moms.

Då halva kurserna består av praktiska övningar under handledning är antalet deltagare begränsat till 24 st/kurs.
Lunch och kaffe + en kursmiddag/kurs ingår i priset.
Deltagarna får själva ordna logi samt ta med sig oömma kläder för de praktiska övningarna.
Bindande anmälan skickas helst via e-mail till ove.wattle@kv.slu.se.
Kursansvarig: VMD Ove Wattle.

Vilken djurforskning behöver vi i framtiden?

TEXT OCH FOTO: ELISABETH HERNBLAD TEVELL

Rubrikens fråga ville Sveriges Lantbruksuniversitet ha svar på när man bjöd in till seminarium för forskare, organisationer och branschföretag den 24 oktober förra året. Universitetet hade arrangerat ett heldagsseminarium med djurhälsa och djurvälfärd i fokus, sett från flera olika utgångspunkter.

Efter en omfattande utvärdering av SLU, beslutade Landsbygdsdepartementet i början av förra året om fyra stora framtidssatsningar inom skog, lantbruk och djurhälsa. Ett av forskningsområdena bestämdes att bli ”Framtidens Djurhälsa och Djurvälfärd” (FAHW), med fokus på både djur och människa. Bodil Ström Holst, veterinär och docent på SLU utsågs till programchef för satsningen och inledde även seminariet i oktober.

Dagen syftade till att synliggöra framtidssatsningen och suga upp forskningsbehov. Ökande befolkningsmängd på mindre ytor i kombination med begränsade resurser, klimatförändringar och snabb spridning av smittsamma sjukdomar är inget uppmuntrande scenario. Samtidigt ser vi förändringar i livsstil och ökat ekonomiskt välstånd med ökande antal sällskapsdjur och sporthästar. Djuren spelar också en allt viktigare roll inom humanmedicinsk forskning och rehabilitering. Utvecklingen har skapat efterfrågan på utbildning och forskning och nu vill FAHW vidareutveckla och samordna forskningssatsningarna och synliggöra dem.

FYRA NYA DOKTORANDTJÄNSTER

Inom livsstilssatsningen pågår rekrytering till fyra doktorandtjänster. Områdena hos katt är diabetes och stress. För häst gäller det metabolt syndrom och hos hund inflammation och kopplingen till fetma och tarmflora. Med forskning, seminarier och workshops ska olika framtidsområden belysas.

Kommande satsningar berör t ex livsstil och hull, prestation och hållbarhet samt spridning av smittsamma sjukdomar. Konsekvenser av att leva i grupp och en översyn av hund- och kattsektorns betydelse för människors livskvalitet och hälsa ska också belysas.

RIDTERAPI OCH VÅRDKATTER

Gunilla Silfverberg, professor i vårdetik, var inbjuden att tala om ridterapi och om hundar och katter i vården. Kombinationen av själva ridningen, kontakten med hästen, att vara i stallmiljön och göra något ”på riktigt” har positiv inverkan på rehabilitering och livskvalitet. Det är visat i flera studier. Förutom den rent fysiska kontakten blir hästen en brygga mellan patient och yttervärld både för rehabilitering och i det problematiska området mellan sjuk och frisk.

Gunilla berättade om hundars och katters stora betydelse i vården. Hundarna är noga utvalda och specialutbildade för ändamålet medan ”vårdkatterna” inte behöver så mycket utbildning men är alldeles extra noga utvalda. Som framtida områden för utvärdering och forskning av djurens betydelse i rehabilitering nämndes barn med autism och ungdomar som utsatts för övergrepp av olika slag.

Bodil Ström Holst är chef för programmet “Framtidens djurhälsa och djurvälfärd” vid SLU, och inledde även seminariet i oktober.

Begreppet att ”använda ett djur” i människans sjukvård väckte frågan från auditoriet om djurets situation och välfärd i sammanhanget, en fråga väl värd att diskutera vidare. Gunilla Silfverberg föredrog att kalla djuret medarbetare hellre än instrument. Hon diskuterade också olika begrepp inom vårdetik, definitioner och mätningar. Vad är välfärd och vad är livskvalitet? Hur mäter vi detta?

KOMPARATIVA STUDIER

Jens Häggström är professor i internmedicin på institutionen för kliniska vetenskaper. Som hund- och kattveterinär och ➤

Hur är djurets situation och välfärd när de används i humanvården? Gunilla Silfverberg (till höger) föredrog att kalla djuret medarbetare när hon fick frågan från moderatorn Malin Gustavsson.

➤ aktiv forskare berättade Jens om sällskapsdjurens roll både generellt för våra liv och vår hälsa och i komparativa studier. Forskningen på hjärtsjukdomar hos hund och katt spiller över på den humanmedicinska forskningen, det komparativa värdet är stort. Som fler exempel nämnde Jens studier om narkolepsi hos doberman, ridgeback-rasens ”ridge” samt sharpei-rasens olika defekter och sjukdomar. Alla tre är att betrakta som defekter i medicinsk mening orsakade av genetiska mutationer. Jens var en av alla talare som efterlyste djurhälso- och välfärdsmått att använda i forskningen.

FORSKNINGSETIK

Helena Röcklinsberg, universitetslektor vid SLU, talade om forskning för djurens skull och de etiska aspekterna av detta. Inför framtiden behövs forskning till glädje för djuret i sig, inom bland annat veterinärmedicin, etologi och biologi. Det behövs också forskning som rör djuret i relation till människan inom sociologi, historia och filosofi. Människan har interagerat med djuren sedan mer är 2,5 miljoner år tillbaka, men djurens roll och status har förändrats över tid. Detta är särskilt tydligt för katt, där katten generellt värderas högre, vilket också syns på stigande antal försäkrade katter.

Forskning visar att människor har större chans att utveckla sunda relationer om de haft kontakt med djur. De människor som haft kontakt med djur uppvisar t ex större mått av empati medan personer som slagit djur har större risk att utveckla skadebeteende även mot människor.

SLU-professorn Kerstin Uvnäs-Moberg redogjorde vidare för forskning kring bland annat oxytocin och kortisol. Studie efter studie har visat att beröring, så länge den upplevs som behaglig, är välgörande för människans hälsa.

RÖSTER FRÅN BRANSCHEN

Några representanter från branschen var inbjudna för att tala om hur man ser på SLUs roll i framtidens forskning och om behovet av forskningsresultat.

Lennart Granström från Svensk Djursjukvård inledde med att presentera sin branschorganisation och hur dagens smådjurssjukvård står inför förändringar med ett ökande antal välutrustade kliniker. Vi lär oss allt mer inom alla veterinärmedicinska områden inklusive bilddiagnostik, smärtlindring och säkrare

Från SLUs sida önskade Margareta Hellander grundläggande forskning om bland annat stress och dess effekter på slaktdjuren.

Lennart Granström, Mia Runnérus, Pekka Olsson och Patricia Hedenqvist diskuterar framtidens forskningsbehov i en paus. Flera talare efterlyste nya mått på och metoder för utvärdering av djurvälfärd.

anestesi. Fler och fler specialister utbildas i samarbete mellan branschen, SVS och Jordbruksverket. Men branschen står samtidigt inför ett nytt marknadsläge med ökad priskonkurrens och Lennart uttryckte en oro över hur det kan påverka vårdkvalitet, yrkesetik och trovärdighet – och därmed djurskydd och djurvälfärd. Ansvarsfull förskrivning av antibiotika är ett av de områden som det är mycket viktigt att bevaka.

Forskningsinsatser behövs för att utvärdera olika behandlingar och metoder inom t ex sjukgymnastik, smärttillstånd och tandvård – gärna på klinikerna, som en del i det dagliga arbetet. Här behövs mått på djurvälfärd och metoder för utvärdering. Lennart uttryckte slutligen en önskan: bygg städer för djur. De flesta av oss lever i städer med våra sällskapsdjur, men stadsmiljön är inte särskilt djurvänlig.

Forskning kopplad till ekonomi

Forskningen måste vara kopplad till ekonomi och lönsamhet, sa Sten-Olov Dimander från Svenska Djurhälsovården och berättade om sin syn på kommande projekt. Det råder ingen tvekan om att det finns ett stort behov eftersom svenska djurbesättningar har ett pressat ekonomiskt läge med stor konkurrens utifrån.

Genom noggrann registrering av sjuk- och hälsodata, på besättningsnivå och i samband med slakt kan man fånga upp frågeställningar och problem i dess linda vilket är en viktig framgångsfaktor. Det behövs också forskningsinsatser att ta fram djurbaserade mått på djurvälfärd, vilket skulle underlätta övrig forskning, ansåg han.

Några av tjänsterna inom Svenska Djurhälsovården är till hälften doktorandtjänster, delade mellan tjänstgöring i fält och forskning. Prioriterade områden är smågrisöverlevnad, kalvhälsa och praktiska helhetslösningar. ➤

Klinik uthyres

Välutrustad och nyrenoverad veterinärklinik, belägen i storstad i Mellansverige, med god förtjänst och gott kundunderlag uthyres till legitimerad och socialt kompetent veterinär.

Tillträde omgående efter överenskommelse – uthyres minst 1 år men sannolikt längre, eventuellt kan även övertagande bli aktuellt.

Boende kan eventuellt ordnas. Referens krävs.

Föredrar skriftligt svar till mail: minigroda@gmail.com

Telefon: 0766–88 88 43

Mått på livskvalitet behövs

Försäkringsbolagen var representerade och Pekka Olsson från Agria berättade om deras forskningsinsatser i samarbete med bland annat SKK och Svensk Hästforskning. Varje år avsätter man en del av omsättningen till forskning men Pekka påpekade hur svårt det ofta är att välja ut lämpliga projekt bland alla ansökningar. Särskilt de ansökningar som berör andra aspekter än de rent naturvetenskapliga, t ex djurvälfärd och interaktionen mellan människa och djur. Det vore önskvärt med mer forskning kring sällskapsdjursnäringens ekonomiska betydelse i samhället, avslutade han.

– Vi själva prioriterar forskningsresultat som är omsättbara i praktiken, sa Lantmännens Margareta Hellander. Från SLUs sida önskar hon grundläggande forskning om bland annat stress och dess effekter på slaktdjuren. Hur påverkar stress smaklighet och näringsinnehåll? Vilka mekanismer styr stress? Forskningsinsatser behövs kring optimala omgrupperingsrutiner, liksom om produktionsdjurens utfodring och närmiljö.

Under den avslutande paneldebatten diskuterades SLUs roll för framtida forskning och ytterligare tankar och förslag kring önskvärda forskningsområden framkom. Det blev under dagen också tydligt att det behövs fler mått på livskvalitet och välfärd även för djurets del. Seminariedagen var uppskattad och uppfyllde målsättningen att synliggöra satsningen på framtidens djurhälsa och djurvälfärd. ■

SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDEN

Svenska Djurhälsovårdens vårkonferens 2012

Clarion Hotel Post, Göteborg, 13-14 mars

Gemensamt program 13 mars

Erkända föreläsare bjuder på intressanta föredrag om viktiga framtidsfrågor. Exempelvis afrikansk svinpest runt hörnet, kommunikation av biosäkerhet och djursignaler för hälsa och välfärd.

Axplock ur djurslagsindelat program 14 mars

Gris

- Rätt antibiotikados till gris
- Foderrelaterade problem hos tillväxtgrisar
- Senaste nytt om PRRS
- Det nya biosäkerhetsprogrammet för gris
- Suggors hälsa och välfärd i norska besättningar
- Robust Gris – ett avelsprojekt

Nöt och får

- Djursignaler för hälsa och välfärd hos nöt och får - Joep Driessen, Vetvice Nederländerna
- Lantbrukarens syn på veterinär rådgivning
- Veterinären som rådgivare och påverkare i nöt- och lammnäringen
- Utfodring av kalvar för bra hälsa
- Vårt nya Fårhälsoprogram

Missa inte!

Priser

Hela konferenspaketet inkl alla måltider:
I enkelrum _____ 4 700 kr exkl moms
I dubbelrum _____ 4 200 kr exkl moms

En dag _____ 1 600 kr exkl moms
inkl lunch och kaffe

Delta bara en dag om du vill!

Anmälan och mer information

Du anmäler dig på vår hemsida och där finns också mer detaljerad information om konferensen.
Kontaktperson Ulrika Andersson
Tel. 013-27 06 90, ulrika.andersson@svdhv.org

Utställare

Vill du delta som utställare?
Kontakta Lotta Pettersson
Tel. 08-725 81 39, lotta.pettersson@svdhv.org

Sista anmälningsdag den 17/2

Se hela programmet på www.svdhv.se

EHEC – något vi får leva med

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

Den 25 oktober ordnade KSLA (Kungl Skogs- och Lantbruksakademien) en konferens med titeln ”Har EHEC-bakterien kommit för att stanna?”. Redan dagens första föreläsare konstaterade att frågan kan besvaras med ja. Många frågetecken kvarstår dock kring denna ”nya sjukdom” och en hel del forskning kommer att krävas för att minimera smittspridning och utbrott.

E COLI-BAKTERIENS LIV OCH LEVERNE

Marie-Louise Danielsson-Tham var dagens moderator och fick också inleda med en genomgång av vad VTEC/EHEC (verocytotoxinbildande *E coli*/enterohemorragisk *E coli*), är för något. Detta blev en föredömligt klargörande och pedagogisk genomgång av *Escherichia coli*-bakteriens liv och leverne sedan den upptäcktes 1895 och fram till dagens problematiska variant. Man får inte glömma att *E coli* är viktig för tarmfloran och producerar vitamin K. Marie-Louise konstaterade också att en konferens om EHEC anordnades av KSLA redan 1998 och att situationen nu är värre än då.

Den hos människa sjukdomsframkallande varianten är EHEC men den variant som finns hos våra nötkreatur bör benämnas VTEC, och ger inte sjukdom hos djur. I andra länder, t ex i USA, heter den i stället STEC, shigatoxinbildande *E coli*, och man talar också ibland om *E coli* O157 eller *E coli* O157:H7 efter dess olika antigen. Det finns ca 200 serotyper av *E coli* varav ca 30 kan ge sjukdom hos människa. En viss begreppsförvirring kan alltså råda i dagligt tal och diagnostiken medför en hel del problem.

Det första stora utbrottet kom från hamburgare i USA 1993 och alla minns väl också sommarens stora Tysklandsutbrott som orsakades av groddar, närmare bestämt frön från bockhornsklöver. Bakterien är något av en ”superbug”: den överlever 27 dygn i flodvatten, 60 dygn på rostfritt stål, 18 veckor i jord, kan tillväxa vid pH 5,4, överleva 31 dygn i pH 3,6 och överlever vid 8 grader i mjölk. Just förmågan att klara mycket lägre pH än andra bakterier är en unik egenskap som gör att den kan passera magsäckens saltsyra utan problem och det räcker med 10 bakterier för att orsaka sjukdom. En upphettning till minst 70 grader tar dock kål på bakterien.

VAD HÄNDER MED EHEC-SJUKA MÄNNISKOR?

Smittskyddsläkare Bo Svenungsson kunde berätta mer om vad som händer med EHEC-sjuka människor och hade med sig ett antal typiska fallbeskrivningar. Påverkan sker från två verotoxin (Vtex 1 och Vtex 2) och ett protein, intimin, som styr adherensen. Cytotoxinet hämmar proteinsyntesen viket leder till att tarmcellerna dör. Toxinet kan sedan spridas till njurar och CNS och ge upphov till hemolytiskt uremiskt syndrom (HUS). Flera serovarianter och inte bara O157 kan ge upphov till detta och av toxinerna är Vtex 2 ilsknast, man tror t o m att enbart Vtex 1 ger en viss skyddseffekt i tarmen.

Mellan 2005–2010 förekom 250–300 fall årligen enbart i Stockholms län och problemet är att framför allt små barn (0–4 år) drabbas. Inkubationstiden är två till fyra dygn och njurinsufficiens kan dyka upp en till två veckor efter insjuknandet. Fem till tio procent av dem som insjuknar får HUS och framför allt drabbar detta förskolebarn. De flesta fallen går över men i 25 procent av HUS-fallen angrips också CNS. Mortaliteten i västvärlden är ungefär fem procent och 50 procent utvecklar kroniska njurskador. Något som man börjat se nyligen är neurologiska, kognitiva symtom som dysfasi (svårighet att producera och/eller förstå tal), apraxi (oförmåga att utföra vissa saker som att ta på kläder), agrafi (nedsatt förmåga att skriva tecken), ➤

FOTO: ROCKY MOUNTAIN LABORATORIES, NIAID, NIH.

Det är lätt att glömma att E coli *är viktig för den normala tarmfloran, konstaterade Marie-Louise Danielsson-Tham. Svepelektronmikroskopisk bild av* E coli.

Foto: Elisabeth Hernblad Tevell

Smittskyddsläkare Bo Svenungsson kunde berätta mer om vad som händer med EHEC-sjuka människor.

Foto: Elisabeth Hernblad Tevell

VTEC är vanlig hos idisslare men alla VTEC är inte EHEC, påpekade Stefan Widgren från SVA.

panikattacker, hyperreflexer och kramper. Men vanligast är blodig diarré, magkramper och ingen eller låggradig feber. De flesta fall går tursamt nog över. Prov för EHEC bör tas på alla fall av blodig diarré och man använder PCR-test. Vad gäller behandling är antibiotika kontraindicerat liksom motilitetshämmare. Istället används vätska och salter och vid HUS dialys, men en riktigt bra behandling saknas. Sjukdomen är anmälningspliktig.

VTEC HOS DJUR

Stefan Widgren, veterinär epidemiolog vid SVA, redogjorde för hur bakterien påverkar djuren.

VTEC är vanlig hos idisslare men alla VTEC är inte EHEC. VTEC O157 har nio olika grupper som benämns Clade 1–9 varav Clade 8 är den som vanligen ger upphov till sjukdom. Bara en liten andel av idisslarnas VTEC är EHEC och vanligen saknar VTEC virulensfaktorerna för sjukdom hos människa. VTEC O157 har även isolerats från svin, häst, hund med flera djurslag. Hos hund har man funnit den i samband med sjukdomsutbrott hos familjen. Även hos vilda djur kan den påträffas men det är sällsynt. Nötkreatur är reservoarer men själva friska och bakterien utsöndras intermittent i låga halter. Det finns dock ett antal (ca 8 %) högutsöndrare som i regel är ungdjur och dessa står för 99 procent av utsöndrad VTEC O157. Utsöndringen sker oftast på sensommar och höst. 25 procent av de positiva djuren utsöndrar Clade 8 och ungefär nio procent av landets besättningar är infekterade. På de positiva djuren är terminala rektum en viktig koloniseringspunkt. Enstaka djur kan utsöndra bakterien i tre till tolv månader, och dessa upprätthåller smittan i besättningen.

För att förhindra smittspridning är hygien och skötselrutiner mycket viktiga samt hanteringen av gödseln. Överlevnaden i fast gödsel är upp till ett år. I USA har man prövat att ge probiotika före slakt men detta bedöms inte vara intressant för svenska förhållanden. Rektalsköljningar på högutsöndrarna har också prövats.

VTEC I LIVSMEDEL

Lars Plym-Forshell från Livsmedelsverket gav sig sedan in på maten och hanteringen av råvaror i större och mindre kök.

I USA har man fortfarande stora problem med malet kött, man undersöker för fyra serotyper och tvingas göra många återtag varje år vilket blir mycket dyrt. På senare år har dock smittkällorna allt oftare varit olika vegetabilier och fler och fler serotyper dyker upp. Kvalitetssäkring i hela livsmedelskedjan behövs och inom industrin regleras detta av lagstiftningen och kvalitetssäkringsprogram enligt HACCP.

Vid korrekt tillämpning är detta effektivt. Det är dock svårt att kontrollera produkter som saknar processteg för kontroll av EHEC, t ex groddar och bladgrönsaker. Många sådana produkter kommer från små familjejordbruk i tredje världen och där saknas oftast certifiering även om följande led är certifierade.

Strategin i storkök måste vara grundlig hygien och identifiering av riskprodukter (sallader, råa nöt- och fårköttsprodukter) samt val av lämpliga leverantörer. Man bör också identifiera riskgrupper bland dem som ska äta maten och anpassa menyerna efter dem. I vanliga hushåll gäller också att hålla god hygien, inte äta rå köttfärs, steka och koka ordentligt, skölja alla grönsaker och undvika opas-

töriserad mjölk och ostar. Ett problem är att många växter tar upp bakterier via rotsystemet och lagrar dem inne i växten. Rent vatten i alla led vid grönsaksproduktion är därför extremt viktigt samt att skydda växande grödor från avföring från djur. I Sverige är inte svenska produkter det stora problemet utan den ökande importen från länder med sämre vattenkvalitet.

DIAGNOSTIK AV VTEC/EHEC OCH RISKHANTERING

Erik Eriksson, veterinär från SVA och disputerad på just EHEC, gav en inblick i hur diagnostiken går till. Denna är inte helt enkel, 60–80 procent av nötkreaturen bär på VTEC men vad vill man hitta?

Det finns många virulensfaktorer att söka efter, inte bara Vtex 1 och 2. Man koncentrerar sig nu på fem serotyper, (O157, 026, 103, 145, 111: ”gang of five”) och för dessa har man tagit fram magnetiska kulor som används för immunomagnetisk separation. För provtagning i besättningar tar man miljöprover och hittar man Clade 8 är sjukdomsrisken stor, framför allt för barn.

Sten-Olof Dimander redogjorde för hur Svenska Djurhälsovården tacklar detta problem på gårdsnivå. Problemet är delikat, det betyder ingenting för djurhälsan men har en stor betydelse för folkhälsan. Man koncentrerar sig på ett antal åtgärder: att undvika introduktion i besättningarna, att bryta smittvägar inom besättningar, att minska förekomsten i besättningar och att minska smittspridning till nya besättningar. Detta betyder införande av hygienförbättrande åtgärder, att titta på djurflöden, skapa hygienbarriärer, hålla torrt och kanske kalka, samt fundera över andra smittreducerande åtgärder. Ett vaccin som förhindrar kolonisering av tarmen är på gång men väntar på tillstånd för test.

Man måste också visa respekt för djurägarnas oro för de ekonomiska konsekvenserna och risken för ”stigmatisering” om djuren är smittade. Bengt Larsson från Jordbruksverket funderade över riskhantering vad gäller EHEC – är skadan så stor att åtgärder krävs i relation till alla andra zoonoser vi har att ta ställning till? Till exempel campylobakter och salmonella orsakar fler sjukdomsfall årligen. Även kostnaden för samhället är avsevärt större för salmonella (125 miljoner kr/år) och campylobakter (253 miljoner/år) än för EHEC (39 miljoner kr/år). Det faktum att EHEC kan vara allvarligt och orsakar dödsfall hos barn gör dock att smittan bör hanteras/kontrolleras så långt möjligt men det måste ställas i relation till allt annat. EHEC går inte att utrota, vi måste lära oss leva med det.

LÄGET UTOMLANDS

Ivar Vågsholm från SLU ansåg att EHEC ger oss en svår examen i hygien och smittskydd och det är utan tvekan ett globalt problem. Första artikeln som publicerades om EHEC kom 1983 och idag kan man hitta ca 6 200 artiklar, det största antalet från USA. Men fall beskrivs också i Afrika och Sydamerika så vi är inte ensamma om detta i Norden. Inom EU ser man nu 3 000–4 000 fall årligen. Norge hade ett stort utbrott 2006 där tolv barn drabbades av HUS ➤

Foto: Elisabeth Hernblad Tevell

På senare år har smittkällorna allt oftare varit olika vegetabilier, berättade Lars Plym-Forshell, här flankerad av Bengt Larsson från Jordbruksverket och Aase Tronstad från Landsbygdsdepartementet.

Foto: Elisabeth Hernblad Tevell

Ivar Vågsholm från SLU ansåg att EHEC ger oss en svår examen i hygien och smittskydd och att smittan utan tvekan är ett globalt problem.

➤ och ett dog. Det var en ny serotyp hos får och orsakades av en traditionell korv som man ätit i Norge ”sedan vikingatiden”.

Det är viktigt att inte bara fokusera på primärproduktionen (djuren på gården) utan också fundera över vad man kan göra på slakterier och i livsmedelskedjan. Fermenteringsprocesser för korv bör valideras. I Danmark och Norge vidtar man för tillfället inga åtgärder i primärproduktionen medan Finland har övervakning på slakterierna.

Dagens siste talare var Anders Axelsson, kvalitetschef för frukt och grönt på ICA. Han funderade över hur mycket detaljkunskap man kan förväntas ha om just EHEC inom hans bransch. Handeln lever med ett antal ”riskfaktorer” att hela tiden tänka på vid inköp: handelsnormer, barnarbete, närodlat, bakterier och virus, kemikalier i produkterna osv. Förr var pesticidrester det stora problemet men numera är det mer fråga om bakterier. Företagen får försöka samla in information, göra riskanalyser och ställa kravspecifikationer gentemot sina leverantörer samtidigt som de ska förhålla sig till trender och kundönskemål gällande det som säljs.

Riskprodukter är frukt och grönt, asiatiska produkter, bladgrönsaker, groddar, ej värmebehandlad färdigmat, meloner, opastöriserade juicer m m. Ibland är det dock svårt att förklara för leverantörerna vad dessa krav beror på.

REFLEKTIONER FRÅN FÖRELÄSARNA

Under diskussionen framkom att VTEC/EHEC definitivt är en ”ny bakterie” som inte funnits tidigare. Hur den uppkommit är svårare att säga, olika teorier finns. Ökat smittryck i stora besättningar kan öka virulensen hos *E coli*. En eventuell koppling till antibiotikaanvändning skulle kunna förklaras med att stressade bakterier frigör toxiska produkter. Den *E coli* som hittades i Tysklandsutbrottet var multiresistent. Efter 2008 har den vanligaste varianten O157 minskat medan andra ökat. Clade 8-varianten är troligen importerad till Halland.

Det konstaterades också att det ibland är svårt att få djurägare att vidta åtgärder för folkhälsan när deras djur är friska. Vi kan aldrig bli av med vissa av naturens smittämnen, påpekade Bo Svenungsson, vi måste därför satsa på god livsmedelshygien och se över våra matvanor. Stefan Widgren tyckte att vi bör förbättra den humana och veterinärmedicinska diagnostiken, definiera virulensfaktorerna och se till att vi talar samma språk. Erik Eriksson ville se bättre samverkan mellan läkare och veterinärer så att beslut om bästa åtgärder tas gemensamt. Bengt Larsson påpekade att antibiotikaresistens enligt hans uppfattning är den allra viktigaste frågan just nu när det gäller djur- och folkhälsa. Marie-Louise Danielsson-Tham, dagens moderator, påpekade slutligen att god hygien och god kunskap är grunden för att vi ska hålla oss friska. ■

Dags att fylla i årets löneenkät

Nu har du som är anställd möjlighet att fylla i årets *LÖNEENKÄT* via ruta i högerspalten på förbundets hemsida, www.svf.se. Du måste vara medlem och logga in för att kunna göra detta. Enkäten har också skickats till anställda via e-post. Om du vill ha den som en pappersenkät kan du kontakta kansliet – office@svf.se, 08-545 558 20.

Ju fler som fyller i löneenkätet desto tillförlitligare lönestatistik. Gå in på *SACO LÖNESÖK* via ruta i högerspalten på www.svf.se, så ser du vilket bra verktyg detta är, t ex inför lönesamtalet. Du måste även här vara medlem och logga in för att ha tillgång till detta.

FVEs höstmöte i Bryssel

”Veterinarians care for animals and people”

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS, PER SAHLANDER OCH MARGARETA WIDELL

I mitten av november träffades den europeiska veterinärfederationen FVE för sitt årliga höstmöte i Bryssel. Bekämpning av antibiotikaresistens stod högst på agendan, där såväl veterinärer som politiker från Sverige framstod som europeiska föredömen.

Den europeiska veterinärfederationen FVE representerar idag 38 länder, 44 organisationer och 200 000 veterinärer och är veterinärernas starkaste lobbyorganisation gentemot EU-organen. Den 18–19 november samlades FVEs generalförsamling i Bryssel. 2011 års höstmöte kombinerades med ett viktigt arrangemang den 18 november på ”European Antibiotic Awareness Day”. FVE tillsammans med EU-kommissionen och det polska ordförandeskapet i EU ordnade ett seminarium på temat ”Antimicrobials: a true One Health issue”.

Dagen innan hade FVEs sektioner sina sedvanliga förberedande samlingar, liksom den nordisk/baltiska ordförandegrupp som alltid träffas vid FVE-mötena.

NORDISKT ORDFÖRANDEMÖTE

Under det nordiska ordförandemötet diskuteras de dokument som står på dagordningen i de olika sektionerna och i generalförsamlingen, för att om möjligt komma fram till en gemensam syn. Förutom FVE-ärenden avhandlas dessutom gemensamma nordiska frågor. Denna gång handlade det bland annat om framtiden för Acta Veterinaria Scandinavica som dras med ekonomiska problem, kraven för att öppna nya kliniker i de olika länderna samt medlemskapet för de nordiska veterinärer som flyttar mellan länderna i jobbet. ➤

FOTO: FVE

FVE representerar idag 200 000 veterinärer och är veterinärernas starkaste lobbyorganisation gentemot EU. Den 18–19 november samlades generalförsamlingen i Bryssel.

➤ Acta ägs gemensamt av de nordiska veterinärförbunden och antingen behövs en tillförsel av kapital eller så måste tidningen, som numera är elektronisk, läggas ned. Estland lade en röst för att få ha kvar tidningen, den ger en bra möjlighet för lite yngre och oerfarna skribenter att publicera sig och intresset för den elektroniska tidningen har gradvis ökat. Beslut måste fattas inom respektive förbund i januari 2012.

Vad gäller nya kliniker är man både i Norge och i Danmark oroade över att många nyutexaminerade veterinärer direkt öppnar kliniker. Grannländerna har funderingar på någon form av kompetenskrav och godkännandeprocedur. Beträffande medlemskap i veterinärförbund är de nordiska organisationerna överens om att man erkänner varandras medlemskap men att det är viktigt att man är medlem i det land där man arbetar, annars kan inte förbundet ge hjälp om problem uppstår. Sedan kan man vara medlem även i sitt hemland och då få en reducerad avgift.

I övrigt rapporterades från Norge att deras joursystem är under omarbetning, i Finland har man fått in en veterinär i parlamentet och i Estland diskuterar man en reform av högskoleutbildningen som medför att all undervisning är på engelska i framtiden.

UEVP

Ca 50 representanter för de olika europeiska veterinärsammanslutningarna deltog i praktikerutskottet UEVPs möte den 17 november. Inbjuden gästtalare var Andrea Gavinelli som är veterinär och chef för djurvälfärdsenheten inom DG SANCO, kommissionens utskott för hälso- och konsumentfrågor. Han talade om principerna för EUs djurvälfärdspolicy och den nya djurvälfärdsstrategin inom EU 2011–2015. Gavinelli berättade bland annat att det hittills samlats in 800 000 namnunderskrifter inom EU för förbättrade djurtransporter, regeln är att med en miljon underskrifter måste kommissionen ta upp frågan till behandling.

Transporterna av djur har ökat de senaste åren framför allt när det gäller nöt och svin. Sju av medlemsländerna står för tre fjärdedelar av transporterna. Välfärden uppges ha ökat och färre allvarliga brister rapporteras även om vissa kvarstår. Just nu finns dessvärre ingen politisk vilja att ändra vare sig transporttider eller transportytor även om forskningsresultat på området finns färdiga. Veterinärerna betraktas som de viktigaste aktörerna när det gäller djurvälfärd men tyvärr ser man att vissa veterinärer godkänner lastning av slaktdjur som inte kan gå, skriver falska intyg och i övrigt underminerar arbetet. En förstärkning av kontrollen av lagstiftningen rörande djurvälfärd behövs därför och veterinära praktiker är nyckelfigurer i detta arbete för se till att lagen följs. Man har utbildat framför allt officiella veterinärer i frågor som rör slakt/avlivning och transport sedan 2007 men det behövs mer utbildning. Troligen vore det bättre att göra sig av med en del av pappersbyråkratin och i stället låta veterinärerna ägna mer tid åt att titta på djuren vid transporter.

Mycket är på gång inom EU rörande djurvälfärd. Den 1 januari 2012 blev oinredda burar förbjudna, den 1 januari 2013 ska olämpliga suggstallar fasas ut, då kommer också nya regler för djurskydd i samband med slakt och den 1 januari 2018 har man målsättningen att sluta med kirurgisk kastration av smågrisar. I samband med de nya reglerna för skydd av slaktdjur kommer det att införas krav på en djurvälfärdsansvarig person på varje slakteri och samma krav som inom EU kommer att ställas på importerat kött. Man funderar också på att inrätta en EU-myndighet för djurskydd.

Beträffande den ökande slakten av obedövade djur inom EU kommenterade Gavinelli att sådan slakt bara får göras enligt marknadens efterfrågan. Det får inte vara en ”överproduktion” av obedövade slaktdjur och detta var en fråga kommissionen avser att titta på.

Foto: Christina Arosenius

De nordiska förbunden erkänner varandras medlemskap men framhöll att det är viktigt att nordiska veterinärer är medlemmar i det land där de arbetar. Delegaterna från Norge och Finland är helt överens.

Without pressure nothing moves

På en fråga om det finns några planer på att också ägna sig åt sällskapsdjur blev svaret att kommissionen saknar data om hur situationen är i de olika medlemsländerna, var problemen finns och vilka åtgärder som behövs. Gavinelli påpekade också att inom EU gäller regeln ”without pressure nothing moves”, dvs det är mycket viktigt att man lobbar för sina intressefrågor på hemmaplan för att de ska komma upp på dagordningen i Bryssel.

En intressant reflektion vid detta möte är hur mycket åsikterna rörande djurskydd har svängt inom FVE sedan 1998. Då var det i stort sett bara Sverige och Storbritannien som diskuterade djurvälfärd och djurskydd, övriga ansåg

Foto: Christina Arosenius

Beträffande den ökande slakten av obedövade djur inom EU kommenterade Andrea Gavinelli att sådan slakt bara får göras enligt marknadens efterfrågan.

att det inte var en veterinär uppgift utan kunde skötas av djurskyddsorganisationer. 2011 utgjorde olika djurskyddsfrågor en mycket stor del av det som diskuteras på FVEs möten.

Brist på veterinär kompetens om fiskhälsa

En ny djurhälsolag är på gång, som innehåller 86 sidor om landdjur och 75 sidor om vattenlevande djur. Det som är notabelt är att i den senare delen av texten försvinner benämningen veterinär och ersätts av ”competent health services” eller ”veterinary paraprofessionals”. Detta inkluderar även uppgifter som kliniska undersökningar och behandlingar. Anledningen sades vara att det inte finns tillräcklig veterinär kompetens på området fisk och andra vattenorganismer. Församlingen var dock enig om att veterinärkåren måste bevaka sina arbetsuppgifter vad gäller klinik och behandlingar och att det behövs bättre utbildning för veterinärer inom detta område. Det kommer att bli mer betydelsefullt i framtiden eftersom odling av fisk och andra vattenorganismer kommer att öka om utfiskningen av haven fortsätter. Framför allt kommer veterinärerna att vilja ha kontroll över den antibiotika som används i dessa uppfödningssystem och som redan nu utgör en miljö- och hälsofara på många håll i världen.

Förändrad antibiotikaopinion

Under rubriken ”pet travel scheme” kom frågan om rävens dvärgbandmask upp. Det finns en stark önskan om att bli av med, eller åtminstone rejält minska, förekomsten av denna parasit i Europa. I nuläget finns avmaskningskrav endast för de fyra länder som fortfarande är fria men flera önskade krav på avmaskning av alla hundar inom EU, inte bara de som reser. Detta är dock något som betraktas som närmast ogenomförbart med tanke på alla gatuhundar inom vissa delar av unionen.

Medicinfrågor är också alltid en viktig punkt på FVE-mötena. Nu arbetar man för att få fram en förenklad registreringsprocedur inom EU, det ska räcka med att registrera i ett land för att få godkännande i samtliga. Man kommer också att se över kaskaddirektivet eftersom detta på sina håll har missbrukats.

Ytterligare en glädjande nyhet vid detta möte var att det verkar som om opinionen rörande antibiotikaanvändning äntligen börjar svänga. Det var en markant skillnad från vårens möte i Palermo där en holländsk delegat höll ett glödande brandtal för veterinärers rätt att använda vilka medel de ville när de ville. Nu redogjorde en annan holländsk delegat för det avtal man slutit med holländska regeringen om att minska antibiotikaanvändningen, 20 procent under 2011 och ner till 50 procent till 2013 och sedan kanske ännu mer. Om inte detta sker skulle man i Holland skilja på ➤

Foto: Christina Arosenius

En glädjande nyhet vid detta UEVP-möte var att det verkar som om opinionen rörande antibiotikaanvändning börjar svänga mot större restriktivitet.

förskrivningsrätten och rätten att lämna ut antibiotika för veterinärer. Man ska sluta med profylaktisk användning av antibiotika till lantbrukets djur och stoppa all sådan reklam, man ska införa odling och resistensbestämning innan man behandlar och vissa nyare preparat ska reserveras endast för människor. Man söker också stöd för dessa åtgärder hos övriga länder inom unionen.

UEVH

I hygienikersektionen UEVH rapporterade merparten av medlemmarna om nedskärningar och omorganisationer. Även frysning av löner förekom i några länder. Det svåra ekonomiska läget påverkar omfattning och kvalitet på officiella kontroller i hela livsmedelskedjan. Många av veterinärerna är oroade över de konsekvenser för livsmedelssäkerheten som kan uppstå på lite längre sikt.

På sjukdomsfronten var läget det motsatta, generellt gott. Intressant att nämna är att i Finland diskuteras om livsmedelskontroll ska flyttas från lokala myndigheter och bli en statlig angelägenhet. En sådan ändring genomfördes i Norge för några år sedan. Tendenser till liknande utveckling kan anas i Sverige, dels genom diskussioner om att kommuner inte alltid fullgör det kontrolluppdrag som förväntas och att det därför skulle vara bättre med statlig kontroll, dels genom de övertaganden av kontroll av vissa anläggningstyper som Livsmedelsverket genomfört på senare år.

Veterinärers bidrag till folkhälsan

Veterinärförbunden i Europa har uppfattningen att den roll veterinären spelar för folkhälsan behöver bli betydligt mer känd. FVE har framställt informationsmaterial med temat One Health där flera arbetsområden som är viktiga för folkhälsan beskrivs, inklusive veterinärens roll. Broschyren och annat informationsmaterial kan läsas på www.fve.org.

Modernisering av köttkontrollen

Denna återkommande punkt på agendan hedrades med två representanter från kommissionen, Arie Ottevanger och Joaquim Ordeig Vila.

Moderniseringsarbetet går sakta trots att medlemsstaterna i princip är positiva, dock ibland med vissa reservationer. Med så många medlemsstater med stora skillnader i struktur och förutsättningar är det svårt att finna en gemensam ståndpunkt i alla detaljer.

UEVH och FVE har i ett policydokument fastställt att modernisering är nödvändig och att den bland annat ska grundas på vetenskap och vara riskbaserad. Kommissionens representanter delar den uppfattningen. Den pågående översynen ska bidra till att köttkontrollen beaktar relevanta risker, använder moderna metoder men samtidigt stödjer internationell handel med kött och köttprodukter. EFSA är ombett att ge vetenskapliga synpunkter på köttkontroll och risker för olika djurslag och har nyligen publicerat en rapport avseende kontaminanter i livsmedelskedjan med koppling till köttbesiktning av svin. En rekommendation finns i rapporten om införande av kvalitetsstyrningssystem som inkluderar uppfödningen. Ett sådant system bör innehålla djurhälsoprogram och hygienåtgärder på gården, fungerande information i livsmedelskedjan, hygienåtgärder på slakteriet och minskad anskärning av slaktkroppar vid rutinbesiktning. Förslagen känns rimliga, för att inte säga självklara, sett med svenska ögon.

Kommissionen har tidigare uppgivit att man kommer att arbeta fram förslag till ändringar av befintlig lagstiftning med förhoppning om ikraftträdande 2015. UEVH kommer även fortsatt att följa kommissionens arbete med frågan.

Slakt och avlivning av hästar

Slakt och avlivning av hästar har blivit ett problem i många länder. Det blir glesare mellan slakterier och det finns i många fall inte organiserat någon form av avlivningsmöjlighet. Detta har fått till följd att det hänt att hästägare som inte vet hur de ska ”bli av med” sin häst helt enkelt släppt ut den vind för våg. Styrelsen för hygiensektionen kommer att arbeta med frågan.

Dekontaminering

European Food Safety Authority (EFSA) har på uppdrag av EU-kommissionen skrivit ett yttrande avseende användning av mjölksyra för att minska mikrobiologisk ytkontamination på slaktkroppar av nöt. Kommissionen har presenterat ett förslag till förordning som ska reglera sådan användning. Kortfattat har hygienikerna uppfattningen att man är emot dekontaminering som princip. Om det ändå ska vara tillåtet ska det inte ersätta goda hygienrutiner utan möjligen vara ett extra steg i särskilda fall.

EASVO

Även mötet för de officiella veterinärerna i EASVO ägnades delvis åt dekontaminering med mjölksyra av slaktkroppar av nöt, enligt det förslag som kommissionen tagit fram. Förslaget ifrågasattes av sektio-

NORMER FÖR nedsättning av medlemsavgift

Medlemsavgiften till veterinärförbundet kan reduceras vid låg inkomst (i inkomstunderlaget inräknas alla former av lön, ersättning från A-kassa, sjuklön, föräldrapenning o dyl samt jour/beredskap).

Möjligheten att få nedsatt medlemsavgift kräver en skriftlig ansökan från medlemmen. Ansökan skickas till Sveriges Veterinärförbund. Beslut om nedsättning av medlemsavgiften gäller i ett år från det datum då nedsättningen börjat gälla. Därefter krävs förnyad ansökan.

Även vid tjänstgöring utomlands beviljas nedsättning av avgiften. För medlem som dessutom i utlandet ansluter sig till organisation motsvarande veterinärförbundet beviljas ytterligare nedsättning av avgiften i Sverige.

Särskilda avgifter gäller för studeranden, pensionärer och medlemmar som fått varaktig sjukersättning.

Foto: FVE

Ordföranden i EASVO, Romano Zilli, presenterade ett projekt om hur ofta och i vilken omfattning hot och våld mot veterinärer förekommer i de olika medlemsstaterna.

Foto: FVE

Slutsummeringen från Herman Goossens var "no action today – no cure tomorrow", beträffande utvecklingen av antibiotikaresistensen.

nen. EASVO kan inte acceptera dekontaminering av slaktkroppar och anser att svårigheter föreligger för bedömning när metoden kan bli aktuell att tillämpa. Metoden kan dessutom leda till att konsumenten invaggas i falsk säkerhet.

Den överenskommelse som FVE gjort med AVMA (American Veterinary Medical Association) beträffande veterinärens roll för djurens välfärd ansåg majoriteten av mötesdeltagarna vara ett steg i rätt riktning och efterlyser en fortsättning. Från en holländsk representant sågs dokumentet som en "förstärkning av FVEs position gentemot OIE".

Officiella veterinärer kan under sin yrkesutövning utsättas för hot och våld. Ordföranden i EASVO, Romano Zilli från Italien, presenterade ett projekt om en inventering i de olika medlemsstaterna om hur ofta och i vilken omfattning sådana problem förekommer. Man vill också veta hur ansvariga myndigheter eventuellt arbetar med förebyggande åtgärder.

GENERALFÖRSAMLINGEN

FVE har i samband med framtagande av sitt nya strategidokument för 2011–2015 bytt slogan från "One profession, one vision, one voice" till "veterinarians care for animals and people". Tanken är att detta byte ska tydliggöra veterinärernas roll för djuren och för folkhälsan.

Ett sätt att konkretisera organisationens nya slogan var det seminarium om antibiotikaresistens som arrangerades den 18 november. Under 70 år har antibiotika varit avgörande i behandlingen av infektionssjukdomar hos djur och människor. Nu är dessa tillämpningar allvarligt hotade av utvecklingen och spridningen av mikroorganismer som är resistenta mot flera läkemedel. Resistensen är ett naturligt biologiskt fenomen men förstärks av olämpliga användningssätt. I Europa dör idag ca 25 000 människor varje år på grund av läkemedelsresistenta bakterier. Omkring fyra miljoner patienter beräknas få en vårdrelaterad infektion inom EU varje år.

Omskakande information

Ett antal föredragshållare inledde seminariet och efter anförandena hölls en diskussion med representanter från olika intressegrupper såsom lantbrukare, läkemedelsindustrin och konsumenter. Bland föreläsarna fanns Herman Goossens, professor vid universitetet i Antwerpen, som redogjorde för vilka antibiotiska medel som används i världen och i vilken omfattning. Slutsummeringen från Herman Goossens var "no action today – no cure tomorrow", det brådskar! Presentationen skakade om lyssnarna som också fick information om hur lite läkemedelsindustrin satsar för att få fram nya antibakteriella läkemedel. Goossens berättade att ett antal läkemedel som funnits på 1920–30-talen nu får lov att användas trots att de är mycket toxiska och kan ge svåra biverkningar.

Jeroen Dewulf från universitetet i Gent redogjorde för hur antimikrobiella läkemedel används till djur och hur resistensproblematiken har utvecklats inom Europa. Han visade också i exempel på rapporter om spridningen av resistenta bakteriestammar som överförts via livsmedel till människor. I Belgien t ex var minst 60 procent av broilerkycklingarna vid en undersökning för några år sedan bärare av ESBL-bildande *Escherichia coli* (ESBL=Extended Spectrum Beta-Lactamase, en grupp enzymer hos multiresistenta bakterier).

Åtgärdsplaner

EU-kommissionens representant, Ladislav Miko, presenterade kommissionens handlingsplan mot antimikrobiell resistens. Denna handlingsplan beslutades dagarna innan seminariet och består av tolv åtgärdspunkter som kommissionen föreslår att man inför under fem år ➤

Foto: Per Sahlander

Den föredragshållare som de svenska deltagarna speciellt uppmärksammade var "vår egen EU-parlamentsledamot" Marit Paulsen. Här i samtal med hela den svenska delegationen.

för både human och veterinär sjukvård.

Några av de tolv punkterna handlar om att främja lämplig användning av antimikrobiella preparat i alla medlemsstater, t ex genom bättre övervakningssystem, utökade krav på utbildning och obligatorisk receptförskrivning av alla antimikrobiella medel. För veterinärmedicinska läkemedel vill kommissionen begränsa regelmässig eller icke avsedd användning ("off label use") av nya preparat som är av avgörande betydelse för människor och anta rekommendationer om återhållsam användning inom veterinärmedicinen.

Den föredragshållare som vi svenska deltagare speciellt uppmärksammade var "vår egen EU-parlamentsledamot" Marit Paulsen. Marit framförde sin syn på hur resistensproblematiken ska åtgärdas.

Foto: FVE

Presidenten för FVE, Christophe Buhot, redovisade ett flertal punkter som FVE tagit fram för att behålla antibiotika effektivt.

Hon sa att om man ska lyckas i kampen mot den hotfulla utvecklingen måste man tillämpa en strategi med helhetssyn och tillämpa faktabaserad forskning. Producenterna måste tillämpa "good animal husbandry" och förmänskligandet av djuren måste hejdas, ansåg hon.

Presidenten för FVE, Christophe Buhot, redovisade ett flertal punkter som FVE tagit fram för att behålla antibiotika effektivt. Bland dessa fanns FVEs önskemål om datainsamling vid användandet av antibiotika till djur, krav på enbart veterinär förskrivning, ansvarsfullt användande av antibiotika och forskning. Svenska Alexandra Vilén som deltog i mötet som representant för FECAVA (Federation of European Companion Animal Veterinary Associations) gjorde ett inlägg och påpekade att god hygien är en avgörande framgångsfaktor, en hygienpolicy behövs på kliniker och djursjukhus.

För Sveriges del blev seminariet något av en "day of glory", samtliga föreläsare nämnde Sverige som ett föregångsland vad gäller antibiotikaförskrivning och resistens.

ÖVRIGA INFORMATIONSPUNKTER

Arbetet med framtagande av EUs nya djurhälsolag, AHL, går vidare. Lagen

bygger på ett ramverk av generella principer, regler och skyldigheter. De tekniska detaljerna kommer i separata delegerade skrivningar. En indelning och kategorisering av sjukdomar kommer att göras. Hur EU kommer att blanda sig i bekämpandet av sjukdomar i medlemsstaterna kommer också att anges. Förflyttningar och transporter av djur kommer särskilt att uppmärksammas. En relativt kraftig ökning av transporter av grisar, får och fjäderfän har konstaterats under de senaste åren inom EU. Att notera är att bara sju av 27 medlemsstater svarar för 75 procent av dessa transporter.

Enligt nuvarande tidtabell beräknas förslaget om den nya djurhälsolagen vara klart under tredje kvartalet 2012. Samtidigt kommer då också ett förslag om en ny kontrollförordning att presenteras.

Vad gäller läkemedel pågår en revision av Veterinary Medicine Directive och även av ”hästlistan” (läkemedel som är nödvändiga för behandling av hästar). Kommissionen fokuserar på tillgänglighet, godkännandeprocedurer och förpacknings- och märkningsfrågor. Ett förslag väntas vara klart till slutet av 2012 eller början av 2013. Man tittar även på lagstiftningen rörande läkemedel i foder och där förväntas ett förslag till ny lagstiftning komma under fjärde kvartalet 2012.

Nästa generalförsamling äger rum i Amsterdam i juni 2012, då det är dags för FVE-delegaterna att sammanstråla igen och fortsätta det veterinära opinionsarbetet. ■

Svensk Travsport och Finlands Hippos arrangerar i samarbete seminariet

Travhästen i centrum

Solvalla Travbana, Stockholm den 30–31 mars 2012

Ordförande Marjaana Alaviuhkola, Hallands Djursjukhus/Svensk Travsport

Fredag den 30 mars 2012

08.30–09.30	**Registrering + kaffe**
09.30–09.45	**Välkommen**: Ulf Hörnberg, Peter Forssberg, Svensk Travsport
09.45–10.15	**Travhästens villkor – mitt perspektiv över fem årtionden**: Stig H Johansson
10.15–11.15	**Travhäst i tävling – banveterinärens synpunkter**: Björn Sandgren
11.15–12.00	**Upprepade övre luftvägsinflammationer – ett ständigt problem med tävlingshästar?** Miia Riihimäki
12.00–13.00	**Lunch**
13.00–13.30	**AAEP On Call**: Wayne McIlwraith
13.30–14.15	**Gastric ulcers – reason to poor performance?** Ritva Kaikkonen
14.15–14.45	**Kaffe**
14.45–15.30	**Travbanor – underlagets betydelse för skadefrekvens**: Lars Roepstorff
15.30–16.15	**Skor, plast eller barfota – travhästens hovbeslag**: Bo Milton
16.15–17.00	**Skor eller barfota vs. hovskador**: Anne Haglund
19.30–	**Middag**, Hotell Best Western STHLM Bromma

Lördag den 31 mars 2012

08.30–09.15	**Equine traumatic joint disease and its diagnosis**: Wayne McIlwraith
09.15–10.15	**Medical treatment of joint diseases – past, present, future**: Wayne McIlwraith
10.15–10.45	**Kaffe**
10.45–11.30	**Bioanalytics and testing methods**: Tiia Kuuranne
11.30–12.30	**Biological treatments (IRAP, PRP, bone marrow, stem cells)**: Wayne McIlwraith
12.30–13.30	**Lunch**
13.30–15.00	**Hästpraktiserande veterinär – ortopedi på travhästar i Sverige, Finland, Norge**: Hans Näslund, Jukka Houttu, Lars Moen
15.00–15.30	**Kaffe**
15.30–16.30	**Travhästens välmåendeprogram i Norden samt slutdiskussion**: Göran Åkerström, Sverige Nina Lehmonen, Finland Britt Helene Villand Lindheim, Norge

Välkommen!

Kursavgift SEK 3300 (inklusiv alla måltider i programmen). **Anmälan ska ha inkommit** senast den 12 mars 2012 genom att betala kursavgiften till bankgiro 167-4431. **Utländska inbetalningar sker till** BIC: ESSESESS, IBAN: SE8350000000052911004612. **Bank**: SE Banken, Stockholm, **Mottagare**: Svensk Travsport. **Vänligen meddela** dina kontaktuppgifter (namn, adress, email) och att avgiften avser kursen *Travhästen i centrum* vid inbetalningen. **Information**: marjaana.alaviuhkola@hallandsdjursjukhus.se, tel: +46 346 48881.

Vi har reserverat rum till specialpris för deltagare på Hotell Best Western STHLM Bromma, Ulvsundavägen 193, SE-168 67 Bromma, Sweden (gångavstånd från Solvalla). **Pris för** dubbelrum SEK 1196/dygn, enkelrum SEK 1036/dygn. **Hotellbokningar görs** direkt till hotellet via e-post info@sthlmbromma.se senast den 2 mars 2012. **Ange reservationskod** 17006 vid bokningen.

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forsknings

SEMINARIUM

Avlivning av djur – Veterinärens skyldigheter och ansvar

14 mars kl 14.00–16.30
KC 1, Klinikcentrum, Ultuna

Moderator: *Katja Höglund*, universitetslektor, Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, SLU och Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning

14.00–15.00
Presentationer

Helena Röcklinsberg
universitetslektor i etik, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU

Helene Loor
veterinärinspektör, Enheten för foder och hälsa, Jordbruksverket

Anna Tidholm
docent och europaspecialist i kardiologi, Albano Djursjukhus

Tove Sällberg
överveterinär, distriktsveterinär Finsta

15.00–15.30
Paus med lättare förtäring

15.30–16.30
Diskussion

Alla intresserade hälsas hjärtligt välkomna!

Intresseanmälan senast måndagen den 6 mars krävs för att få förtäring och görs till ulrika.gronlund-andersson@sva.se.
Se även Sällskapets hemsida: www.vetmedforsk.se.

noterat

Veterinärstudenternas djursyn förändras

I ett nypublicerat examensarbete på veterinärprogrammet undersöker Stefan Lindberg studenternas djursyn och hur den förändras under ett år på utbildningen. Veterinärstudenter i årskurs 1 och 2 fick svara på en enkät med frågan ”Vad är ett djur?” och de vitt skilda svaren analyserades med hjälp av en särskilt framtagen modell.

Studien fann bland annat att förekomsten av beskrivningar av djur med fokus på kognitiva och motoriska förmågor var signifikant lägre i årskurs 2 jämfört med årskurs 1. Däremot var det vanligare med beskrivningar av djur som användbara för människan eller som deltagare i antrozoologiska sammanhang. Förekomsten av perspektiv där djur beskrivs som objekt eller en samling delar, respektive levande organismer med reproduktion och metabolism, skilde sig inte signifikant mellan årskurserna.

Den andra delen av examensarbetet består av ett studiekomplement som syftar till att stimulera veterinärstudenternas förmåga till analytiskt och syntetiskt tänkande. Studiekomplementet utvärderades också i studien och man fann att studenter som tagit del av materialet överlag gav rikare och mindre ensidiga beskrivningar av djur. Rapporten och studiekomplementet finns publicerat i SLUs databas Epsilon (http://stud.epsilon.slu.se/3657/).

Betala medlemsavgiften via autogiro

Blanketten Autogiroanmälan fylls i. Den finns på vår hemsida www.svf.se, under BLANKETTER och Rörande SVF. Du kan också kontakta kansliet, så sänder vi blanketten till dig. När vi fått blanketten i retur kommer avgifterna i fortsättningen att dras från ditt konto varje månad.

Uppsägning måste ske på sakliga grunder

Som arbetstagare håller man inte alltid med sin chef, men enbart att den anställde framför sin egen uppfattning är inget giltigt skäl för uppsägning från arbetsgivarens sida. Däremot finns det gränser för vad arbetstagaren får neka att göra, ordervägran kan vara en grund för avsked.

FRÅGA

På min arbetsplats är det lite kontroverser mellan chefen och en av mina kolleger. Just nu finns risk för att min chef vill säga upp min kollega. Chefen har ingen grund för detta vad jag förstår utan det handlar mer om att min kollega säger ifrån och chefen inte kan ta detta. Vad gäller? Kan arbetsgivaren säga upp min kollega bara för att han vågar säga ifrån?

SVAR

I lagen om anställningsskydd (LAS) står att arbetsgivaren måste ha saklig grund för uppsägning eller avskedande. Arbetstagaren ska få uppsägningen eller avskedandet skriftligt där det även ska stå på vilka grunder han sägs upp.

Avskedande är sällan förekommande och sker när arbetstagaren grovt åsidosatt sina åtaganden mot arbetsgivaren. Det krävs mycket starka skäl för att kunna avskeda någon.

Uppsägning av personliga orsaker kan vara t ex arbetsvägran/ordervägran, olovlig frånvaro eller sena ankomster vid upprepade tillfällen trots tillsägelser. Att säga upp en arbetstagare bara för att hon/han framför en avvikande mening kan man inte göra men det kan finnas fler skäl som arbetsgivaren inte talat om. Som arbetstagare kan man begära överläggning tillsammans med sitt fackförbund och arbetsgivaren, nästa steg är att väcka talan i domstol om uppsägningens giltighet.

Säga ifrån inget skäl för avsked

I princip kan man säga att din chef inte kan säga upp din kollega på grund av att han vågar säga ifrån men att det kan finnas andra skäl för uppsägning. Som arbetstagare kan man dock alltid begära överläggning som ska pröva skälen för uppsägning. Skulle arbetsgivarens skäl visa sig osakliga kan man i vissa fall få ersättning (skadestånd) för den skada som uppkommit på grund av detta.

I princip ska man kunna säga ifrån om det är något som inte är bra på arbetsplatsen, men man ska också kunna föra en diskussion med arbetsgivaren och sina arbetskamrater så att man inte bara klagar. Det kan finnas lösningar som arbetsgivaren kanske inte tänkt på men som den som jobbar i ”verkligheten” ser. På bra arbetsplatser har man en öppen dialog mellan arbetsgivare och medarbetare där förändringar och förbättringar kan diskuteras.

FREDRIKE RITTER
ordförande AVF

Rättelse av resultat vid SVFs val 2011

I SVT 16/11 publicerades resultatet vid veterinärförbundets val 2011 (sidan 56). Tyvärr smög det sig in några fel i redovisningen av valresultatet, som härmed rättas:

1) Som ersättare i fullmäktigemötet, med två års mandatperiod, ska förutom de listade förbundsmedlemmarna även stå Ann-Sofi Ivarsson. Ann-Sofi Ivarsson har turordningen efter Karin Danielsson som ersättare i fullmäktige.

2) Fullmäktigeersättaren Veronica Jansson heter numera Veronica Rondahl.

PER CARLSSON
kanslichef SVF

Utebliven kvällsmjölkning fördubblar celltalen

Veterinär Branislav Lakic, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarade den 7 december 2011 sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln "Effect of a single prolonged milking interval in cows. Study of indicators and mediators of inflammation, milk composition and yield". Opponent var professor Alfonso Zecconi, University of Milan, Italien.

disputationer

I mjölkkobesättningar med automatiska mjölkningssystem har man sett att celltalen i tankmjölken ökar tillfälligt efter ett tekniskt stopp i anläggningen. Den troliga orsaken är att många kor får stå länge i kö innan de blir mjölkade efter stoppet – för en enskild ko kan mjölkningsuppehållet bli upp till ett dygn. Hur ett enstaka förlängt mjölkningsintervall påverkar en ko när det gäller mjölkmängd, celltal, mjölksammansättning etc har inte undersökts tidigare men har nu studerats i avhandlingen.

FOTO: JULIO GONZALEZ

Branislav Lakics avhandling visar fördubblade celltal och lägre mjölkproduktion efter bara enstaka driftstopp.

I studien användes kor som normalt mjölkades två gånger per dag och som hade låga celltal i mjölken. Korna följdes före och efter ett förlängt mjölkningsintervall på 24 timmar (genom att kvällsmjölkningen uteslöts vid ett tillfälle).

Avhandlingsarbetet visar att ett enstaka längre driftstopp kan leda till väsentliga ekonomiska avbräck för en mjölkproducent. Hos kor som fick vänta i ett dygn på nästa mjölkning minskade mjölkproduktionen med mer än 0,75 kg per dag under tio dagar eller mer. Dessutom var celltalet i mjölken fördubblat under de första två dagarna, vilket kan leda till lägre betalning för mjölken. Mjölkens sammansättning och kvalitet påverkades däremot inte negativt.

– Att produktionen påverkades så starkt av en så kortvarig juverstörning är anmärkningsvärt, säger Branislav Lakic. Det hade jag inte förväntat mig.

En av slutsatserna i avhandlingen är att det är viktigt att förebygga mjölkningsstopp och att se till att de blir så kortvariga som möjligt om de ändå inträffar.

En annan del av avhandlingen handlade om den immunologiska reaktion som sker i kons juver vid ett långt mjölkningsuppehåll, och hur denna skiljer sig från den man ser då kon drabbas av en infektiös juverinflammation. ■

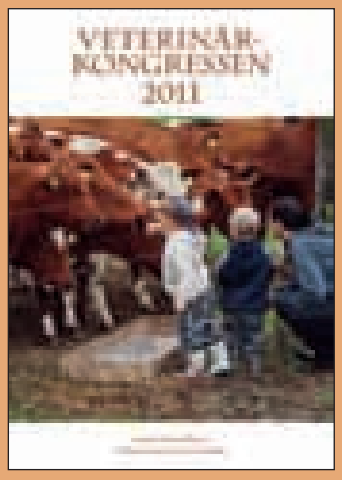

Kompendium VETERINÄRKONGRESSEN 2011

Kompendium, inklusive CD-skiva, med föredrag från 2011 års Veterinärkongress kan beställas från veterinärförbundets kansli.

Kompendiet kostar 550 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds plusgiro 83 80-8 eller bankgiro 530-5222. Ange på talongen "Kompendium 2011".

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

Diagnosen fundament för medicinska professioner

Alltmer fokus läggs på det allvarliga hot som den ökande antibiotikaresistensen utgör. För att kunna möta detta hot på ett effektivt sätt krävs ett utökat samarbete mellan human- och veterinärmedicin. Sveriges läkarförbund och Sveriges Veterinärförbund vill i ett debattinlägg trycka på vikten av rätt diagnos för att minimera läkemedelsanvändningen, mot bakgrund av det pågående ViLA-projektet.

Foto: Suzanne Fredriksson

Att göra en klinisk bedömning och ställa diagnos är fundamentet för human- och veterinärprofessionen, framhåller debattörerna.

I vår globaliserade värld finns många human- och veterinärmedicinska utmaningar som ställer stora krav på en god samhällsberedskap. Exempel på dessa utmaningar är ökande antibiotikaresistens, existerande zoonoser men också helt nya sjukdomar eller sådana som funnits tidigare men som sprids mycket snabbt.

Vad som krävs är att forskare och kliniskt verksamma personer inom human- och veterinärmedicin samarbetar för att möta de växande problem som infektionssjukdomar orsakar både i form av lidande för enskilda individer och höga kostnader för samhället. Här är det ytterst viktigt med ett bra förebyggande arbete för såväl folkhälsa som djurhälsa och djurskydd.

STATEN HAR ETT HELHETSANSVAR

Vi har tidigare påpekat att staten har ett helhetsansvar för preventiva åtgärder mot smittsamma djursjukdomar som kan påverka folkhälsan. Genom en förbättrad samverkan kan human- och veterinärmedicin på ett effektivt sätt arbeta med smittspårning och förhindra spridning av infektioner. Läkarens och veterinärens kompetens och ansvar inom områden som berör epidemiologi, zoonoser och antibiotikaresistens är centralt för folk- och djurhälsa.

Inom animalieproduktionen pågår just nu ett projekt kallat ViLA. Namnet står för villkorad läkemedelsanvändning och projektet har debatterats i tidigare nummer av veterinärtidningen. ViLA-konceptet medger att djurägaren fattar beslut om behandling om djuret uppvisar symtom som besättningsveterinären bestämt.

Att göra en klinisk bedömning och ställa diagnos är fundamentet för human- och veterinärprofessionen. Detta är ett självklart förhållningssätt som garanterar att vården utförs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Att på det här sättet föra över veterinärens ansvar på djurhållaren är beklagligt och oansvarigt. Det riskerar förutom det så viktiga förebyggande arbetet mot bland annat smittspridning i djurbesättningar också smitta mellan djur och människa.

Delegation av behandling är en sak, men ett absolut grundkrav är att diagnos först ställts av utbildad veterinär, lika självklart som att en läkare måste ställa diagnos före det att en behandling av en människa inleds.

Vi vill minska risken för smittspridning, ViLA-projektet riskerar att gå åt helt fel håll.

Evamari Lewin,
ordförande i Sveriges Veterinärförbund 2011
Marie Wedin,
ordförande i Sveriges läkarförbund

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Beteendeförändringar, både aggressivitet och apati, är klassiska symtom på rabies. Marocko är ett högriskland för sjukdomen, sedan 2001 har t ex åtta fall av rabies identifierats i Frankrike hos hundar illegalt importerade från Marocko. Rabies ingår i epizootilagen, vilket innebär att alla veterinärer är skyldiga att anmäla misstanke om sjukdomen till Jordbruksverket och länsveterinär. Utöver anmälningsplikten belägger epizootilagen veterinären med såväl undersökningsplikt som en skyldighet att medverka till att motverka smittspridning.

I detta fall misstänktes rabies redan när hunden skrevs in på djursjukhuset och när valpen senare avled anmäldes misstanken till Jordbruksverket. Valpen skickades in till SVA för obduktion med specifik frågeställning rabies. Diagnosen fastställdes med immunfluoroscens och virusisolering samt PCR och konfirmerades även av EUs referenslaboratorium. Viruset identifierades som lyssavirus, klassiskt rabiesvirus, subgrupp Afrika-1, genetiskt närbesläktat med stammar som tidigare isolerats i Marocko.

Beaktande datum för symtomdebut och valpens död räknades maximal period för virusutsöndring ut till mellan 18 juli och 7 augusti. Familjen hade hittat hunden den 11 juli och haft den hos sig tills de lämnade Marocko den 31 juli. Resan tillbaka till Sverige hade gjorts ”non-stop” med bil och färja och endast korta stopp för att tanka och rasta valpen. Valpen hade inte gått lös eller träffat några djur eller människor under resan. Inte heller i Sverige hade valpen gått lös men ett av barnen i familjen hade presenterat den för flera i bekantskapskretsen.

Smittskyddsläkare intervjuade familjen för att få reda på alla människor och djur som träffat hunden i Sverige och i Marocko. Personerna i Sverige genomgick en individuell riskbedömning där datum och grad av kontakt bedömdes. Kontakterna delades in i tre kategorier (enligt WHO). Kategori III (3 personer) som alla hade blivit bitna och hade bitsår genom huden fick efterexponeringsbehandling med vaccin och immunglobulin. Kategori II (2 personer) hade haft närkontakt med hunden och hade hud som inte var intakt, dvs sår eller lesioner i huden. Dessa fick behandling med efterexponeringsvaccinering. Kategori I (17 personer) hade bara träffat hunden och fick ingen behandling. Veterinären som tog hand om hunden på djursjukhuset var vaccinerad sedan tidigare och fick därför endast boostervaccination. Hälsomyndigheterna i Marocko informerades för att kontakta de personer som varit i kontakt med hunden där.

Valpen hade träffat en hund och två katter sedan den kom till Sverige. Dessa var alla tre ovaccinerade och avlivades för att förhindra vidare smittspridning.

Verklighetsbakgrund

Fallpresentationen bygger på ett rabiesfall som inträffade i Frankrike i augusti 2011, händelseförloppet är alltså verkligt men har inte utspelat sig i Sverige.

KORT OM RABIES

Rabies är en virusorsakad sjukdom som kan angripa alla varmblodiga djur, inklusive människa. Sjukdomen orsakas av neurotropa virus tillhörande genus Lyssavirus i familjen *Rhabdoviridae* och orsakar encefalit som när symtom väl uppträder leder till praktiskt taget hundraprocentig mortalitet. Sjukdomen smittar främst via bett då virus utsöndras i saliven.

Klassificeringen av rabiesvirus har nyligen förändrats och utöver klassiskt rabiesvirus (RABV) finns det tio arter av lyssavirus. Rabiesvirus är relativt känsligt och inaktiveras snabbt utanför värddjuret. Smittämnet inaktiveras lätt av fettlösliga ämnen (såpa, eter, kloroform och aceton), 45–75-procentig etanol, jodpreparat, kvartära ammoniumföreningar och ultraviolett ljus.

Inkubationstiden är vanligen fyra till åtta veckor, men kan vara så kort som tio dagar eller så lång som sex månader eller längre. Den varierar också för olika djurslag och påverkas av faktorer som virusstam, virusmängd och platsen för bettet (generellt gäller att ju närmare huvudet, desto kortare inkubationstid). När symtomen debuterat avlider djuret oftast inom tio dagar. Den kliniska bilden varierar även något med djurslag, men beteendestörningar är det främsta symtomet.

Under prodromalstadiet som varar två till tre dagar, men som ofta förbises hos hund, sker en plötslig förändring av hundens temperament. Djur som normalt är vänliga mot människor blir plötsligt bitska och osäkra medan skygga hundar blir tillgivna. Prodromalstadiet följs endera av furiös eller paralytisk form av rabies, som även kan uppträda omväxlande hos samma individ. Båda formerna leder till döden inom tre till sju dagar efter slutet av prodromala stadiet. I den furiösa formen blir hunden vanligen rastlös, ligger eller sitter sällan ner och om den stängs inne förflyttar den sig rastlöst. Pupillerna är dilaterade, korneareflexerna ofta förlorade, djuret uppträder mycket försiktigt, har en aggressiv blick och biter på imaginära föremål. En förändring inträder i röstläget som ofta karaktäriseras av ett hest ylande. Under vissa perioder verkar hunden få abnorm styrka och okänslighet för smärta. Om

hunden inte hålls infångad eller bunden kan den springa långa sträckor och anfalla allt som kommer i dess väg. Aptiten blir pervers och djuren kan äta stenar och stickor. Det furiösa stadiet avtar efter en till fyra dagar och ersätts snabbt av konvulsioner och förlamningar. Vid paralytisk rabies förblir hunden tyst, är inte lättretad och biter endast när den provoceras. Hunden är slö och gömmer sig ofta. Bakbensförlamning förekommer och ett karaktäristiskt sent tecken är käkförlamning. I detta stadium blir också tungan paralyserad, hänger utanför munnen och saliven droppar. Hunden är oförmögen att äta liksom att dricka vatten. I motsats till human rabies är hydrofobi/vattuskräck ett sällsynt symtom hos hundar och andra djur. Förlamningarna tilltar under sjukdomsperioden och döden inträder efter några dagar, vanligen genom en förlamning av andningsmuskulaturen.

Patogenes

Virus deponeras ofta i muskelvävnad i samband med bitskada. Virusreplikationen pågår sedan i ickenervös vävnad vid platsen för bettet. Efter dagar, veckor eller månader sprids virus till det centrala nervsystemet (CNS) via nervbanorna. Från CNS fortsätter virusspridningen längs perifera nervbanorna till bland annat spottkörtlarna (Figur 2). De största mängderna virus återfinns i nervös vävnad, spottkörtlar, saliv och cerebrospinalvätska. Virusutsöndring i saliv förekommer i 50–90 procent av fallen och kan börja upp till 14 dagar innan de kliniska symtomen debuterar. Cirkulerande antikroppar uppträder inte förrän i sent skede av sjukdomen.

Epidemiologi

De flesta humana fallen förekommer inom urban smittspridningscykel. I denna underhålls smittspridningen främst genom domesticerade hundar. Urban rabies förekommer främst i samhällen som har ett stort antal ovaccinerade gatuhundar. Hundar med furiös rabies kan springa långt och sprida sjukdomen till nya områden. Urban rabies förekommer i första hand i Afrika, Indien, Kina och Sydostasien.

Sylvatisk rabies eller ”wild life rabies” upprätthålls av vilda djur och förekommer över stora geografiska områden. Sjukdomsincidensen är i stor utsträckning relaterad till populationstätheten hos sjukdomens huvudsakliga värddjur. Mer eller mindre oberoende av varandra uppehålls rabiesepizootier i olika delar av världen av exempelvis skunk, räv, polarräv, tvättbjörn, mårdhund och fladdermöss. I Europa har mårdhundar bidragit till sjukdomens spridning och vid en eventuell smittspridning i Sverige är mårdhunden tillsammans med räven en potentiellt viktig reservoar. I Europa förekommer inte klassiskt rabiesvirus hos fladdermöss. Däremot har andra lyssavirus (European Bat Lyssavirus 1 och 2, EBLV) påvisats hos dem. 2009 påvisades fladdermöss med antikroppar mot EBLV i södra Sverige, men virus har aldrig isolerats.

FIGUR 2. *Från CNS fortsätter virusspridningen längs de perifera nervbanorna till bland annat spottkörtlarna.*

Diagnostik

För att ställa diagnos på djur måste djuret avlivas och hjärnmaterial undersökas. Den virologiska diagnostiken är baserad på påvisande av virusantigen med immunfluorescenstest (FAT). En positiv FAT-diagnos konfirmeras därefter genom virusinokulering, antingen i en cellkultur eller på möss.

Serologi kan inte användas vid sjukdomsmisstanke, då antikroppar utvecklas mycket sent i sjukdomsförloppet, om alls. Serologi används däremot för att kontrollera antikroppssvaret efter vaccinering.

Differentialdiagnoser

Följande sjukdomar kan beaktas som möjliga differentialdiagnoser för det aktuella fallet: valpsjuka, HCC, bakteriella sjukdomar i centrala nervsystemet, förgiftningar inkluderande tungmetaller som bly, klorerade kolväten och organiska fosfatpesticider, traumatiska skador, akut psykos.

För vidare beskrivning av rabies hänvisas till www.sva.se och www.epiwebb.se.

AKTUELLT SMITTLÄGE

Rabies är enzootiskt förekommande i stora delar av världen, enligt WHO dör upp emot 70 000 människor årligen i rabies världen över. De flesta fallen förekommer i Indien, Kina och Afrika. Idag är stora delar av Europa rabiesfritt men smittan förekommer i Östeuropa. Över hela Afrika, Asien, Nord- och Sydamerika är sjukdomen vanlig hos flera olika djurslag.

bokanmälan

Praxisorientierte Anatomie und Propädeutik des Pferdes

Det tyska standardverket om hästens anatomi för studenter och praktiserande veterinärer har nu kommit i sin tredje, fullt uppdaterade utgåva. Cirka 20 kända experter från ansedda universitet och kliniker har samlat den senaste informationen, samt även bidragit med egna erfarenheter och upptäckter.

OUMBÄRLIG FÖR TYSKSPRÅKIGA HÄSTPRAKTIKER

Verket utgår från basala grundkunskaper och är därmed mycket stimulerande och informativ läsning för studenter. Denna bok beskriver kliniskt viktig information, vilket gör den till en oumbärlig följeslagare för de hästpraktiker som behärskar det tyska språket. Genom sitt tvärvetenskapliga angreppssätt, ger den en mycket god kunskapsöverföring från teori till praktik. Ett kapitel med särskilt praktisk inriktning och många illustrationer är ”ortopedisk undersökning av extremiteter och ryggrad” som ger en utmärkt grund för hältadiagnostik. Ett annat kapitel värt att notera är ”transrektal palpation” där laparatomibilder med en intecknad hand visar anatomin kring tjocktarmen, vilket ger en lättförståelig bild av de rektaliserbara organens position och deras inbördes topografiska förhållande.

Ytterligare nyheter i boken är ett kapitel om blod och blodtransfusion, ca 160 kliniska illustrationer som knyter samman anatomi och klinisk veterinärmedicin, samt en användbar CD-ROM med genomgång av relevant litteratur.

HILDE A SØILAND LARSEN
stipendiat/veterinær,
Norges veterinærhøgskole

FAKTA

PRAXISORIENTIERTE ANATOMIE UND PROPÄDEUTIK DES PFERDES

FÖRFATTARE: Horst Wissdorf, Hartmut Gerhards, Bernhard Huskamp, Eckehard Deegen.

FÖRLAG: M & H Schaper.

UTGIVNINGSÅR: 2010.

UTGIVNINGSORT: Hannover, Tyskland.

ANTAL SIDOR: 1 055, rikligt illustrerad i färg.

PRIS: 169 Euro + frakt på Amazon.com.

ISBN-NUMMER: 978-3-7944-0216-8.

För veterinärer och djursjukvårdare:

Aktuella SPUV-kurser

Täby 27 januari 2012

Gastroenterologi

Kursen riktar sig framförallt till djursjukvårdare och djursjukskötare. Kursen hålls på svenska.

FÖRELÄSARE

Linda Toresson
Medicinsk chefveterinär. Specialist i internmedicin vid Regiondjursjukhuset Helsingborg.

Alexandra Vilén
Leg Vet. Specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, aspirant i specialistutbildning kirurgi vid Regiondjursjukhuset Helsingborg.

PRIS 2.900:- SEK (exklusive moms)

Täby 10 - 11 februari 2012

EKG-kurs: När hjärtat slår ojämnt

Diagnostik och behandling av arytmier hos hund och katt. Kursen riktar sig till allmänpraktiserande veterinärer samt veterinärer inom smådjursområdet. Kursen är godkänd att ingå i specialistutbildningsprogrammet för hund och katt. Kursen hålls på svenska.

FÖRELÄSARE

Jens Häggström
Leg Vet, VMD, DECVIM-CA (cardiology).

Ingrid Ljungvall
Leg Vet. VMD, SLU Uppsala.

PRIS 8.900:- SEK (exklusive moms)

Karlslunde, Danmark 5 - 6 mars 2012

TTA Tibial Tubercle Advancement-Stifle

Praktisk och teoretisk 2-dagars kurs för veterinärer.

Syftet med kursen är att ge deltagarna nödvändig och viktig kunskap, både teoretiskt och praktiskt för att själv kunna utföra TTA operationer.
Mer utförlig beskrivning om kursen finns på vår hemsida. Kursen hålls på engelska.

FÖRELÄSARE

Hugo Schmøckel
DrMedVet, PhD, Dipl ECVS, MRCVS

PRIS 10.900:- SEK (exklusive moms)

ANMÄLAN & YTTERLIGARE DETALJERAD INFORMATION OM KURSERNA:
Mer information om våra SPUV-kurser hittar du på www.swevet.se
Anmälan till Carina Andersson
spuv@swevet.se eller telefon 0416-258 16

SPUV

SweVet Piab AB I Verkstadsgatan 8, 275 39 Sjöbo I Växel 0416-258 25 I Fax 0416-258 31 I **www.swevet.se** I spuv@swevet.se

IN MEMORIAM

Carl-Moritz Wallgren in memoriam

Veterinär Carl-Moritz Wallgren avled den 29 november 2011 vid 83 års ålder. Sedan 1999 var han änkeman efter hustrun Britt. Närmast anhöriga är de fyra barnen med familjer. Han föddes på den riktiga midsommaraftonen den 23 juni 1928 med ett lätt sinne och talade med bönder på bönders sätt och med di lärde på latin.

Arbetet som seminveterinär i Södermanland var fokuserat på nötkreatur, men han kom även att bli en av de första som använde metoden i fält för gris. Distriktet lockade dock och 1964 ställdes kosan mot Arvika i västra Värmland där han i sina Peugeot-dieslar strax blev en del av landskapet. Den 3 september 1967 blev en minnesvärd dag. Vid omläggningen till högertrafik rådde hastighetsbegränsning, men nödtrafiken var undantagen och Carl-Moritz vinkade till alla från sin bil – särskilt till poliserna som glatt vinkade tillbaka.

Ett år senare övertalades han att flytta till Etiopien och mönsterprojektet Chilalo Agricultural Development Unit (CADU). Detta var långt före Internet och därmed ett helt annat äventyr än i dag. CADU införde kooperation och utvecklade jordbruket. Carl-Moritz byggde en seminstation och installerade landets första kväveplanta för produktion av det flytande kväve som ger spermierna evigt liv vid -196°C. Här görs än idag allt flytande kväve i landet.

Svenska tjurar korsades med zebukor. Produktionen steg från en till 20 liter mjölk per dag och succén gjorde att CADU fick jätteranchen Gobe i gåva av Haile Selassie, men Gobe låg i ett väglöst land. Vägen som byggdes för att nå dit ansåg Carl-Moritz som en av sina största veterinära bedrifter och inköpet som gjordes av en stenkross bidrog tillsammans med kväveplantan till ett livslångt intresse för stora och komplicerade maskiner. Kärleken var inte alltid besvarad, men det struntade han i för han hade alltid lätt att samarbeta.

Carl-Moritz Wallgren tillsammans med Etiopiens kejsare Haile Selassie i slutet av 1960-talet.

Vid ett besök av Lennart Hjelm, rektor vid Ultuna och grundare av Sveriges Lantbruksuniversitet, besiktigades Gobe från hästryggen. Då rektorn efter några timmars ritt började beklaga sig över ridsår fann en mycket munter Carl-Moritz det lämpligt att rida runt hela ranchen.

Då CADU erbjöds en häst av kejsaren valde Carl-Moritz ut en kolsvart hingst med nära två meters mankhöjd. Det var Haile Selassies favorithäst, men Carl-Moritz som såg en potential även för hästavel på Gobe stod på sig. Där fick den ett eget stall och förväntningarna på den var stora. Dessvärre visade sig den ståtliga hingsten vara steril, så efter ett år for Carl-Moritz tillbaka till hovstallet och lyckades byta hingst, hästaveln på stäppen till fromma.

Han verkade i det vackra landet med den stolta historien i drygt fyra år. Märkligt nog sa han själv alltid fem, vilket antyder att han tillägnat sig värmlänningarnas jovialiska sätt att avrunda – liksom andras syn därpå ”de säger att vi ljuger när vi bara hittar på”.

Det var också till Arvika han återvände 1972. Även det var spännande, för vad hade hänt där under de fyra (eller fem) åren? Carl-Moritz skulle dock inte ha behövt vara orolig. Snart var han åter en del av landskapet och smådjuren flockades vid mottagningen. Samtidigt var han engagerad i styrelsen för distriktsveterinärföreningen samt en rad andra föreningar. I samband med pensioneringen 1990 köpte han ett hemman på Kinnekulle där han sedan dess njutit sitt otium.

Kerstin Borg
Per Wallgren
Susanna Helin
Margareta Brattström

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag!

Veterinärer viktiga för svenska mervärden

Livsmedelssäkerhet och djuromsorg är viktiga svenska mervärden, där den svenska veterinärkåren har stor betydelse för utvecklingen. Sverige är unikt med sin kraftfulla salmonellabekämpning, låga antibiotikaanvändning och ambitiösa djurskyddslagstiftning.

När LRF fastställde sina värderingar kring miljö, etik och säkra livsmedel 2002, lades också värdegrunden för det nuvarande kvalitetsmärket Svenskt Sigill. Märket skulle vägleda konsumenten, säkra de svenska mervärdena och främja ett hållbart jordbruk. En nationell standard kallad integrerad produktion (IP) med ackrediterad certifiering av tredje part växte fram enligt internationell modell. Den blev grunden för märkningen Svenskt Sigill som idag har 84 procents kännedom hos konsument.

Svenska veterinärers insatser med att utforma kriterier för djuromsorg i denna standard är ovärderliga, och har givit Svenskt Sigill stor trovärdighet internationellt och nationellt. Idag ingår tre mycket erfarna veterinärer i Svenskt Sigills vetenskapliga råd, Kriterierådet, som består av totalt nio experter. Veterinära aspekter ges stort inflytande. Tillsammans med kriterier om miljö- och klimathänsyn och livsmedelssäkerhet är tredjepartscertifiering av svenska mervärden en kraftfull möjlighet för svensk primärproduktion som vill ligga i absolut framkant. Som exempel kan nämnas att Svenskt Sigill idag endast godkänner frigående värphöns, lamm ska vara minst en månad på bete innan slakt, ingen rutinmässig användning av koccidiostatika och aldrig högre beläggning än 25 kg/kvm för kyckling, inga importerade soja-/palmkärneprodukter i fodret för nöt och fr o m 2016 förbud mot helspaltgolv för nöt.

Svenskt Sigill lägger stor vikt vid förebyggande djurhälsoarbete i syfte att minska behovet av antibiotikabehandling och certifierade gårdar upprättar en hälsoplan för djuren där gårdens besättningsveterinär har en central roll, liksom Svenska Djurhälsovården. Dessutom återfinns djurbaserade djurvälfärdsindikatorer inom Svenskt Sigills standard för mjölk- och grisproduktion.

Certifiering av djurvälfärd är dock inte unikt för Sverige. Det finns idag en mängd olika certifieringar inom EU, flera med kriterier för djurvälfärd. Det europeiska djurskyddet, Eurogroup for Animals, ställer krav på att djurvälfärdsstandarder ska vara kontrollerade av ett oberoende certifieringsorgan. Allt fler organisationer ser också värdet av att djurskydd kombineras med kriterier för miljö.

Arbetet med certifierade mervärden uppskattas oftast som

mest när skandaler inom djurhållning, miljö och livsmedelssäkerhet är ett faktum, då ser vi tydligt nyttan med eller bristen av certifiering. Den så kallade griskrisen i november 2009 ledde fram till att branschen enades om en certifiering för svensk grisnäring – Grundcertifiering Gris.

För Svenskt Sigill har samarbetet med veterinärkåren varit mycket berikande och vi har ständigt behov av att tillföra veterinär kompetens för att utveckla svensk produktion och säkerställa en god djurhälsa i Svenskt Sigill-certifierade besättningar. Så att konsumenter, industri, handel och offentliga upphandlare ska kunna känna sig trygga och nöjda med sitt val.

Linda Cederlund
VD, Sigill Kvalitetssystem AB

Svensk Mjölk söker

Veterinär med intresse för mjölkkor

Svensk Mjölks djurvälfärdsavdelning utvecklar förebyggande hälsovård för mjölkkor. Avdelningen jobbar även med fruktsamhetsfrågor samt bekämpning av olika smittsamma sjukdomar. Det kan handla om att lösa besättningsproblem, driva utbildningar eller utveckla verktyg med fokus på att förbättra djurvälfärden i mjölkproduktionen.

Under de senaste åren har vi utvecklat ett antal djurvälfärdstjänster för mjölkföretagare, veterinärer och andra rådgivare för att säkra upp djurvälfärden i små och stora mjölkbesättningar. Vi arbetar nu också med utvecklingen av ett biosäkerhetsprogram.

För att ytterligare stärka djurvälfärdsarbetet söker vi dig som är veterinär och vill vara med och utveckla svensk mjölkproduktion.

Du kommer att arbeta med olika djurvälfärdsprojekt och ingå i smittskyddsgruppen på Svensk Mjölk. Du bör ha några års arbetserfarenhet, tycka om att sätta veterinära frågor i ett större sammanhang och att delge andra dina kunskaper.

Tjänsten är placerad i Stockholm.

Vill du veta mer? Kontakta ansvarig chef Agneta Schultzberg, 070-291 12 23.

Ansökan skickas senast den 7 februari 2012
till agneta.schultzberg@svenskmjolk.se eller till Svensk Mjölk, Agneta Schultzberg, Box 210, 101 24 STOCKHOLM.
Facklig företrädare är Lennart Holmström, SACO, 08-790 58 28.

Svensk Mjölk jobbar på uppdrag av mjölksektorn och har cirka 100 medarbetare. För mer information se: www.svenskmjolk.se

svenskmjölk
SWEDISH DAIRY ASSOCIATION

läkemedel

Nyhetsbrev från Läkemedelsverket

I slutet av november startade Läkemedelsverket ett nyhetsbrev specifikt riktat till veterinärer. Det är tänkt att vara en ny kommunikationskanal från Läkemedelsverket för att nå veterinärkåren. Brevet kommer att innehålla aktuell information som ska fungera som ett komplement till de fakta som finns på Läkemedelsverkets hemsida.

I det första brevet finns information om några nya djurpreparat, en beskrivning av den pågående läkemedels- och apoteksutredningen som bland annat ska granska tillgången till veterinärläkemedel samt en sammanfattning av Veterinärläkemedelsnämndens senaste möte.

För att anmäla sig till nyhetsbrevet går man in på hemsidan www.lakemedelsverket.se/veterinarbrevet och skriver in sin e-postadress under rubriken ”Nyhetsbrev för veterinärer”.

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 3

18–19/1 -12. Konferens Djursjukvård – en bransch i utveckling, Stockholm. Arr: AB Conductive. (SVT 13/11)

19–20/1 -12. Ultraljudskurs – distalt. Arr: Husaby Hästklinik. (SVT 14/11)

v 4

26–27/1 -12. Laparoskopikurs – grundläggande kurs i diagnostik och kirurgi på hund, Linköping. Arr: Education m fl. (SVT 11/11)

NY 27/1 -12. Kurs i gastroenterologi arrangeras i Täby av SweVet Piab AB. Info: www.swevet.se (se annons i denna tidning)

28/1 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Stockholm. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

28/1 -12. Endagskurs om anestesi vid hjärt- och lungsjukdomar hos hund och katt, Göteborg. Arr: Sällskapet för djuranestesi, VetVentilen. (SVT 16/11)

NY 28–29/1 -12. Delkurs 1 i hästtandvård arrangeras i Uppsala av SLU. Info: ove.wattle@kv.slu.se
(se annons i denna tidning)

v 5

30/1 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Malmö. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

v 6

6/2 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Sundsvall. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

8–10/2 -12. Kurs i tandextraktion på hund och katt, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

10–11/2 -12. Kurs i diagnostik och behandling av vanliga arytmier hos hund och katt, Täby. Arr: SweVet Piab AB. (SVT 15/11)

v 7

13–17/2 -12. Kurs i artificiell insemination, häst. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU. (SVT 14/11)

v 8

20/2 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Göteborg. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

23–24/2 -12. Kurs i tolkning av röntgenbilder, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

25/2 -12. International equine distal limb ultrasound, Strömsholm. Arr: VetPD (Veterinary Professional Development). (SVT 15/11)

v 9

27/2 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Luleå. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

NY 2–3/3 -12. Kurs Hematologi arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 2–3/3 -12. Kurs Sårvård arrangeras i Malmö av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 10

5/3 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Strömsholm. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

5/3 -12. Föreläsningsdag på tema equine neurology med professor Derek Knottenbelt, Husaby hästklinik. (SVT 16/11)

v 11

NY 13–14/3 -12. Svenska djurhälsovårdens vårkonferens 2012 arrangeras i Göteborg. Info: www.svdhv.se
(se annons i denna tidning)

NY 14/3 -12. Seminarium Avlivning av djur – veterinärens skyldigheter och ansvar arrangeras på Klinikcentrum, Ultuna av Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning. Info: www.vetmedforsk.se
(se annons i denna tidning)

15–17/3 -12. Kurs i kanin- och smådjurstandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

16/3 -12. Kursdag med ögonföreläsningar, Steningevik. Arr: Svenska sällskapet för veterinär oftalmologi (SSVO) och Ögonpanelen. (SVT 16/11)

NY 16–17/3 -12. Kurs Röntgenteknik häst arrangeras i Helsingborg av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 12

NY 21–23/3 -12. Kurs Anestesiologi steg 2, hund och katt (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

Vill Du jobba som veterinär eller djursjukvårdare …

… i en välutrustad och trevlig smådjursklinik, har vi jobbet för dig

Vi söker två personer (en veterinär och en djursjukvårdare) som är öppna och ansvarstagande och som kan arbeta effektivt, både på egen hand och ingå i vårt välfungerande team. Personliga egenskaper som positivt tänkande, god samarbetsförmåga och flexibilitet kommer att värderas högt. Ett varmt och engagerat bemötande av våra kunder är självklart viktigt. Du bör ha flera års erfarenhet av arbete på en smådjursklinik med goda kunskaper inom såväl anestesi, kirurgi som medicin och röntgen.

- VETERINÄREN ska ha specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.
- DJURSJUKVÅRDAREN ska ha legitimation. Om Du ej är legitimerad krävs att Du håller på att komplettera din utbildning för detta.

Tjänsterna är båda på deltid och tillträde sker under våren efter överenskommelse.

Din veterinär i Sala är en medelstor klinik under ständig utveckling. Vi har funnits i snart 25 år och tar emot ca 8 000 besök/år. Kliniken är välutrustad med gasnarkos, övervakning, ultraljud, tandutrustning samt laboratorium för blodgaser, klinisk kemi och hematologi. Under januari 2012 kompletterar vi med digital röntgen. Våra öppettider är dagtid vardagar, inga sena kvällar eller helger.

Du är välkommen med Din ansökan, inklusive CV och löneanspråk *senast den 29 februari 2012* till sala@dinveterinar.se.

Din Veterinär
SALA SMÅDJURSPRAKTIK

Frågor angående tjänsterna besvaras av Kerstin eller Lars Lundborg på telefon 0224-16250, 070-245 76 99 eller 0733-16 16 33. Gå in på vår hemsida www.dinveterinar.se för mer info.

v 13

NY 29–30/3 + 29–30/11 -12. Kurs Mjukdelskirurgi steg 1 och 2 (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Uppsala av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 30–31/3 -12. Seminarium Travhästen i centrum arrangeras på Solvalla travbana, Stockholm av Svensk Travsport och Finlands Hippos. Info: marjaana.alaviuhkola@hallandsdjursjukhus.se (se annons i denna tidning)

v 15

NY 12–13/4 -12. Kurs Anestesiologi, fågel, reptil, kanin och små gnagare arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 13–14/4 -12. Kurs Röntgenteknik, – anatomi, hund och katt, grund arrangeras i Göteborg av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 15

NY 20–22/4 -12. VeTA-dagarna om bl a smärta och smärtlindring på smådjur och häst arrangeras i Sundsvall av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 17

24–27/4 -12. Mock Exam gällande diplomate dentristy, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

v 22

28–29/5 -12. Kurs i hantering av orala trauman, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

30/5–1/6 -12. Kurs Perfecting extraktion, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

v 23

4–9/6 -12. Kurs Certified canine rehabilitation programme (CCRP), part I–III, Uppsala. Arr: SLU och Dr Beate Egner/Schloss-Seminar. (SVT 16/11)

v 33

NY 17–19/8 -12. Delkurs 2 i hästtandvård arrangeras i Uppsala av SLU. Info: ove.wattle@kv.slu.se (se annons i denna tidning)

v 36

6–8/9 -12. Kurs Piezo surgery, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

Veterinärhuset Södra Berget i Sundsvall söker personal

Skicka in din ansökan så snart som möjligt!

Kliniken växer och vår verksamhet utökas. Nu behöver vi bli fler. Vi söker därför djursjukskötare, samt veterinär som är specialist i hundens och kattens sjukdomar. Tjänsterna är på heltid. Tillträde efter överenskommelse.

Vi söker även vikarier för veterinärer och djursjukskötare under sommaren 2012 och en djursjukskötare på graviditetsvikariat från våren 2012.

Vi har en öppen atmosfär, en positiv arbetsmiljö och ett gott samarbete med duktiga medarbetare. Mer information om kliniken finns på www.vhsb.se.

Välkommen med din ansökan till:
Ulrik Hagevi, Veterinärhuset Södra Berget,
Regementsvägen 9, 852 38 Sundsvall.

Vi söker även djursjukvårdare och veterinärer för sommaren 2012.

För upplysningar och frågor kontakta:
Ulrik Hagevi, 060-789 08 31, eller via e-post: ulrik.hagevi@vhsb.se.

VETERINÄRHUSET
SÖDRA BERGET

Veterinärhuset Södra Berget AB öppnade i maj 2009 och vi har sedan starten haft en stark utveckling. Idag består personalstyrkan av 6 veterinärer varav 1 specialist i hundens och kattens sjukdomar. Dessutom 10 djursjukskötare, 1 biomedicinsk analytiker, 2 receptionister samt 1 administratör. Vi har en rymlig kirurgiavdelning med modern teknik och möjligheter till avancerad mjukdelskirurgi, ortopedi, artroskopi, videoendoskopi, tandvård och med modern övervakning vid anestesi. Poliklinisk mottagning med digitalröntgen, ultraljudsundersökningar och stationärvård. Välutrustat laboratorium med möjlighet till många blodprovsanalyser och cytologiska undersökningar. Modern reception med butik.

www.vhsb.se

Ny adress? Ny e-post?
Ny arbetsgivare? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, fax: 545 558 39, e-post: office@svf.se.

v 41

8–10/10 -12. Kurs Perfecting feline dentistry, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

11–12/10-12. Kurs Den äldre tandpatienten, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

v 45

NY **8–9/11 -12. Veterinärkongressen** arrangeras i Uppsala av Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Sveriges Veterinärförbund.
Info: Marianne Lundquist, SVF, 08-545 558 27, marianne.lundquist@svf.se, www.svf.se

v 47

NY **24–25/11 -12. Delkurs 1 i hästtandvård** arrangeras i Uppsala av SLU.
Info: ove.wattle@kv.slu.se
(se annons i denna tidning)

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 3

18–22/1 -12. The original basic veterinary chiropractic course, Cervical, Sittensen, Tyskland. (SVT 8–9/11)

v 4

27/1 -12. International equine distal limb ultrasound, Oslo, Norge. (SVT 15/11)

v 5

3–5/2 -12. Advanced equine magnetic resonance days 2012, Bonn, Tyskland. (SVT 15/11)

v 8

22–26/2 -12. The original basic veterinary chiropractic course, Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 8–9/11)

v 10

NY **5–6/3 -12. Kurs i TTA (Tibial Tubercle Advancement-Stifle)** arrangeras i Karlslunde, Danmark av SweVet Piab AB.
Info: www.swevet.se
(se annons i denna tidning)

v 13

28/3–1/4 -12. The original basic veterinary chiropractic course, Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 8–9/11)

v 15

12–15/4 -12. WSAVA/FECAVA/BSAVA Congress 2012, Birmingham, UK. (SVT 10/11)

v 16

NY **18–22/4 -12. Veterinary chiropractic: Module I – Sacropelvic** arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 17

25–27/4 -12. Kurs i anestesi og smertelindring for dyrepleiere, samling 3(3), Oslo. (SVT 12/11)

NY **27–29/4 -12. Delkurs 2 i hästtandvård** arrangeras i Holar, Island av SLU.
Info: ove.wattle@kv.slu.se
(se annons i denna tidning)

v 21

NY **23–27/5 -12. Veterinary chiropractic: Module II – Thoracolumbar** arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 24

14–15/6 -12. Course on mare gynaecology and artificial insemination, Bremen och Bakum-Luesche, Tyskland. (SVT 15/11)

16–17/6 -12. Course on managing the late pregnant mare, Bremen och Bakum-Luesche, Tyskland. (SVT 15/11)

v 26

NY **27/6–1/7 -12. Veterinary chiropractic: Module III – Cervical** arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 30

22–27/7 -12. WDA (Wildlife disease association) and EWDA (Euoropean chapter of the WDA) meeting, Lyon, Frankrike. (SVT 14/11)

NY **25–29/7 -12. Veterinary chiropractic: Module IV – Extremities** arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 36

5–7/9 -12. 9th International congress of veterinary virolgy, Madrid, Spanien. (SVT 11/11)

NY **5–9/9 -12. Veterinary chiropractic: Module V – Integrated** arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 41

14–17/10 -12. Kurs Certified canine rehabilitation programme (CCRP), part IV–V, Mallorca, Spanien. (SVT 16/11)

ÅMHM
ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

lediganslår en tjänst som
praktiserande veterinär
med miljö- och hälsoskyddsuppgifter

Mer information: www.amhm.ax

Mjältbrandsgravar offentliggjorda i förtid

Sommarens mjältbrandsutbrott i Örebro avslöjade stor osäkerhet kring var de så kallade mjältbrandsgravarna finns. SVA beslutade därför att kartlägga var i landet mjältbrandsmittade djur har grävts ner. Under hösten har handlingar från perioden mellan 1916 och 1957 granskats och sammanställts och nu har SVA en riksomfattande förteckning över drygt 3 600 svenska gårdar som någon gång har spärrats på grund av mjältbrandsmitta.

Till en början ville SVA inte lämna ut uppgifterna – men tvingades att göra det efter domstolsbeslut.

– Det här gick inte alls i den takt jag hade tänkt. Detta är ett obearbetat material som inte är kontrollerat eller kvalitetssäkrat, säger Marianne Elvander, statsepizootolog på SVA. Osäkerheterna i materialet består bland annat i att insamlingsarbetet inte är helt avslutat, enligt Marianne Elvander.

Trots att det finns viss osäkerhet i det insamlade materialet valde Land Lantbruk att publicera delar av det den 16 december.

– Uppgifterna om var de mjältbrandssmittade gårdarna finns har väckt oro i bondeled, därför vill vi visa att det finns stora skillnader i hur olika delar av landet har drabbats, säger Johan Taubert, chefredaktör på Land Lantbruk.

UDS

Sveriges lantbruksuniversitet
Universitetsdjursjukhuset, Uppsala

Klinikveterinär

Ortopedi-/kirurgiinriktning
med placering på hästkliniken

Sista ansökningsdag är den **6 februari 2012.**
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb**

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
TORSTEN JAKOBSSON	070-372 95 10
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0171-15 31 91
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
TONE LINDVÅG	070-260 90 10
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
MARIA LECLERCQ	076-770 62 62

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
SUSANNA HULTBERG	0524-233 75

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
TORKEL EKMAN

PATRICIA HEDENQVIST
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
OLLE RYDELL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
YLVA PERSSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JAN SKIDELL

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
OLLE RYDELL

Sekreterare
ERIKA CHENAIS

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

Fika med bönder

Ill: Karin Åström Bengtsson

Att bli bjuden på fika av en bonde, det var något riktigt fint det! Det hade lärarna på ambulansen i femman förklarat noga. Att det var en sällsynt företeelse fick vi också lära oss – dagens bönder var ju så stressade.

Några månader senare befann jag mig som tillförordnad distriktsveterinär på svinhälsobesök i min gamla hemkommun och blev förevisad tre bråckgrisar. Jag hade inte tid att åtgärda dem direkt (jag behövde ju läsa på först), men jag lovade att komma tillbaka nästa dag och operera grisarna.

Följande dag var en strålande sommardag. Grisarna sövdes och hängdes upp på lagårdsdörren precis som i kompendiet. Jag ansträngde mig hårt för att verka proffsig och erfaren. Det lyckades för alla grisarna överlevde och bonden var nöjd. Nu vankades det fika. Just då ringde en annan bonde om en paresko, så det var bara att hoppa över fikat och ge sig av.

Två dagar senare ringde grisbonden på telefontiden:

– Du kom ju aldrig och fikade, sa han och lät lite sårad. Jag hade köpt kakor och allt!

– Sa jag att jag skulle det? Jag kan komma förbi och fika en annan dag när jag hinner, lovade jag.

Det kändes lite som att innebörden av den här fikastunden hade ändrats, men visst var det så att om man blev bjuden på fika av en bonde skulle man passa på.

Några dagar senare skulle jag komma förbi efter jobbet. Naturligtvis blev jag försenad och fick ringa och förklara, varpå bonden sa att det ändå skulle serveras något matigare än kakor.

Jag började nu känna ett visst obehag inför hela situationen och kom på att jag kunde säga att jag gick jour. För säkerhets skull ringde jag min mamma och bad henne vara ”back-up” som ägare till ett sjukt djur …

När jag väl kom hem till bonden sjönk mitt mod ytterligare. Det serverades nämligen räkor och vitt vin. På 1990-talet, när detta utspelade sig, var det en signal som inte kunde uppfattas på annat sätt än att mannen i fråga hade amorösa avsikter eller ville ha könsumgänge. Jag var verkligen inte intresserad av något av alternativen. Och vin kunde jag inte dricka – jag gick ju jour.

En pinsam måltid följde. Efter vad som kändes som en evighet ringde min ömma moder till mig och presenterade sig som Fru Nilsson med en jättesjuk katt. I vanliga fall skulle hon aldrig uttrycka sig så, men i rollen som fiktiv bondmora tyckte hon att det var lämpligt. Efter en kort anamnes per telefon stod det klart att jag måste hasta i väg till Fru Nilssons katt om den skulle överleva. Anamnesen haltade förvisso lite eftersom min mamma är oerhört ärlig och har svårt för att ljuga. Men alla djurägare kan ju inte bedöma ett medicinskt tillstånd korrekt.

Ett hastigt och ansträngt avsked följde. Under resten av vikariatet bad jag en tyst bön om att inte grisbondens grisar skulle bli sjuka. Jag ville inte åka dit igen. Mina böner hörsammades och sedan dess har jag sluppit behandla någon gris (eller grisbonde).

Smådjursspecialist – javisst!
Linda Toresson

PERSONNOTISER

Födelsedagar i februari 2012

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Lennart Garmer, Danderyd, 75 år den 1/2
Christopher Johnston, Uppsala, 50 år den 3/2
Marie Werner, Sundsvall, 60 år den 4/2
Lena Hellqvist Björnerot, Västra Frölunda, 50 år den 5/2
Gösta Olsson, Tomelilla, 95 år den 6/2
Chong Lama, Sollefteå, 50 år den 6/2
Louise Bley Williamsson, Vallentuna, 50 år den 7/2
Ingrid von Geijer, Sundsvall, 70 år den 9/2
Torsten Mörner, Bro, 60 år den 9/2
Ann-Mari Larsson, Alvesta, 50 år den 10/2
Annica Westlund, Nödinge, 50 år den 13/2
Mate Zoric, Uppsala, 50 år den 15/2
Torbjörn Wågberg, Västra Frölunda, 80 år den 20/2
Sven-Eric Folker, Sala, 90 år den 24/2
Sigrid Gahne, Uppsala, 50 år den 24/2
Lars Christiansen, Jönköping, 75 år den 25/2
Heléne Sundqvist, Skara, 50 år den 26/20
Faruk Otman, Upplands Väsby, 60 år den 29/2

Avlidna

F distriktsveterinär **Carl-Moritz Wallgren** har avlidit den 29 november 2011. Han föddes 1928 i Hova, Västra Götalands län, avlade studentexamen i Mariestad 1948 och veterinärexamen 1958. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Erfaren klinikveterinär sökes

Specialistkompetens är meriterande liksom vana av ultraljudsundersökningar. Stor vikt läggs vid personlig lämplighet.

Ejra Djurklinik har nyligen flyttat till helt nyrenoverade lokaler på knappt 700 kvm, vi är 5 veterinärer och 8 djursjukvårdare. Vi startade verksamheten för ca 1 1/2 år sedan och har haft 4500 kunder sedan dess. Vi har ingen jourtid.

Östersund är en stad med stark framtidtro. Här finns stora möjligheter till rekreation med natur och fjäll inpå knuten! Det finns också ett rikt utbud av kultur och shopping och goda pendlingsmöjligheter, framförallt mot Mälardalen.

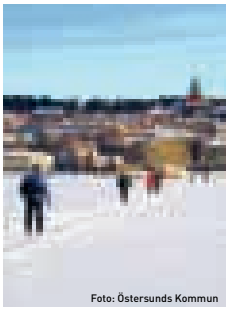
Foto: Östersunds Kommun

Ansökan skickas till anna.martensson@ejra.se senast 24 januari. Frågor besvaras av Anna Mårtensson på 070-396 10 65 eller Börje Olsson på 070-699 92 42.

Mån–fre 8–17 | www.ejra.se
Tel: 063-13 15 00 | Fax: 063-13 15 01
Arenavägen 9 | 831 32 Östersund

Ejra DJURKLINIK

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2012

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	17 jan	20 dec	13 dec
2	7 feb	17 jan	10 jan
3	28 feb	7 feb	31 jan
4	20 mar	28 feb	21 feb
5	17 apr	20 mar	13 mar
6	8 maj	17 apr	10 apr
7	31 maj	8 maj	2 maj
8–9	27 jun	31 maj	22 maj
10	28 aug	7 aug	31 jul
11	18 sep	28 aug	21 aug
12	9 okt	18 sep	11 sep
13	30 okt	9 okt	2 okt
14	20 nov	30 okt	23 okt
15	11 dec	20 nov	13 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2012
Sverige: 1 110 kronor + moms.*
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i veterinärförbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2010 – 3 200 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*